SFÂNTUL ANDREI
cel nebun pentru Hristos

Editura Evanghelismos
2002

- Cu adevărat, iubitul meu frate, pentru ce te-ai neliniştit atât pentru mine? Credeai că am murit şi eu de frig, precum atâţi săraci, fraţi ai mei? Nu ştii că "aproape este Domnul de cei umiliţi la inimă, şi pe cei smeriţi cu duhul îi va mântui"?(Ps. 33,18). Nu ştii că este cu mine Acela Care mi-a spus mie, celui prea mic:"Dacă Îmi vei sluji cu tot sufletul, vei gusta darurile şi nespusa mângâiere pe care le dăruiesc Eu"? Să nu mai gândeşti asa ceva despre mine. Toţi aceia care nădăjduiesc neclintit în Dumnezeu primesc mare bucurie şi în lumea aceasta, şi în cea viitoare.

În vreme ce Cuviosul vorbea, am avut impresia că în acea încercare i se întâmplase o oarecare minune şi de aceea îmi spunea acestea. Am început asadar să-l iau cu binişorul şi cu cuvinte blânde să-l întreb cu interes sporit.

- Cum ai petrecut, iubitul meu, zilele încercării? Te jur pe Dumnezeul cerului şi al pământului să nu-mi ascunzi lucrurile cele preaslăvite care ţi s-au descoperit!

-Cum putea să treacă altfel timpul unui nebun, decât cu nebuniile şi cu jocurile lui, ca întotdeauna? Însă dragostea şi multa ta dorinţă mă silesc să ţi le mărturisesc pe toate. Te jur asadar pe Dumnezeu, Făcătorul cerului şi al pământului, să nu spui nimănui, cât voi trăi, cele pe care le vei auzi. Ţi le voi spune ţie, deoarece simt pentru tine o dragoste nespusă.

L-am asigurat asadar cu jurăminte înfricoşătoare că le voi ţine în taină pe toate cele ce mi le va încredinţa, cât timp îl va ţine Dumnezeu în această viaţă şi lume trecătoare.

Centru de difuzare:
Editura "Evanghelismos"
București, Str. Pridvorului nr. 15,
Bl. 12, Sc. A, Ap.1, Sector 4
Tel. 331 10 22; 092 69 02 72

SFÂNTUL ANDREI
CEL NEBUN PENTRU HRISTOS

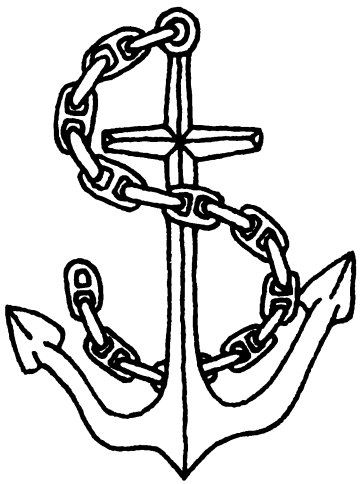

ISBN 973 - 9180 - 79 - 5

SFÂNTUL ANDREI
CEL NEBUN PENTRU HRISTOS

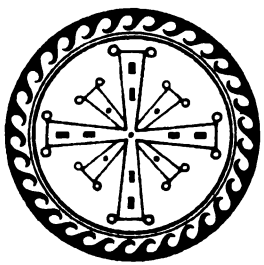

Traducere din limba greacă
de Ieroschim. Ştefan Lacoschitiotul

ASOCIAŢIA SCHITUL LACU
Sfântul Munte Athos
Editura "EVANGHELISMOS"
2002

Coperta I: *Icoana Sfântului Andrei cel nebun pentru Hristos*

© Copyright

Pentru ediția de față, Asociația Schitul Lacu, Sfântul Munte Athos, care mulțumește Sfintei Mânăstiri Paraclitu - OROPOS (Grecia), pentru generozitatea cu care ne-a acordat dreptul traducerii și editării în limba română a acestei cărți.

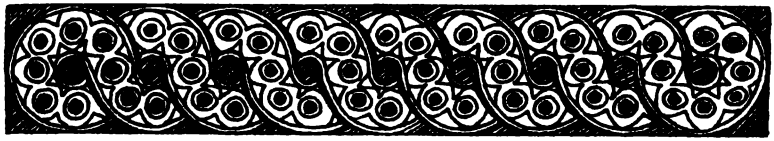

PROLOG LA EDIŢIA ÎNTÂIA

Nebunia pentru Hristos este o harismă aparte a Sfântului Duh, unică în felul şi în metoda ei. Poate tocmai de aceea ea se dăruieşte la foarte puţini şi aleşi. Unul dintre aceştia a fost şi Sfântul Andrei care – prin minunata sa pildă – ne-a îndemnat să ne adâncim cu plăcere în cunoaşterea vieţii lui celei evlavioase, să ne folosim duhovniceşte, să urmărim acrobaţiile lui sfinte săvârşite în adâncul unei prăpăstii de smerenie şi zdrobire amară, să primim – fie şi numai din istorisirile sale – câteva picături din dulceaţa paradisiacă a vedeniilor dumnezeieşti şi a "răpirilor lui la ceruri" şi, în sfârşit, să purcedem la scoaterea prezentei ediţii spre folosul şi sfinţirea sufletească a fraţilor noştri.

Scit de obârsie, Sfântul Andrei a trăit în Constantinopol în acea atmosferă de duhovnicie bizantină, în care au înflorit chipuri de mari asceţi, impodobindu-se cu harismele cele de multe feluri ale Sfântului Duh.

Scriitorul vieţii Sfântului Andrei este Nichifor, preotul Bisericii Sfânta Sofia, care a fost şi părintele lui duhovnicesc. A fost singurul care a cunoscut tot adevărul despre

nebunia lui cea prefăcută, despre modul său înalt de viaţă şi de asceză şi despre stările lui duhovniceşti intime foarte înalte şi tainice.

Viaţa Sfântului Andrei s-a răspândit în cercuri largi, în cadrul plinătăţii Bisericii, precum se dovedeşte din bogata tradiţie a manuscriselor ce au ajuns până în zilele noastre, precum şi din prăznuirea cu multă evlavie a Sfântului Acoperământ (1 oct.), care îşi trage obârşia din vremea lui. Biserica Greciei, după războiul din 1940, a mutat această sărbătoare de la 1 la 28 octombrie, în amintirea "acoperământului" cu care Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu a acoperit neamul nostru în acele vremuri de restrişte. Însă sărbătorirea Sfântului Acoperământ a aflat cel mai mare ecou şi se prăznuieşte cu o deosebită strălucire în Biserica Rusă, aceasta datorându-se poate şi obârşiei Sfântului.

Referitor la perioada în care a vieţuit Sfântul Andrei, avem două ipoteze. Prima susţine că Sfântul a trăit în timpul lui Leon I Makelli (457–474), în timp ce a doua, mai răspândită, susţine că Sfântul a trăit în timpul lui Leon cel Înţelept (886–911). Cu cea de a doua ipoteză sunt de acord, precum mi-a comunicat verbal, şi reputatul profesor patrolog P. Hristu, precum şi câţiva bizantinologi străini, ale căror argumente sunt consemnate într-un articol din revista belgiană "BYZANTION" (nr. XXXIX, pp. 204-208, Bruxelles, 1970). Concluzia tuturor este că timpul în care s-a scris viaţa Sfântului este cuprins între anii 910–920, drept care perioada în care a vieţuit Sfântul se stabileşte la sfârşitul sec. IX şi începutul celui de-al X-lea.

Pentru traducerea noastră am folosit textul din Migne (P.G. 111,627-888), Viaţa Sfântului Andrei a lui S. Shoina, scrisă în Volos în anul 1976, realizată prin fuzionarea a

două manuscrise: unul din Mânăstirea Dionisiu, datând din secolul al XVII-lea, iar al doilea, editat de monahul iordanian Augustin, la Ierusalim, în 1912, text stabilit la rându-i din două manuscrise sinaitice aparţinând secolelor XVII şi XVIII.

Numeroase sunt manuscrisele care istorisesc viaţa Sfântului Andrei, răspândite în bibliotecile Mânăstirilor Sfântului Munte şi ale Europei, precum uşor se poate vedea din cataloagele alcătuite în acest scop de Spiridon Lambru şi Fr. Halkin.

Lucrarea noastră de faţă nu are pretenţii de lucrare ştiinţifică, ci vizează mai ales folosul sufletesc al cititorului. Cu toate acestea trebuie să spunem că alcătuirea ei ne-a luat mult timp deoarece am constatat diferenţe – uneori nu mici, din pricina mulţimii manuscriselor – între textele ce le-am avut la dispoziţia noastră. Faptul acesta ne-a determinat să facem o lucrare comparativă minuţioasă şi trudnică.

Cât despre traducere, am încercat să păstrăm fidelitatea şi respectul faţă de text, dar în acelaşi timp s-o şi redăm în limba şi în stilul epocii noastre.

Ar fi de dorit să se realizeze în viitor o ediţie critică asupra textului Vieţii Sfântului Andrei, care este considerat drept cel mai reprezentativ Sfânt nebun pentru Hristos.

Cititorul să nu uite caracterul original şi aparte al acestei cărţi, care trebuie corect raportat la teoriile ştiinţifice şi dezbaterile teologice ale epocii în care s-a scris. Altfel există pericolul ca locurile cu referiri apocaliptice şi profetice ale cărţii să ducă la interpretări rele şi la rătăciri, exact aşa cum s-a întâmplat şi cu Sfânta Scriptură atunci când a fost înţeleasă şi interpretată în mod eronat.

Iar aceasta şi din pricină că Sfântului – care a avut experienţa atâtor stări supranaturale şi suprarafionale – îi era uneori aproape cu neputinţă să exprime prin cuvinte şi gesturi omeneşti contemplaţiile cereşti şi tainele veacului ce va să fie, ce i se descopereau.

Mergător prin cer, şi acesta, ca un al doilea Pavel, a fost mai presus de timp, mai presus de loc, minunat şi nespus de înalt în trăirile sale.

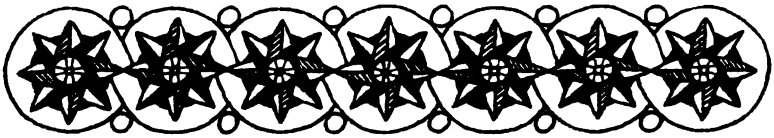

INTRODUCERE

Nu credem că am exagera dacă am susţine că istoria omenirii ar putea fi caracterizată corect prin cuvântul *dezbinare*. Dacă citim istoria şi privim ce se întâmplă astăzi în lume, nu cred că vom întâlni nimic altceva, fără numai dezbinări, conflicte şi neîncetate lupte şi războaie. Şi nu ne referim numai la acele dezbinări şi la războaie, cu atâtea nume, atâtea pricini şi scopuri la care se referă de obicei oamenii şi pentru care se învinovăţesc unul pe altul, iar mai mult decât toţi îi acuză pe stăpânitorii diferitelor state. Căci într-adevăr, cu câtă uşurătate şi trufie se fac adesea aceste judecăţi! Cei mai mulţi dintre oamenii simpli îi clevetesc pe cei mari şi pe stăpânitori şi propovăduiesc că dacă ar ajunge ei la conducerea lumii, ar împărăţi în mod automat pacea cea mult-dorită. Dar în timp ce grăiesc astfel, ei înşişi nu izbutesc să aibă pace cu vecinii lor, şi nici chiar cu membrii familiei lor!

Însă noi aici ne referim la dezbinarea în sine, la războiul care este cauza principală a tuturor celorlalte. La acea dezbinare şi la acel război, care a început mai înainte de crearea omului, între Dumnezeu şi Satana, în care s-a

încurcat şi omul, şi care nu se va sfârşi niciodată, pricinuind o dezbinare şi o separare veşnică.

Nu este nicidecum întâmplător faptul că Sfântul Andrei a fost chemat la viaţa nebuniei de bunăvoie printr-o vedenie care are legătură cu un oarecare război. În acest război, care simbolizează lupta omului împotriva diavolului, este chemat să lupte şi Sfântul. Între cele două linii de bătaie potrivnice, a purtătorilor de haine albe şi a "etiopienilor", Sfântul se luptă cu satana, îl biruieşte şi este încununat de Puitorul de nevoinţă, de Împăratul Cel Ceresc.

La veşnica vrăjmăşie existentă între cele două linii de bătaie se referă în mod caracteristic Apocalipsa: "Şi s-a făcut război în cer: Mihail şi îngerii lui au pornit război cu balaurul. Şi se războia şi balaurul şi îngerii lui. Şi n-a izbutit el, nici nu s-a mai găsit pentru el loc în cer. Şi a fost aruncat balaurul cel mare, şarpele cel de demult, care se cheamă diavol şi satana, cel ce înşeală toată lumea, aruncat a fost pe pământ şi îngerii lui au fost aruncaţi cu el..." (12, 7-9).

Aşadar, de atunci au început dezbinarea şi împărţirea ulterioare, în tabere potrivnice, a oamenilor. În esenţă era vorba de lupta şi de războiul satanei dus împotriva lui Dumnezeu. Dar fiindcă îi era cu neputinţă satanei să lovească direct în Dumnezeu, a pus în mişcare maşinaţiile vicleniilor şi răutăţilor sale împotriva omului, cuprins fiind el de o invidie nestăpânită şi ucigătoare. Din fericire, Părintele nostru ceresc, în nesfârşita Sa dragoste şi cu îndelunga Sa răbdare intervine şi nu-i îngăduie, nu-l lasă să-şi împlinească planurile sale. Altminteri, dacă l-ar fi lăsat cu desăvârşire liber, foarte devreme ar fi izbutit, în cruzimea lui, să ne nimicească pe toţi.

Mijloacele care îi rămân acum diavolului sunt valurile succesive ale ispitelor şi ale prigoanelor pe care le ridică împotriva creştinilor. Însă datorită lucrării de mijlocire iubitoare a harului Dumnezeiesc, chiar şi acestea duc la rezultate potrivnice dorinţelor şi scopurilor lui ticăloase. De altfel şi creştinii simt adeseori cât folos dobândesc iscusindu-se prin înfruntarea ispitelor, atât ei cât şi cei din jurul lor, atunci când le întâmpină stăruind în răbdare, dovedind şi dezvoltându-şi statornicia şi spiritul de jertfă necesare dobândirii biruinţei în acest aprig război nevăzut.

Câteodată se pare că cineva stă bine şi nu se primejduieşte să cadă. Aceasta se întâmplă însă adeseori deoarece unul ca acesta niciodată nu s-a confruntat cu un puternic atac al ispitei. Tari şi nebiruiţi ne facem doar încetul cu încetul, prin încercări şi prin combaterea ispitelor. Încercările, întristările şi ispitele sunt pentru noi ceea ce sunt vânturile tari pentru copaci. Cu cât sunt mai tari vânturile, cu atât se fac mai tari rădăcinile copacului.

Dumnezeu nu vrea să ne ia din această lume până când nu ne hotărâm să dispreţuim deşertăciunea ei, şi, prin rezistenţa noastră dârză faţă de păcatul ce împărăţeşte în lume, vom reuşi să devenim neatinşi de farmecele, vrăjile, nălucirile şi tentaţiile ei. Apoi, nici Domnul nostru nu a fost din lumea aceasta. Niciodată nu a tins să devină unul dintre favoriţii, iubiţii şi mai marii lumii. Nu a dobândit niciodată nici cel mai mic lucru, până la a nu avea "unde să-Şi plece capul" (Mat. 8, 20). Dar nici slavă şi nici putere lumească n-a dobândit vreodată. Iar când a fost târât ca un răufăcător la moartea cea necinstită şi mult dureroasă de pe Cruce, şi atunci "ca un miel spre junghiere S-a adus şi ca o oaie fără de glas înaintea celor ce o tund, aşa nu Şi-a deschis gura Sa" (Is. 53, 7). Şi duhul Său (ca om) era cu desăvârşire străin faţă de lume, adică faţă de cei ce au

cugetare lumească. Domnul a fost pe de-a-ntregul mort față de lume. De aceea și următorii cei credincioși ai lui Hristos, aceasta se străduiesc să aibă ca semn distinctiv al lor: să fie ca și morți față de lume, fără minte și nebuni pentru cugetarea lumească.

Încă de la început, Domnul ne-a atras atenția în mod serios asupra dezbinării și războiului care există în mod firesc, fiind de neocolit, între creștini și diavol, între creștini și lume: "Nu socotiți că am venit să aduc pace pe pământ; n-am venit să aduc pace, ci sabie" până și în cadrul aceleiași familii încât "vrăjmașii omului" să ajungă să fie chiar "casnicii lui" (Mat. 10, 34-36).

Aceasta o accentuează El Însuși adresându-se Apostolilor – în Testamentul pe care l-a lăsat în ultima seară ce a trăit-o pe pământ – după Cina cea de Taină: "Pace vă las vouă, pacea Mea o dau vouă, nu precum dă lumea vă dau Eu" (Ioan 14, 27). Pacea lui Hristos este desființarea dezbinării și a înstrăinării pe care păcatul le-a adus între Dumnezeu și om, și între om și el însuși. Și, ca urmare a acestei păci, vine pacea și între oameni.

Oamenii continuă și astăzi încă să încheie, să instaureze pacea între ei, fără însă ca mai înainte să fi realizat pacea cu Dumnezeu și cu ei înșiși. De aceea niciodată nu izbutesc în acest demers al lor, ci dimpotrivă, sângele omului adapă zi de zi tot mai mult pământul, deoarece omul se comportă ca un lup față de aproapele său.

Avem impresia că am ajuns în anii despre care a proorocit Marele Antonie: "Va veni vremea ca oamenii să înnebunească, și când vor vedea pe cineva că nu înnebunește, se vor scula asupra lui, zicându-i că el este nebun, pentru că nu este asemenea lor!".

Cearta și dezbinarea existente între Dumnezeu și satana, între creștini și lume, le-au sesizat încă de la început

atât Apostolii cât şi, după ei, toţi creştinii adevăraţi care au ascultat de chemarea lui Hristos şi s-au nevoit cu asprime ca să se arate vrednici de ea: "Dacă voieşte cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea în fiecare zi şi să-Mi urmeze Mie" (Luca 9, 23). Ei au înţeles temeinic că reperele, criteriile şi calea lui Hristos sunt diametral opuse faţă de criteriile, reperele şi drumurile lumii. Închinătorii la idoli îi vedeau pe creştini ca fiind ciudaţi, afară de lume, fără raţiune şi nebuni, ca pe oamenii cărora nu li se cuveneau decât fie doar batjocura şi disprețul, fie temniţa şi moartea martirică. Dar şi Duhul Sfânt, Mângâietorul, le amintea ultimele cuvinte ale lui Hristos: "Dacă vă urăşte pe voi lumea, să ştiţi că pe Mine mai înainte decât pe voi M-a urât. Dacă aţi fi din lume, lumea ar iubi ce este al său; dar pentru că nu sunteţi din lume, ci Eu v-am ales pe voi din lume, de aceea lumea vă urăşte... Dacă M-au prigonit pe Mine, şi pe voi vă vor prigoni" (Ioan 15, 18-20).

Cei dintâi care s-au lepădat de ei înşişi şi au trăit Patima lui Hristos, au fost Apostolii. În numele tuturor, Sfântul Apostol Pavel zugrăveşte în culori vii viaţa lor: "Căci mi se pare că Dumnezeu, pe noi, Apostolii, ne-a arătat ca pe cei din urmă oameni, ca pe nişte osândiţi la moarte, fiindcă ne-am făcut privelişte lumii, şi îngerilor, şi oamenilor. Noi suntem nebuni pentru Hristos; voi însă, înţelepţi întru Hristos. Noi suntem slabi; voi însă, sunteţi tari. Voi sunteţi întru slavă, iar noi suntem întru necinste! Până în ceasul de acum flămânzim şi însetăm; suntem goi şi suntem pălmuiţi şi pribegim. Şi ne ostenim lucrând cu mâinile noastre. Ocărâţi fiind, binecuvântăm. Prigoniţi fiind, răbdăm. Huliţi fiind, ne rugăm. Am ajuns ca gunoiul lumii, ca măturătura tuturor, până astăzi" (I Cor. 4, 9-13).

În veacurile care au urmat glorioasei perioade a prigoanelor, toţi creştinii care au voit să trăiască cu scumpătate viaţa creştinească, erau consideraţi de cei lumeşti ca nişte naivi, proşti şi nebuni.

În cugetarea lumească este de neconceput ca cineva să se lase dispreţuit pentru principiile şi interesul său duhovnicesc, sau să tăgăduiască lumea şi cele lumeşti pentru nădejdea veşniciei. Prin urmare, nu numai Sfântul Andrei şi ceilalţi nebuni pentru Hristos, dar şi toţi pustnicii şi monahii, precum şi toţi ceilalţi creştini conştienţi sunt socotiţi proşti şi nebuni de către lume.

În realitate însă, proşti şi nebuni sunt aceia care nu cred că există Dumnezeu, Înviere, Judecată şi răsplată veşnică. Nebun a fost bogatul care şi-a dărâmat şi şi-a mărit hambarele sale şi care, sfârşind clădirile sale, a auzit, încremenit de frică: "Nebune! În această noapte vor cere de la tine sufletul tău. Şi cele ce le-ai pregătit, ale cui vor fi?" (Luca 12, 20). Nebun şi uşuratic este şi acel tânăr din Evanghelie, care a preferat comorile pământului în locul comorilor cerului.

Acela însă, care schimbă comorile mincinoase şi trecătoare cu cele adevărate şi veşnice, nu este nebun. Are înaintea lui ca indicatoare prea luminoase nu numai pe Sfinţii care au trăit toată viaţa lor ca nebuni în faţa lumii, şi care se numără pe degete, ci şi pe monahi, pe pustnici şi pe mucenici, dar mai întâi şi mai desăvârşit pe Însuşi Domnul, Care Şi-a lăsat slava Sa dumnezeiască de dragul mântuirii noastre şi a răbdat să fie ocărât, batjocorit şi să fie socotit îndrăcit şi nebun.

Ce sunt însă cu adevărat Sfinţii care s-au caracterizat îndeosebi prin nebunia lor pentru Hristos? Sunt aceia care se prefac că sunt nebuni pentru ca să cucerească vârful cel mai înalt al sfinţeniei. Cei nebuni pentru Hristos nu vor să se bucure de vreo consideraţie, vreo cinste, vreo laudă în

această lume. Vor şi doresc fierbinte lipsa de consideraţie, disprețul, osândirea, clevetirea, lucruri pe care atât de mult le disprețuim noi ceilalţi, cei, chipurile, raţionali şi demni. Ei, pe de o parte, disprețuiesc cinstirile, locurile alese, recomandările bune pentru ei înşişi, slavele şi laudele, în timp ce, pe de altă parte, doresc cu ardoare şi cer stăruitor disprețul lumii, coborârea "până în laturile cele mai de jos ale pământului", împlinirea cu fapta a ceea ce spune Psalmistul: "Eu sunt vierme şi nu om, ocara oamenilor şi defăimarea poporului" (Ps. 21, 7).

Sfânta noastră Biserică, precum o Maică mult şi bineroditoare, are o mulţime felurită de fii. Între ei, ca nişte flori rare şi binemirositoare, se deosebesc Sfinţii cei nebuni pentru Hristos. Se disting nu atât prin postirile supraomeneşti şi prin ostenelile lor cele fără măsură, prin privegherile lungi şi şiroaiele de lacrimi, prin uimitoarea lor rea pătimire şi asceză, ci se deosebesc prin întreaga lor viaţă, prin aceea că au năzuit către scopul cel mai de seamă al vieţii duhovniceşti: smerenia.

Smerenia, cea adevărată, nu cea fanatică, este împărăteasa virtuţilor, după Sfântul Ioan Scărarul. Prin nimic altceva nu este atras în suflet harul dumnezeiesc, precum este atras prin ea. Dar pentru ca smerenia să se arate în deplinătarea ei, este trebuinţă de nimicirea deplină a "eului". La cei nebuni pentru Hristos observăm această nimicire de sineşi a lor în ochii întregii lumi, prin nebuniile prefăcute şi prin lucrările lor aparent smintitoare. Ei vor să se ascundă, să-şi ascundă virtutea şi sfinţenia lor sub mantia prefăcutei lor nebunii.

Sfinţii nebuni pentru Hristos joacă un joc sfânt. Batjocoresc lumea şi cele ale lumii acesteia, deşertăciunea şi iubirea ei de slavă. Batjocoresc formele lumeşti, adică demnitatea şi nobleţea lumească, făţărnicia şi ipocrizia,

politica şi prefăcătoria, parada şi fariseismul. Batjocoresc această vorbă lumească ridicolă a unora, care se tem de "ce va spune lumea" şi de "cum mă voi arăta în lume". În sfârşit, îi batjocoresc pe diavolii înşişi, care în persoana Sfinţilor nebuni pentru Hristos şi-au aflat pe cei mai redutabili adversari, pe cei mai iscusiţi cunoscători şi distrugători ai planurilor şi meşteşugirilor lor. Cu alte cuvinte, şi-au aflat... naşii...

Ca să prevenim însă relele interpretări, este nevoie să subliniem dintru început că, pentru a trăi cineva viaţa nebunului pentru Hristos, trebuie să fie chemat de Dumnezeu la această viaţă, căci altfel nu batjocoreşte el lumea, ci este el batjocorit de ea. Apoi, unul ca acesta trebuie să fie purtător de Duh, următor al Sfinţilor Apostoli, pe care în ziua Cincizecimii lumea îi batjocorea şi îi lua în râs ca pe nişte beţi. Fiindcă numai omul stăpânit de beţia dumnezeiască poate întreprinde nevoinţa nebuniei pentru Hristos. Iar lucrul esenţial este că trebuie ca el să fi dobândit dumnezeiască dragoste către Hristos, Mirele sufletului lui, în măsura pe care o menţionează Sfântul Ioan Scărarul: "Fericit este cel care are faţă de Dumnezeu un dor asemănător celui pe care îl are cel îndrăgostit nebuneşte de iubita lui...".

Această "dragoste nebună" i-a însufleţit pe aceşti sfinţi de la începutul şi până la sfârşitul vieţii lor celei de nebunie *în* şi *pentru* Hristos.

Sfânta Mânăstire Paraclitu

Arhim. Ignatie

Cuviosul Andrei cel nebun pentru Hristos

Andrei, robul cel plin de har

Pe vremea împărăţiei marelui şi iubitorului de Hristos, Leon, trăia în Constantinopol un oarecare om cu numele Teognost, cinstit de evlaviosul împărat cu vrednicia de protospătar*. Mai târziu el a ajuns şi general al eparhiei Răsăritului. Acest general avea mulţi robi şi mai apoi a cumpărat şi alţii. Pe cel mai mic dintre ei îl va înfăţişa în cele ce urmează nevrednicia mea.

Acesta era foarte frumos la înfăţişarea trupească şi stăpânul său se făIea cu el. Voia ca întotdeauna să-l aibă lângă el, şi în acest scop îi încredinţase treburile cele mai personale.L-a trimis şi la "şcoală", ca să înveţe sfintele slove.

Copilul fiind inteligent, repede a învăţat pe de rost Psaltirea şi numerele, încât se mira şi dascălul său de priceperea sa. Nimeni nu-şi putea închipui - văzând înfăţişarea sa, trăsăturile sale trupeşti şi cumînţenia sa, buna sa cuviinţă şi sporirea în cunoaşterea slovelor sfinte - cum că

*Ofiţer al gărzii împărăteşti.

acesta era scit. De aceea stăpânul său l-a şi cinstit cu vrednicia de notar*.

Atât stăpânul şi stăpâna sa, cât şi robii cei împreună cu el şi toţi oamenii casei îl iubeau şi îl cinsteau în chip covârşitor. Stăpânul său l-a învrednicit de multe cinstiri, deoarece îl vedea că administrează cu multă înţelepciune averea sa. Îi dădea chiar şi din hainele pe care le purta el însuşi, încât cei care-l vedeau spuneau că robul poartă haine mai preţioase decât stăpânul.

Lui Andrei îi plăcea mult să cerceteze dumnezeieştile Scripturi, şi nu mai puţin mărturiile Sfinţilor şi vieţile Părinţilor purtători-de-Dumnezeu. Inima lui se înflăcăra de dragostea lor şi dorea să imite virtutea vieţii lor. Aşadar a făcut singur începutul în felul următor:

Lupta sa cu 'etiopianul'

Într-o noapte s-a sculat din patul său şi se ruga, potrivit cu cele spuse în Psalm: "La miezul nopţii m-am sculat ca să mă mărturisesc Ţie, pentru judecăţile dreptăţii Tale" (Ps. 118, 62). Însă diavolul, vrăjmaşul nostru cel mult meşteşugăreţ, pizmuindu-l, a început să lovească cu mare zgomot uşile casei unde şedea tânărul. Atunci acela, fiind cuprins de spaimă, a încetat rugăciunea, s-a băgat repede în pat şi s-a ascuns sub acoperământul de lână.

Satana s-a bucurat de ceea ce a văzut, şi a spus unuia dintre ai săi:

– Ia te uită, chiar şi acest flecar vrea să se pună cu noi!

Aşa a zis şi s-a făcut nevăzut. După acestea, fericitul a căzut într-un somn adânc şi s-a văzut în visul său

* Secretar.

aflându-se la o privelişte. Acolo, într-o parte stăteau mulţi purtători de haine albe şi alţi câţiva bărbaţi cuvioşi, în timp ce în cealaltă parte, era mulţime nenumărată de "etiopieni" negri. Aceste două linii de bătaie aveau oarecare neînţelegere în privinţa bătăliei. "Etiopienii" aveau un negru mare la trup şi îi provocau pe cei îmbrăcaţi în alb:

– Cine, – spuneau ei – va merge şi se va lupta cu aceasta? Nimeni nu l-a biruit, din veac şi până acum, cu toate că s-a luptat cu mulţi. Este una din căpeteniile satanei.

În timp ce aceia se lăudau, fericitul Andrei stătea acolo şi asculta, în timp ce purtătorii de haine albe se aflau în nedumerire. Deodată, a apărut un tânăr foarte frumos, care abia coborâse din cer şi ţinea în mâna sa trei cununi. Prima era împodobită cu aur curat şi pietre preţioase, a doua cu mulţime de mărgăritare, iar a treia era împodobită cu tot felul de trandafiri, crini şi alte flori ale raiului; de aceea era şi neveştejită. Ea avea de asemenea o astfel de mireasmă, pe care limba omenească n-o poate reda.

Andrei le privea cu uimire şi râvnea să afle un mod ca să dobândească una dintre cununi. Se apropie deci de acel tânăr frumos şi-i spuse:

– Pentru numele lui Hristos, cu cât le vinzi? Bani ca să le cumpăr nu am. Voi merge însă ca să-i spun stăpânului meu şi acela îţi va da cât aur voieşti.

Atunci tânărul a zâmbit şi i-a spus:

– Crede-mă, iubitule, chiar dacă mi-ai aduce aurul din lumea întreagă, nici ţie, nici aceluia pe care îl consideri stăpânul tău, nu-i voi da nici una din florile acestea, fiindcă nu sunt flori ale acestei lumi deşarte, precum crezi, ci sunt vistierii cereşti. Cu acestea se încununează cei care îi biruiesc pe acei "etiopieni". Aşadar, dacă vrei să iei o cunună, mergi să te lupţi cu acest "etiopian" cu totul negru, şi dacă

îl biruieşti, îţi voi da nu numai aceste cununi, ci câte voieşti.

Auzind acestea, fericitul a prins curaj şi i-a spus:

– Crede-mă, stăpâne al meu, că voi face precum mi-ai spus. Însă învaţă-mă numai meşteşugul lui.

– "Etiopienii", – a adăugat tânărul – deşi sunt îndrăzneţi, sunt însă fricoşi şi neputincioşi. Să nu te înfricoşeze aşadar înălţimea lui. Este putred şi neputincios ca varza ofilită.

Cu aceste cuvinte l-a încurajat. După aceea l-a apucat şi, luptându-se chipurile cu el, i-a arătat cum să se opună "etiopianului". În cele din urmă i-a spus la ureche:

– Când te va răsuci în aer, nu te teme. Apucă-l în cruciş şi vei simţi ajutorul lui Dumnezeu.

Aşadar fericitul a pornit să se lupte. A ieşit în mijloc, în faţa "etiopianului" şi i-a strigat cu putere:

– Vino preaînnegritule, netrebnicule şi nevrednicule! Vino să ne luptăm amândoi!

Acela numai cât l-a auzit, că s-a repezit de îndată fornăind şi lăudându-se. L-a înşfăcat pe Andrei şi l-a răsucit încolo şi-ncoace multă vreme, făcându-i pe "etiopieni" să bată bucuroşi din palme, iar pe cei cu haine albe să se întristeze. Credeau că îl va trânti la pământ şi-i va scoate ochii. Andrei însă, în acest moment greu, l-a apucat în cruciş, l-a aruncat jos şi l-a lăsat fără simţire. Purtătorii de haine albe s-au bucurat mult. L-au ridicat pe mâini, l-au sărutat şi l-au uns cu miruri duhovniceşti, în timp ce nenumăraţii etiopieni s-au făcut nevăzuţi, fiind ruşinaţi. Atunci slăvitul tânăr s-a apropiat de fericitul Andrei, i-a dăruit acele cununi preţioase, l-a sărutat şi i-a spus:

– Din clipa aceasta vei fi prietenul şi fratele Meu. Nevoieşte-te gol nevoinţa cea bună. Fă-te nebun pentru Mine şi Eu îţi voi dărui multe bunătăţi în Împărăţia Mea.

Începutul

Atunci când s-a trezit fericitul, s-a mirat de cele pe care le-a văzut. Dimineaţă a venit la mine, nevrednicul, şi mi-a încredinţat vedenia. Auzindu-l, am rămas uimit. Din el ieşea o bună mireasmă cerească, precum un mir de mult preţ. Ne-am gândit amândoi şi am hotărât să se prefacă nebun şi îndrăcit pentru Acela care i-a spus: "Fă-te nebun pentru Mine şi te vei desfăta de multe bunătăţi în Împărăţia Mea". De altfel, era cu neputinţă să scape de la stăpânul său într-alt chip.

În ziua următoare, la miezul nopţii s-a sculat şi s-a rugat. După aceea a luat un cuţit şi a mers la fântâna care era lângă camera de dormit a stăpânului său. Acolo şi-a scos haina şi a început să o sfâşie ca un epileptic şi să o taie în mici bucăţi. A început să strige, pronunţând mai ales cuvinte confuze şi strigăte nearticulate, asemenea celor smintiţi.

Stăpânul său s-a sculat auzind aceste strigăte. Însă nu putea înţelege ce erau acestea şi mai ales la acea oră. A bănuit că era un oarecare duh viclean al adâncului, care a ieşit în ceasul acela ca să zăpăcească pe neaşteptate mintea celui ce ar fi voit să se apropie.

S-a trezit şi bucătarul. A crezut că s-a făcut ziuă şi a mers să scoată apă. Văzându-l însă pe Andrei în această stare, şi-a lăsat vasul, l-a înştiinţat pe stăpânul său şi a strigat către toţi oamenii casei:

– Andrei şi-a pierdut minţile! A înnebunit! Stă la fântână cu haina sfâşiată!

Teognost a auzit aceasta şi s-a întristat mult. A coborât împreună cu soţia sa şi cu toţi casnicii şi, văzându-l făcând nebunii, plângea împreună cu toţi ceilalţi şi se tânguia

În aceeaşi clipă s-a auzit din înălţime un tunet şi zarvă. Şi iată, s-a arătat un bătrân cu ochii mari şi cu faţa ca soarele. Îl urmau mulţi. A făcut semnul Crucii în aer şi a spus însoţitorilor săi:

– Încuiaţi uşile ca să nu scape nimeni!

Aceia le-au închis îndată şi au prins în cursă pe toţi diavolii. Închişi aşadar înlăuntrul bisericii aceia strigau unul către altul:

– Întunecat este ceasul în care am păţit aceasta. Ioan este aspru şi ne va chinui groaznic.

Cinstitul bătrân a dat o poruncă, şi însoţitorii săi au scos lanţul de la grumazul fericitului Andrei. Luându-l, sfântul Apostol, a stat în afara porţii şi a strigat:

– Să mi-i aduceţi unul câte unul.

I-au adus pe primul.

– Întindeţi-l jos, – a spus el.

După aceea a făcut în trei lanţul fericitului şi i-a dat vreo cincizeci de lovituri diavolului, care striga precum omul:

– Milă, milă, fie-ţi milă de mine!

După aceea l-au întins şi l-au biciuit şi pe al doilea, şi tot aşa la rând pe toţi ceilalţi. De cum i-a auzit fericitul Andrei cerând "milă", l-a apucat râsul. I se părea că diavolii au fost prinşi şi erau bătuţi într-un mod simţit, ca şi oamenii. În realitate însă Dumnezeu îi bătea. Şi i-a bătut cu o astfel de bătaie istovitoare, pe care firea omenească n-ar putea-o suferi.

Acela deci care îi bătea, le striga:

– Mergeţi acum la tatăl vostru, satana, şi arătaţi-i halul în care sunteţi, să vedem dacă îi va plăcea...

Când s-au făcut nevăzuţi toţi "etiopienii", acel cinstit bătrân s-a apropiat de robul lui Dumnezeu, i-a pus iarăşi lanţul la grumaz şi i-a zis:

– Ai văzut cât de repede am venit să te ajut? Mă îngrijesc mult de tine, pentru că Dumnezeu m-a rânduit pe mine să mă îngrijesc de mântuirea ta. Fă răbdare ca să te arăţi întru toate vrednic de chemarea ta. În curând stăpânul tău te va slobozi din legături, şi vei putea să mergi liber oriunde îţi va plăcea.

– Spune-mi, doamne, cine eşti? Căci nu te cunosc, – i-a spus fericitul.

– Sunt Ioan, – a răspuns acela. Eu m-am aplecat şi am stat la pieptul preacurat şi de-viaţă-făcător al Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Spunând acestea, a dispărut ca fulgerul din ochii fericitului Andrei. Acela a rămas uimit şi slăvea pe Dumnezeu, pentru că l-a ajutat şi l-a slobozit de viclenii diavoli care s-au ridicat asupra lui. Se ruga deci şi zicea:

– Doamne Iisuse Hristoase, mare şi nemăsurată este puterea Ta şi preaslăvită este milostivirea Ta, pentru că mi se pare străin şi vrednic de uimire lucru să mă miluieşti şi să Te îngrijeşti de mine, smeritul. Doamne Prea Înalte şi Atotputernice, păzeşte-mă totdeauna în calea Ta cea adevărată şi mă învredniceşte, Stăpâne mult-Milostive, înfricoşătorule, necuprinsule, să aflu har înaintea bunătăţii Tale.

În palatele împărăteşti

Aşa s-a rugat în taină toată ziua, până ce a venit noaptea. Atunci a adormit puţin şi a văzut în somnul său că se afla în nişte palate împărăteşti. Chemându-l, Împăratul i-a spus:

– Vrei să-Mi slujeşti cu tot sufletul şi să te fac una din căpeteniile palatului Meu?

– Există cineva, Stăpâne, care să nu vrea binele său? – i-a răspuns Andrei. Eu, în tot cazul, doresc mult aceasta.

– Dacă dorești aceasta, încearcă gustul Împărăției Mele.

Și în același timp i-a oferit să mănânce ceva care semăna cu zăpada și era atât de dulce și de gustos, pe cât nu poate omul să-și închipuie. De cum a mâncat-o, Andrei a spus:

– Mai dă-mi, Te rog, și alta, pentru că mâncând-o, am simțit că bine miresmează ca un mir dumnezeiesc.

Acela i-a dat a doua oară ceva care semăna cu gutuia. Aceasta era însă mai acră și mai amară decât absintul*. De îndată ce a mâncat-o, s-a arătat dezamăgit și a uitat gustul de mai înainte. Văzându-l întristat, Împăratul i-a spus:

– Ai văzut că nu poți suferi amărăciunea mâncării? Ți-am dat să înțelegi modul cel mai desăvârșit, prin care poate cineva să Mă slujească. Aceasta este exact "calea cea strâmtă și îngustă, care duce la viață" (Matei 7, 14).

– Mi se pare amar lucrul, Stăpâne. Cine poate să-Ți slujească, mâncându-l?

– Amarul ți-l amintești, – i-a răspuns Împăratul. Dar dulcele de ce i-ai uitat? Înainte de amar nu ți-am dat dulcele?

– Da, Stăpâne, dar mi-ai spus că seamănă cu amarul "calea cea îngustă".

– Nu, este altcumva! Calea aceasta se află între amar și dulce. Amarul sunt ostenelile și nevoințele, în timp ce dulcele și plăcutul sunt răcorirea, odihna și mângâierea pe care le oferă bunătatea Mea celor ce se întristează pentru Mine. Nu ofer așadar numai amarul, nici iarăși numai dulcele, ci când pe unul, când pe altul; unul urmează celuilalt. Dacă vrei deci să-Mi slujești, spune-Mi, ca să știu.

* Băutură alcoolică cu gust amar, de culoare verde, preparată cu uleiuri eterice de pelin, anason etc.

– Dă-mi iarăşi să le încerc şi Îţi voi spune, – a răspuns fericitul.

Acela i-a dat mai întâi amarul. Atunci Andrei, foarte întristat, I-a spus:

– Nu pot să-Ţi slujesc şi să mănânc din acesta. Este amar şi nesuferit.

Împăratul a zâmbit şi, scoţând din sânul Său ceva ca de foc şi înflorit care mirosea frumos, i-a spus:

– Ia şi mănâncă, pentru ca să le uiţi pe toate.

Luând el într-adevăr şi mâncând, vreme îndelungată a simţit atâta plăcere, dulceaţă şi bucurie, încât se afla afară de sine. Credea că trăieşte într-o mireasmă covârşitoare, într-o slavă şi o veselie de negrăit. Când şi-a revenit, a căzut la picioarele Acelui mare Împărat şi L-a rugat:

– Miluieşte-mă, bunule Stăpâne, şi mă primeşte ca să-Ţi slujesc, fiindcă am înţeles cu adevărat că slujirea Ta este foarte plăcută.

– Crede-Mă, – i-a spus Acela – că din bogăţiile Mele acesta este cel mai neînsemnat. Dacă însă Îmi vei sluji, cele pe care le am vor deveni ale tale şi te voi face moştenitor al Împărăţiei Mele.

Aşa a vorbit Împăratul şi l-a lăsat să plece. Atunci când fericitul s-a deşteptat, păstra în mintea sa toate acestea, însă, fiind întru totul copleşit, nu putea să şi le explice.

Eliberat din jugul robiei

În biserica Sfintei Anastasia, Andrei a stat aproape patru luni. Clericii bisericii, văzând că nu se vindecă, ci starea sa părea chiar a se înrăutăţi, i-au adus la cunoştinţă stăpânului său cele privitoare la el. Acela, socotindu-l nebun şi îndrăcit, a poruncit să-l dezlege şi să-l lase liber.

Aşadar, de atunci se învârtea prin piaţa oraşului şi juca, precum altădată acel minunat Simeon cel nebun pentru Hristos, din Emesa. Când s-a înserat, a venit la mine, nevrednicul. Eram singur în casa mea şi mă linişteam. A zâmbit puţin şi după aceea a început să-şi ude cu lacrimi cinstita sa faţă. După ce ne-am îmbrăţişat multă vreme, ne-am sărutat unul pe altul şi ne-am aşezat.

– De vreme ce erai legat, cum de ai izbutit să scapi? – l-am întrebat.

Atunci el cu blândeţe mi le-a povestit pe toate pe rând. Numai către nevrednicia mea, vorbea el drept şi cu sinceritate, o, fraţi ai mei prea iubiţi. Tuturor celorlalţi le vorbea ca un nebun sau nu le vorbea deloc.

Tinerii desfrânaţi

De îndată ce s-a făcut ziuă, m-a sărutat şi a plecat la nevoinţa sa cea duhovnicească, îmbrăcat fiind cu o haină scurtă. Ajungând la cuptorul de pâine, câţiva tineri desfrânaţi au băgat de seamă că se comportă ca un nebun. L-au luat deci şi l-au dus la o tavernă. Stând acolo, au comandat vin şi, în timp ce beau, îl loveau după ceafă. Se distrau de nebuniile lui şi nu-l lăsau să plece. Însă nici nu-i dădeau ceva din cele ce aveau.

Între timp, dreptul se gândea ce să le facă, pentru că nu-i vedea să aibă vreun scop bun în viaţă. La un moment dat, unul dintre ei şi-a lăsat pe masă paharul său plin cu vin ales. Atunci Andrei îl apucă degrab, bău vinul, sparse paharul de capul tânărului şi plecă. Aceia îl urmăriră, îl prinseră, şi bătându-l îl târâră iarăşi înlăuntru, începând din

nou să glumească şi să bea, în timp ce dreptului nu-i dădeau decât palme.

După ce neghiobii aceia l-au bătut şi l-au batjocorit multă vreme, se hotărâră să plece. Se înnoptase deja. Ieşind împreună, fericitul le spuse:

– Proştilor şi nebunilor, ce voi face acum, căci mă va prinde straja de noapte şi mă va biciui?

Iar aceasta fericitul a spus-o pentru aceia, cunoscând ce îi aştepta, dar ei n-au înţeles. L-au lăsat aşadar şi au plecat. Pe urmă, înţelegându-se între ei, au mers la locuinţa femeilor necuviincioase, unde şi-au spurcat iarăşi sufletele lor, zăbovind acolo până la miezul nopţii.

Între timp, fericitul Andrei s-a retras la colţul unei oarecare clădiri şi s-a aşezat acolo ca un sărac. Ieşind acei tineri din lupanar s-au pornit spre casele lor. Însă i-a întâmpinat straja şi, după ce i-au legat, i-au dus aproape de locul unde se afla fericitul. Acolo străjerii i-au dezbrăcat şi i-au biciuit cu cruzime.

Dreptul vedea acestea şi se întrista pentru ei şi se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi ca să nu-i închidă în temniţă. Pentru rugăciunea Sfântului şi la rugăminţile prietenilor şi ale rudelor lor, în cele din urmă i-au lăsat liberi. Atunci unul dintre ei începând discuţia a zis:

– Ah, pierir-ar satana, măi băieţi! Mă mir cum de a proorocit îndrăcitul că i se vor întâmpla lui, cele ce de fapt le-am păţit noi!

– Dar nu ştii oare, măi prostule, – i-a răspuns un altul – că atunci când diavolul vrea să facă ceva, descoperă aceasta împreună-lucrătorului său? Cele ce le-am păţit, au fost din pricina diavolului, care se află în el.

– Nu, nu este aşa, ci socotesc că ne-a pedepsit Dumnezeu, fiindcă l-am bătut cu nemilostivire.

– Ce tot spui acolo, prostule? Oare Îi pasă lui Dumnezeu de un nebun? Nu l-a dat Acela diavolului? De altfel noi l-am bătut în glumă. Nu am făcut nimic rău! Da, dacă ar fi fost vreun sfânt, atunci m-ai fi convins că ne-a pedepsit Dumnezeu pentru păcatul pe care l-am săvârşit împotriva lui. Însă, fiind vorba numai de un nebun, nu ne socoteşte El aceasta întru păcat.

Acestea ei le discutau plecând, precum şi altele pe care le obişnuiesc tinerii.

Petrecerea mucenicească a Sfântului

Dimineaţa, Cuviosul se scula şi umbla pe drumuri prin zgomot. Toată ziua rămânea flămând şi nu şedea nicăieri. Noaptea îl găsea umblând pe coridoarele clădirilor oraşului. Lua seama acolo unde erau culcaţi câinii şi, după ce îi alunga, se întindea în locul lor ca şi cum s-ar întinde pe o saltea, aproape gol, sărman, fără aşternut, fără o haină groasă de lână, ci numai cu tunica subţire de lână pe care o purta.

Dimineaţa, când se scula, îşi spunea sieşi:

– Iată, smerite şi netrebnice Andreie, ai dormit ca un câine împreună cu cei asemenea ţie. Să mergem iarăşi să ne ostenim, ca să scăpăm de pedeapsa viitoare, fiindcă se apropie moartea. Nu te amăgi. Nimeni nu te va ajuta în ceasul acela. Fiecare om se va desfăta de roadele ostenelilor sale în ceasul morţii. Nevoieşte-te aşadar, ostenească-te, rabdă defăimările în această lume, ca să fii lăudat şi slăvit de cerescul nostru Împărat.

Aşa vorbea cu sine, şi se nevoia să se silească cu dorire către cele dinainte (Filip. 3, 14), precum zice Apostolul.

Lumea care îl vedea, spunea:

– Priviţi ce tânăr nebun!

– Această purtare, – spuneau alţii – nu se potriveşte unui nebun.

Ultimii îl simpatizau, în timp ce primii îl loveau după ceafă şi îl scuipau dezgustaţi. Acela însă răbda durerea şi defăimarea. Se ruga în taină, dar cu atâta putere, încât şoapta care ieşea din buzele sale se auzea de departe ca un cazan care clocoteşte, în timp ce din gura lui ieşea abur.

– Priviţi-l! – spuneau toţi nesocotiţii ce îl vedeau. Atât de mult suferă inima lui din pricina duhului viclean, încât scoate şi abur.

Dar ceea ce pricinuia aburul era rugăciunea lui cea necurmată şi plăcută lui Dumnezeu. Aşadar, toţi cei care gândeau astfel erau fără de minte, ca şi odinioară, în timpul Cincizecimii, iudeii care considerau beţie felurimea limbilor.

Femeile necuviincioase

Într-o zi trecea pe dinaintea caselor de desfrânare prefăcându-se că se joacă. Una dintre acele femei desfrânate văzându-l că se comportă aşa, l-a socotit drept nebun. L-a apucat aşadar de haina lui de lână şi l-a tras în locaşul lor. Atunci acel diamant adevărat al întregii-înţelepciuni şi batjocoritor al diavolului, nu s-a împotrivit, ci a urmat-o. Îndată ce a intrat înlăuntru, s-au strâns împrejurul lui şi celelalte desfrânate.

– Cum de ai păţit aceasta? – l-au întrebat ele pe un ton batjocoritor.

Acela a zâmbit, însă nu le-a răspuns nimic.

Atunci unele dintre ele, lovindu-l după ceafă se sileau să-l ducă la fapta urâtă a desfrânării. Altele, iarăşi, încercau

Acela folosea această ocazie ca să fugă aruncând toți banii. Atunci aceia adunau banii, fiecare pentru el.

Într-o zi, pe când se juca în piață, Cuviosul a intrat din întâmplare într-o tavernă, unde clienții beau vin aromat. Cineva a intrat ca să bea. Cuviosul l-a urmărit cu o privire întristată. Acela a înțeles și l-a privit încruntat:

– Ce mă privești așa, nebunule? – i-a spus. Pleacă de aici.

– Pe umărul tău cel drept, – a observat fericitul – stă diavolul iubirii de argint. Seamănă cu un pitic mic și te ține, ticălosule, legat cu o funie, ca pe un urs. Dă-mi un obol.

– Nu am, – a răspuns acela mânios.

– Suflet slăbănogit! – îi spuse din nou Sfântul. De la tine de acasă ai luat șapte oboli. Cu unul ai cumpărat varză și cu altul zarzavat. Pe ceilalți cinci îi ai în sân și te îmbrâncesc diavolii ca să-i bei.

Spunându-i acestea a ieșit în fugă.

Acela s-a mirat, pentru că toate câte le-a auzit erau adevărate. S-a întors așadar supărat spre cei ce stăteau și beau lângă el și le-a confirmat pe acestea. Atunci cârciumarul le-a spus:

– După cum văd, voi sunteți mai proști decât el. Nu vorbește el însuși, ci diavolul care se află în el. Oare nu cunoaște diavolul cine desfrânează, cine fură, cine este iubitor de argint sau câți bani are cineva la sine ieșind din casă? Așadar, fiindcă îl însoțește diavolul, îl înștiințează despre toate. Dacă omul este prietenul lui și ascultă de voile sale, atunci și el îi face descoperiri.

Așa a vorbit cârciumarul și i-a convins că acesta este adevărul.

Cunoştinţa Cuviosului cu Epifanie

Fericitul a pornit din nou spre cuptorul de pâine, aşa cum obişnuia. Pe drum întâlni trei tineri blonzi, frumoşi şi la suflet, şi la trup. Viaţa lor era virtuoasă. Cel mai mare îi povăţuia pe ceilalţi doi în toate cele plăcute lui Dumnezeu.

De cum l-au zărit pe Cuviosul, mintea primului tânăr s-a luminat şi a spus celorlalţi:

– Bănuiesc fraţilor – şi să mă credeţi – că acest nebun este un rob al lui Dumnezeu.

– Să mergem deci undeva şi să stăm de vorbă cu el, – a spus al doilea.

– De vreme ce voiţi aceasta, mă voi îngriji de îndată!

Lăsându-i pe ceilalţi doi, se apropie de Cuviosul.

– Frate, – îi spuse. Dacă vrei, vino cu noi. Prietenii mei şi eu te iubim mult.

Fericitul l-a privit, a zâmbit şi i-a spus:

– Tu eşti Epifanie. De acum înainte vei fi prietenul şi fiul meu duhovnicesc.

Şi zicând acestea s-au sărutat unul pe altul. Cuviosul, având harisma înainte-vederii, i-a descoperit tânărului viitoarea sa sporire. l-a proorocit că va deveni Episcop al Împărătesei cetăţilor, adică Patriarh şi Părinte duhovnicesc al multor oameni.

S-au apropiat şi ceilalţi doi tineri, ţinându-se de mână, şi Epifanie le-a povestit cum l-a chemat pe nume. Iar aceia, după ce au auzit acestea, i-au arătat încă şi mai multă încredere şi dragoste Cuviosului şi au slăvit pe Dumnezeu.

Intrând într-o tavernă şi stând deoparte, au cerut să li se aducă pâine, vin, peşte şi le-au aşezat înaintea Cuviosului. Acela, văzând buna lor intenţie s-a bucurat mult şi spunând în şoaptă rugăciunea, l-a cerut lui Dumnezeu să

binecuvinteze mâncarea. După aceea a gustat din cele puse înainte, după care a împărţit el însuşi şi tinerilor.

Martiriul foamei şi al setei

Este adevărat şi vrednic de credinţă, iubiţilor, faptul că mânca în toată ziua numai o jumătate de posmag. La fel a făcut şi atunci: cele mai multe le-a lăsat pe masă. Când îi puneau vin nu se mâhnea, însă nu bea niciodată. Se întâmpla să treacă două, trei zile sau chiar şi o săptămână întreagă fără să mănânce, pentru că satana îi învârtoşa pe cei mai mulţi şi nu îi dădeau nimic. El însuşi nu silea pe nimeni, ca să nu devină plictisitor.

De multe ori ardea de sete şi, neştiind ce să facă, căuta pe cale vreo gropiţă cu apă de ploaie. Aflând-o, îngenunchea, sufla de trei ori asupra ei în semnul Crucii şi aşa bea. Toţi cei ce-l vedeau, se mâniau şi unii îl loveau, în timp ce alţii îi spuneau:

– Aşa îţi şade bine nebunule, să bei apă murdară.

El însă pleca îndată, fără să răspundă nimic. Aceasta era, iubiţii mei, nevoinţa cea ascunsă a fericitului Andrei.

Ridicat în aer la rugăciune

În timp ce mânca împreună cu tinerii în tavernă, s-a întâmplat ca eu, cel prea mic, să trec prin faţa ei şi să aud glasul lui. Atunci, ghemuindu-mă, m-am ascuns undeva la intrare şi luam aminte. Cuviosul i-a sărutat pe tineri şi aceia au plecat în drumul lor. Cârciumarul avea trebuinţă de ceva şi a ieşit afară. Dreptul a rămas singur înlăuntru. A privit încoace şi-ncolo, dar n-a mai văzut pe nimeni. Atunci, ridicându-şi mâinile în sus, s-a rugat pentru cei trei tineri.

Câtă vreme s-a rugat, se înălţase de la pământ şi se afla ridicat în aer. Martor îmi este Dumnezeu, Care pierde "pe toţi cei ce grăiesc minciuna". Văzând acestea, m-am înspăimântat şi am rămas uimit.

Când fericitul şi-a sfârşit rugăciunea, şi-a revenit în starea sa cea dintâi şi a ieşit afară făcând cele obişnuite. Aceasta am descoperit-o dragostei voastre nu ca să mă arăt sau să mă laud, ci fiindcă am văzut-o cu înşişi ochii mei.

Iarna cea grea

Iarna era foarte grea. Un frig cumplit îngreuia văzduhul. Toate îngheţaseră. Vântul puternic umpluse cu zăpadă toate subsolurile şi desfăcuse ţiglele, nu numai pe cele ale clădirilor înalte, ci şi pe cele ale caselor joase. Toţi săracii suspinau şi se tânguiau deznădăjduiţi. Unii mureau istoviţi de foame, iar alţii afundaţi în zăpadă. Butoaiele crăpau, copacii se dezrădăcinau şi păsările mureau.

Atunci eu m-am neliniştit mult pentru robul lui Dumnezeu, deoarece nu avea haină de lână, nici tunică, nici aşternut şi nici colibă. Era cu desăvârşire sărac şi fără acoperământ. Mai mult, nu ştiam unde se afla. Am presupus că negreşit murise.

Iarna grea a ţinut multe zile. După două săptămâni, vântul potolindu-se, iată, într-o noapte, târziu, m-a cercetat robul lui Dumnezeu. Când l-am văzut m-am minunat. Ridicându-mă, l-am îmbrăţişat, sărutându-ne unul pe altul. Am rămas aşa multă vreme, după care mi-a spus:

– Să ne aşezăm, iubitul meu!

După ce a încetat din lacrimi, şezând, a început să-mi povestească bucuros.

– Am ceva să-ţi spun. Pregăteşte mai întâi masa, ca să ne veselim.

Eu am dat îndată poruncă pentru aceasta şi, în timp ce slujitorul se ocupa cu pregătirea ei, Cuviosul mi-a spus:

– Cu adevărat, iubitul meu frate, pentru ce te-ai neliniştit atât pentru mine? Credeai că am murit şi eu de frig, precum atâţi săraci, fraţi ai mei? Nu ştii că "aproape este Domnul de cei umiliţi la inimă, şi pe cei smeriţi cu duhul îi va mântui"? (Ps. 33, 18). Nu ştii că este cu mine Acela Care mi-a spus mie, celui prea mic: "Dacă Îmi vei sluji cu tot sufletul, vei gusta darurile şi nespusa mângâiere pe care le dăruiesc Eu"? Să nu mai gândeşti aşa ceva despre mine. Toţi aceia care nădăjduiesc neclintit în Dumnezeu primesc mare bucurie şi în lumea aceasta, şi în cea viitoare.

În vreme ce Cuviosul vorbea, am avut impresia că în acea încercare i se întâmplase o oarecare minune şi de aceea îmi spunea acestea. Am început aşadar să-l iau cu binişorul, şi cu cuvinte blânde să-l întreb cu interes sporit.

– Cum ai petrecut, iubitul meu, zilele încercării? Te jur pe Dumnezeul cerului şi al pământului să nu-mi ascunzi lucrurile cele preaslăvite care ţi s-au descoperit!

– Cum putea să treacă altfel timpul unui nebun, decât cu nebuniile şi cu jocurile lui, ca întotdeauna? Însă dragostea şi multa ta dorinţă mă silesc să ţi le mărturisesc pe toate. Te jur aşadar pe Dumnezeu, Făcătorul cerului şi al pământului, să nu spui nimănui, cât voi trăi, cele pe care le vei auzi. Ţi le voi spune ţie, deoarece simt pentru tine o dragoste nespusă.

L-am asigurat aşadar cu jurăminte înfricoşătoare că le voi ţine în taină pe toate cele ce mi le va încredinţa, cât timp îl va ţine Dumnezeu în această viaţă şi lume trecătoare.

De la înghețul pământului la căldura cerului

Martiriul gerului

Atunci acela și-a deschis cinstita sa gură și mi-a spus:

– Nu mai puteam, iubitul meu, să sufăr frigul înfricoșător și vântul, pe care și tu le-ai încercat, fiindcă eram gol, desculț și fără acoperământ. De aceea am căutat scăpare la săraci, la cei asemenea mie, dar nu mă primeau. Se scârbeau de mine și mă goneau cu toiegele, ca pe un câine. "Pleacă de aici câine, – îmi spuneau – dispari!".

Loc de scăpare și de izbăvire n-am aflat. Am deznădăjduit. M-am temut că voi muri. Dar, – slăvit să fie numele lui Dumnezeu – mi-am spus, căci deși voi muri, El îmi va socoti aceasta ca mucenicie. Dumnezeu nu este nedrept. El, Care a trimis înghețul, îmi va da și răbdare. Am mers așadar la colțul unui gang și am găsit un câine. M-am culcat lângă el cu nădejdea că mă va încălzi puțin. Acela însă, când m-a văzut lângă el, s-a sculat și a plecat.

Am spus atunci întru sine-mi: "Vezi, ticălosule, cât de păcătos ești? Chiar și câinii te disprețuiesc și pleacă de lângă tine, și nu te primesc nici ca pe unul asemenea lor. Oamenii se scârbesc de tine ca de un diavol viclean. Săracii cei asemenea ție, te gonesc. Ce rămâne așadar? Mori, desfrânatule, mori! Nu există pentru tine mântuire în această lume".

Însă în timp ce spuneam acestea cu multă durere, am venit întru uimire. Și fiindcă mă înlănțuiseră frigul și spaima, mă topeam în lacrimi, cu ochii sufletului îndreptați către Dumnezeu. Toate mădularele mele au înghețat. Am crezut că în clipa aceea îmi voi da sufletul.

Deodată am simţit căldură. Deschizând ochii am văzut un tânăr foarte frumos, strălucind mai mult decât soarele. Ţinea în mână o ramură de aur. Era împletită cu crini prea frumoşi şi trandafiri care nu semănau cu cei ai lumii acesteia, nicidecum! Aveau o varietate minunată, fiind diferiţi atât prin forma, cât şi prin culoarea lor. Ţinând această frumoasă ramură în mâini, m-a privit şi mi-a spus: "Andreie, unde ai fost?". "În întuneric şi în umbra morţii", – am răspuns. Şi în timp ce încă vorbeam, m-a lovit peste faţă cu ramura cea împodobită cu flori zicându-mi: "Să ia putere trupul tău şi viaţă nebiruită".

Îndată mireasma acelor flori a intrat în inima mea şi în chip fulgerător mi-a dăruit viaţă. Atunci aud o voce spunându-ne: "Duceţi-l pentru două săptămâni ca să-l mângâiaţi, şi iarăşi să se întoarcă, pentru că vreau ca încă să se mai nevoiască". În acest timp m-am afundat ca într-un somn foarte adânc şi n-am înţeles ce mi s-a întâmplat. Timp de două săptămâni am trăit acolo unde a poruncit judecata lui Dumnezeu, ca şi cum aş fi dormit în chip plăcut toată noaptea şi m-aş fi trezit dimineaţa.

În grădina lui Dumnezeu

Văzând că mă aflu în raiul cel minunat şi atotveselitor, am rămas uimit. Mă întrebam ce poate însemna aceasta. Ştiam că am rămas în Constantinopol. Dar ce treabă aveam acolo nu înţelegeam. Mă minunam şi nu puteam să-mi dau nici o explicaţie. "Ia te uită, – mi-am spus în sine-mi – într-adevăr sunt fără minte. Dumnezeu mi-a făcut bine şi, în timp ce ar fi trebuit să-L slăvesc şi să-I mulţumesc, stau şi cercetez în amănunt această minune preaslăvită". Mă simţeam fără trup. Purtam un hiton alb ca zăpada, străluci-

tor, împodobit cu pietre prețioase și frumusețea lui mă încânta nespus de mult. Pe cap purtam o coroană de aur strălucitoare, în picioare aveam sandale și eram încins cu un brâu roșu, strălucitor. Raiul era în întregime lumină, dar o lumină negrăită și foarte strălucitoare care, răspândindu-se peste flori, acestea primeau o culoare ușor trandafirie. O mireasmă dumnezeiască cu schimbări minunate se apropia de mine și mă îmbăta. Crede-mă, îți spun acestea și mă înfior.

În grădina lui Dumnezeu eram ca un împărat. Mă bucuram mult să mă văd pe sine-mi locuind într-un astfel de rai. Acolo Dumnezeu a făcut să răsară mulți pomi. Nu semănau însă cu cei ai lumii stricăcioase. Erau totdeauna înfloriți, binemirositori și înverziți. Erau înalți, plini de frunze și desfătători. Ramurile lor se aplecau și, așa cum se legănau și se legau între ele, umpleau văzduhul de bună mireasmă și alcătuiau un curcubeu ceresc. De toate acestea se desfătează acei fericiți și sufletul lor se preschimbă de acea plăcere, desfătare și veselie.

De asemenea, de mirare era și lucrul acesta: unii copaci aveau numai flori, alții rod, alții numai rod și frunze. În aceștia exista ceva foarte minunat: diferite păsări frumoase, mici și mari, cu aripi de aur și albe ca zăpada. Unele dintre ele ciripeau, ascunse între frunze, și ciripitul lor, frumos și veselitor, se auzea până la marginea cerului.

Mă străduiam să înțeleg cum erau acele păsări, iar culoarea lor ciudată mă încânta. Erau frumoase ca trandafirii sau crinii, sau ca o oarecare altă floare pe care nu știu cum să o numesc. Atât de neobișnuite și sprintene erau. Cercetam cu uimire frumusețea unei păsări. Coloritul ei avea un dar deosebit, oferind o deosebită priveliște. Melodia cântării ei era necontenită și desfătătoare.

Cine poate povesti neobişnuitele şi minunatele frumuseţi pe care le vedeam? Toţi acei copaci frumoşi stăteau simetric pe două alei, ca două linii de bătaie faţă în faţă. Fericită e mâna care i-a sădit. Am mers în cele mai dinlăuntru ale veselitorului rai şi credeam că nu voi mai vedea din nou întunericul acestei lumi. În comparaţie cu acela, acestea de aici sunt întuneric.

Pe când umblam bucuros, iată, văd un râu mare străbătând raiul şi adăpând acei copaci, udând fără zgomot rădăcinile lor. Acolo veneau fără frică să se adape păsările cele frumoase. De-a dreapta şi de-a stânga râului se întindea o vie cu frunze aurite şi cu viţele îngrijite. Era plină de struguri foarte mari şi frumoşi, şi se întindea în tot raiul, aşa încât încununa toate celelalte răsaduri şi le împodobea cu împletitura viţelor ei.

Vânturile înmiresmate ale raiului

Văzând acestea se bucura inima mea şi mă schimbam din frică în mirare şi din mirare în uimire. Am stat aşa multă vreme şi am ascultat sunetul unui vânt ce venea dinspre răsărit. Suflând asupra copacilor, el îi făcea să se mlădieze şi să scoată o mireasmă de negrăit. Mă desfătam cu aleasă plăcere de mireasma acelui vânt. Mi se părea că îngerii tămâiază înaintea Fiului lui Dumnezeu. Vântul s-a oprit, odată cu el şi mireasma. Atunci parcă am auzit suflul uşor al unui alt vânt ce venea dinspre apus. Semăna cu zăpada şi mă umplea de dulceaţă.

Acei pomi întreceau în frumuseţe şi mireasmă atât de mult pomii pământului, încât mă făceau să uit ceea ce mă desfătase până atunci în peregrinarea mea. Apoi, atunci când auzeam păsările cântând cântările lor cele înflăcărate

şi vesele, îmi ieşeam din mine. Dacă erau păsări sau îngeri, Dumnezeu ştie...

A început atunci să sufle dinspre miazănoapte un alt vânt minunat. Avea o strălucire galben arzătoare, precum culorile ce le ia soarele atunci când apune. Sufla liniştit, iar acei copaci minunaţi se clătinau şi binemiroseau. Pentru multă vreme am rămas înmărmurit. Dulceaţa acestei miresme mă veselea în chip covârşitor.

Oare cum de mi s-a întâmplat mie o astfel de binecuvântare? – gândeam cu mirare şi frică. Între timp a încetat şi al treilea vânt şi s-a aşternut o mare tăcere. Am înaintat puţin ca să trec râul. Umblând pe acea câmpie, luam seama cu atenţie la nespusa bogăţie a Atotţiitorului Dumnezeu, care era adunată acolo din belşug. Nu pot, iubitul meu în Domnul, să povestesc cu gură omenească despre bogăţia necercetată a Stăpânului Hristos.

Aşadar, pe când străbăteam grădina aceea şi luam aminte la Sfintele Sfinţilor, iată! – a suflat iarăşi dinspre miazănoapte un vânt înmiresmat. Avea aromă de roze şi de crini, iar culoarea lui era ca a viorelei. Legănându-se, copacii scoteau o mireasmă mai presus de cea a mirului şi a mosculuí, care intra în inima mea.

Nu ştiu dacă cele ce le percepeam erau cu ochii mei cei duhovniceşti sau cu cei trupeşti; Dumnezeu ştie. La început am avut simţământul că eram acolo cu trupul. Nu am simţit însă greutatea, dorinţa sau orice altă însuşire a trupului stricăcios, de aceea mi-am schimbat părerea; fără numai dacă nu a rânduit aşa Dumnezeu, Ştiutorul inimilor.

Legănându-se copacii în chip minunat şi prin foşnetul lor revărsând o melodie veselă, am simţit iarăşi mireasmă şi dulceaţă şi am rămas încremenit. Mintea mea intrase

într-o tainică măreţie. Toate acestea mă umpleau de bucurie şi veselie.

Când a încetat şi al patrulea vânt, mi s-a făcut cunoscută o minune înfricoşată: în tot acest răstimp nu am văzut deloc noapte. Acolo exista lumină necontenită, acolo împărăţeau bucuria, viaţa, strălucirea şi veselia.

Răpirea până la al treilea cer

În cerul cerului

Deodată m-am aflat în răpire. Am simţit că umblam pe deasupra cerului, că mă călăuzea un oarecare tânăr care purta mantie, având faţa luminoasă ca soarele. Mi se părea că era acela care m-a lovit peste faţă cu ramura cea înflorită în timp ce mă sfârşeam de frig, şi a poruncit slujitorilor săi să mă ridice.

Pe când mă călăuzea, numai ce văd deodată o cruce mare şi frumoasă. De jur-împrejurul ei erau patru giulgiuri subţiri, care semănau cu un nor luminos. Două dintre ele străluceau ca fulgerul, iar celelalte două erau albe ca zăpada. Iar în jurul crucii, în formă de cerc, stăteau nişte cântăreţi îmbrăcaţi în alb, înalţi şi frumoşi. Ochii lor scoteau raze de foc. Cântau uşor o cântare dulce în cinstea Celui Răstignit.

Povăţuitorul meu, trecând în faţa crucii, a sărutat-o, şi mi-a făcut semn să fac şi eu la fel. M-am plecat şi eu la rândul meu şi m-am închinat. Când am sărutat acel cinstit lemn roşiatic, m-am umplut de o mireasmă prea plăcută, cum n-am mai mirosit o alta asemănătoare în rai. Dar mutându-mi privirea de la cruce, ce să văd? Sub noi era

abisul mării. M-a cuprins frica. M-am temut ca nu cumva să alunec, şi am strigat povăţuitorului meu: "Domnul meu, umblu în văzduh, mi se pare că merg pe nor, mă tem ca nu cumva să nu mă ţină şi voi cădea în mare". "Nu te teme. Trebuie să urcăm mai sus", – îmi spuse, şi îmi dădu mâna.

Ne-am aflat îndată în a doua tărie, care era albă ca zăpada. Acolo mi se înfăţişară două cruci asemănătoare cu cea a tăriei celei de jos. În jurul lor se săvârşea o slujbă măreaţă, ca şi la prima cruce. Acolo adierea vântului era ca de foc, odihnindu-i minunat pe tinerii cei frumoşi. Am sărutat şi acele cinstite cruci cu dumnezeiască dorire şi dragoste. Mireasma lor neînţeleasă şi netâlcuită, pricinuia o bucurie şi o veselie mai mare decât cea pricinuită de prima cruce.

Deodată văd acolo un foc, care cuprindea totul. M-am temut şi am cerut iarăşi ajutor de la povăţuitorul meu. "Dă-mi mâna, – îmi spuse – căci vom urca încă şi mai sus". Şi îndată ne-am aflat în al treilea cer. Cerul acesta nu semăna defel cu cerul pe care îl vedem de pe pământ. Se întindea ca o piele aurită în formă de potcoavă. La intrarea în el am întâlnit alte trei cruci, mai mari şi mai impunătoare, care aveau strălucirea fulgerului. Povăţuitorul meu a luat îndrăzneală, a intrat înlăuntrul focului şi s-a închinat lor. Eu nu am îndrăznit să fac la fel. M-am închinat de departe şi am trecut pe alături.

Am înaintat destul şi am ajuns la a doua catapeteasmă. Acolo am văzut ceva ca fulgerul întins în aer. Am urcat şi am trecut înlăuntru. Oştiri cereşti alcătuite din mulţimea îngerilor lăudau şi slavosloveau pe Dumnezeu. Am trecut şi de aceasta şi ne-am aflat înaintea unei alte catapetesme, din vison şi porfiră negrăită.

Am ajuns la o aşezare luminoasă. Acolo era o altă catapeteasmă, mai minunată, ce semăna cu chihlimbarul foarte strălucitor şi curat. O mână nevăzută a dat-o la o parte şi ne-a făcut semn să trecem. Aici am întâlnit o mulţime nenumărată de sfinţi îngeri. Feţele lor înflăcărate străluceau de departe mai mult decât soarele. Stăteau cu rânduială şi cu bună cuviinţă, cu staturile lor imateriale, ridicaţi la acea înălţime înfricoşătoare. În mâini ţineau sceptre minunate. Alcătuiau nenumărate legiuni, aranjate la dreapta şi la stânga.

"Când se va ridica şi catapeteasma, – mi-a spus povăţuitorul meu arătându-mi-o, – vei vedea pe Fiul Omului şezând de-a dreapta Tatălui. Să cazi şi să I te închini. Mintea ta să fie aţintită toată la Acela, ca să auzi ceea ce îţi va spune".

În timp ce ascultam sfaturile lui, priveam la catapeteasmă şi deodată văd un porumbel măreţ coborând şi şezând deasupra ei. Capul lui era ca de aur, pieptul purpuriu, aripile luminoase ca flacăra, picioarele albe, în timp ce ochii îi săgetau cu raze luminoase. Pe când mă desfătam de frumuseţea lui, deodată a zburat la înălţime.

Înaintea feţei Stăpânului tuturor

S-a dat la o parte şi această catapeteasmă şi văd atunci, la acea înălţime nemărginită, care uimeşte toată mintea şi cugetarea, un tron înfricoşat şi preaînălţat. Tronul nu era ţinut de nimeni, ci stătea în văzduh. Din el ieşeau flăcări mai albe decât zăpada. Pe tron strălucea Domnul nostru Iisus Hristos. Purta veşminte roşii închise şi albe. Strălucirea Lui însă – atât cât s-a învrednicit neputinţa mea să vadă – era proniator limitată, pentru ca ochiul omenesc

să poată contempla bunăcuviinţa şi frumuseţea Sa divino-umană. Era ca şi cum ar vedea cineva soarele împrăştiind cu voioşie primele raze ale răsăritului. Am căzut înaintea Sa şi m-am închinat Lui de trei ori. Am încercat din nou să mă ridic şi să-I privesc iarăşi frumuseţea, strălucirea arzătoare a puterii Sale, dar n-am putut. Mă cuprinsese o negrăită teamă, frică şi bucurie.

Din lăuntrul acestei lumini s-a auzit un glas, care prin puterea sunetului său a despicat văzduhul. Era dulce ca mierea, blând şi plăcut. Mi-a spus trei cuvinte. Noima lor am înţeles-o şi am încercat o desfătare duhovnicească nemaiîntâlnită. Peste puţin timp mi-a spus alte trei cuvinte, care, îndată ce le-am auzit, mi-au umplut inima de o bucurie dumnezeiască. Apoi, mi-a spus pentru a treia oară alte trei cuvinte, şi deodată s-a auzit o strigare puternică de slavoslovire a oştirilor îngereşti: Sfânt, Sfânt, Sfânt. Am înţeles că aceasta s-a făcut pentru mine. Doxologia lor este desigur neîncetată. Însă acea strigare melodioasă şi minunată era pentru bunăvoinţa pe care, cu atâta îmbelşugare, mi-a arătat-o mie Stăpânul Hristos.

De cum am auzit aceste cuvinte dumnezeieşti şi negrăite, am coborât îndată în acelaşi fel în care am urcat. Mi-am venit întru sine-mi şi am văzut că mă aflu în grădina de unde se făcuse răpirea mea. Mă gândeam cu mirare la toate cele ce mi s-au întâmplat. Unde eram şi unde mă aflu! Nu puteam înţelege cum am mers în acel loc dumnezeiesc. Aducându-mi aminte de toate cele ce le-am văzut şi le-am auzit acolo, îmi ziceam întru sine: "Oare a mai venit şi altul aici, sau numai eu?"

Pe când cugetam la acestea văd deodată, întinzându-se înaintea mea o câmpie. Nu avea copaci, dar era frumoasă, înverzită şi înflorită, plină cu foarte mulţi crini şi trandafiri. Avea izvoare care izvorau miere şi lapte. Răspândeau de asemenea şi o mireasmă minunată. Această privelişte plăcută, această verdeaţă odihnitoare, mă făceau să mă mir şi să mă uimesc de lucrurile minunate ale lui Dumnezeu, care se întreceau unul pe altul în strălucire.

Şi iată, văd un bărbat strălucitor. Purta un hiton ca norul luminos şi ţinea în mână o cruce. Se apropie de mine şi-mi spuse: "Harul Domnului nostru Celui Răstignit să fie cu tine. Fericiţi sunt cei nebuni, pentru că au mare înţelepciune. Dumnezeu te-a rânduit aici. Mergi însă mai întâi în cuptorul lumii, acolo unde se află buruienile şi viperele, şerpii şi balaurii. Şi să ştii că prezenţa ta în acest loc este ceva neobişnuit şi preaslăvit. Nimeni nu a venit aici, decât numai acela care s-a ostenit mai mult decât toţi pentru Evanghelia lui Hristos*. Al doilea eşti tu, fiindcă ai răpit smerenia în chipul ei cel mai desăvârşit. Ştiu însă cum ai dobândit-o! Cu desăvârşita sărăcie, cu "pleacă de aici, câine!", cu nimicirea de sine. Ai dobândit-o pentru că ai intrat gol şi te făţăreşti a fi nebun în stadionul stăpânitorului lumii; pentru că te-ai luptat cu el, l-ai biruit şi ai aruncat la pământ tronul lui. Ai văzut tainele cele de aici? Ai înţeles adevărata răsplată a dreptilor? Ai cunoscut raiul lui Hristos? Înţeleg că ai văzut şi te-ai înfricoşat. Cum ţi s-a părut lumea cea deşartă în comparaţie cu aceasta? Ce zici, ai văzut ce înseamnă adevărata strălucire? Ai văzut de care

* Se referă la Sfântul Apostol Pavel.

bucurie vor să se lipsească pe ei înşişi păcătoşii?". În timp ce îmi spunea acestea, bărbatul cel strălucitor mă privea bucuros şi mulţumit. "Doamna Născătoarea de Dumnezeu, – a continuat el să-mi spună, – Împărăteasa cea Preaslăvită a Puterilor Cereşti, nu este aici. Cutreieră lumea cea deşartă şi ajută celor ce cheamă pe Unul Născut Fiul şi Cuvântul lui Dumnezeu şi preasfânt numele Ei. Bine ar fi fost să-ţi fi arătat locaşul Ei cel strălucitor, însă acum trebuie să te întorci la locul tău. Aşa a poruncit Stăpânul Hristos".

În timp ce vorbea, mi s-a părut că am căzut într-un somn dulce şi, ca şi cum aş fi dormit de seara până dimineaţa, m-am aflat precum mă vezi acum. Acum deci, să te veseleşti iubitul meu prieten, şi să ne nevoim pentru mântuirea noastră şi pentru moştenirea veşnicelor bunătăţi.

Lupta continuă mai intens

În timp ce îmi vorbea fericitul Andrei, mă aflam în afară de mine. În acelaşi timp observam ceva minunat: în jurul nostru se revărsa o mireasmă ca de crini şi de trandafiri. Mi se părea că, atâta vreme cât a ţinut cuvântarea dumnezeiască a dreptului, erau de faţă sfinţi îngeri care tămâiau în chip nevăzut. L-am rugat mult să-mi spună un cuvânt din cele pe care i le-a spus Domnul, dar nu l-am convins. Ele se refereau la Domnul şi la sufletul său cel fericit. Toată noaptea ne-am desfătat de aceste bunuri duhovniceşti. În zorii zilei a plecat. Trecea prin coridoare şi pe străzi şi făcea faptele sale obişnuite, sau mai bine zis batjocorea duhurile cele viclene şi le înşela. De atunci a rămas în fiecare noapte treaz, slăvind neîncetat pe Dum-

Fericitul Andrei își continua lucrarea lui obișnuită. Întorcându-se, în timp ce se prefăcea că se joacă, l-a întâlnit pe Epifanie, minunatul tânăr despre care am vorbit mai înainte. Tânărul era tulburat din lucrare diavolească. Cuviosul l-a sărutat. Ținându-se de mână, căutau să afle un loc liniștit ca să stea. Așa cum mergeau ei împreună, dreptul îi zise lui Epifanie:

– Iată, diavolul cel rău o dată se preschimbă în babă, iar altă dată în agarean îmbrăcat în negru. Întâlnește pe iubitul meu fiu, îl ceartă și îl amenință.

La aceste cuvinte Epifanie a rămas uimit. Într-adevăr, cu puțin timp mai înainte, diavolul, care întotdeauna îi războiește pe oameni, i-a apărut în chipul unui negustor ismaillitean și l-a înfricoșat. Și aceasta deoarece vedea viața lui virtuoasă. Vedea nevoința lui împotriva plăcerilor trupești, posturile și cumpătarea lui.

Dialogul lui Epifanie cu filozofii

Epifanie era de numai 18 ani, dar viețuia în chip plăcut lui Dumnezeu. Era foarte frumos, rușinos, inteligent, milostiv, blând, dulce-grăitor și cunoscător profund al Sfintelor Scripturi. Când vorbea el, toți înțelepții se minunau de înțelepciunea lui. Unii discutau adesea cu el subiecte serioase în legătură cu Teologia, cu dogmele, problema morții și a desăvârșitei smerenii. Iar acela răspundea cu smerită-înțelepciune la întrebările lor și dădea cu ușurință rezolvări la cele mai variate subiecte. Voi relata mai întâi o convorbire a lui, și apoi voi vorbi despre amenințarea satanei.

Într-o zi tânărul stătea la masă împreună cu părinții săi. Erau invitați și câțiva filozofi, prieteni ai părinților lui.

Aceştia voiau să discute cu el, dar se temeau din pricina promptitudinii sale în răspunsuri şi a înţelepciunii sale în lămurirea problemelor. Însă cu toate acestea, cineva a făcut începutul întrebând pe ceilalţi:

– Cum se întâmplă oare că Născătorul-Tatăl şi Fiul Cel Născut să aibă firea şi esenţa atât de unite, încât să gândească şi să voiască în acelaşi timp, acelaşi lucru?

– Exact după cum se întâmplă cu mintea şi cu cugetarea, – a răspuns celălalt. Amândouă acestea sunt atât de armonios unite şi au o astfel de consimţire, încât guvernează în chip minunat toate mădularele trupului.

– Pentru ca să se rezolve şi să exprime cum trebuie chestiunea, a spus din nou primul, este trebuinţă de înţelepciune bătrânească şi de multă cercetare. Cum însă coexistă între ei Duhul?

– Exact după cum este cunoaşterea. Pentru că şi mintea şi cugetarea sunt avizate de cunoaştere şi din ea iarăşi se inspiră, – a răspuns al doilea.

Primul a fost de acord cu el, dar a completat:

– Dezlegarea chestiunilor este clară. Însă, iubite Epifanie, te rugăm, spune-ne şi tu, cum ţi s-au părut argumentele?

– Presupun că pentru mine s-a început această discuţie, care seamănă cu o provocare, – a răspuns tânărul. Dar este ca şi cum aţi apela la experienţa unui oarecare "căţeluş" neînsemnat. Cu toate acestea, vă voi spune şi eu, rôbul vostru, smerita mea părere.

– Aceasta voim şi noi. Spune-ne ceva, ca să ne răcorim din izvorul înţelepciunii tale.

– Tatăl şi Fiul, – a spus Epifanie – în privinţa luminării, a judecăţii, a voinţei şi a firii, sunt Una şi Acelaşi. Sunt

exact ca cei doi ochi care reacţionează la impresii şi primesc lumina în acelaşi timp şi în acelaşi chip.

– Dar cum se află între Ei Duhul?

– Exact ca şi cei doi ochi, care, printr-o privire comună, văd în acelaşi timp şi amândoi deodată, acelaşi obiect.

Ceilalţi au ascultat şi au rămas impresionaţi.

– Ne-a făcut o aluzie la poziţia teologică a Sfântului Atanasie, – a observat unul.

– Dacă voiţi, – a adăugat Epifanie, vă voi prezenta un exemplu mai practic. După cum dinţii, buzele şi limba lucrează împreună şi se ajută una pe alta pentru a alcătui cuvântul, la fel se întâmplă şi cu Tatăl, cu Fiul şi cu Duhul Sfânt. Tatăl este mintea, Fiul este cuvântul, în timp ce Duhul Sfânt, Cel prea pătrunzător şi fin este esenţa, transparenţa şi vederea, care sunt caracteristicile comune şi ale minţii, şi ale cuvântului. Să explicăm acestea şi în alt fel: Tatăl este soarele, Fiul este raza soarelui, în timp ce Duhul, Mângâietorul, este strălucirea de foc. Observaţi şi admiraţi în acest element material o esenţă triipostatică: soarele este chipul Tatălui, raza solară este Domnul, în timp ce căldura razei este Prea Sfântul Duh. Soarele niciodată nu părăseşte cerul. Îşi trimite însă razele sale pe pământ, unde, prin căldura lor fac bine şi dau viaţă oamenilor. În acelaşi chip Tatăl Atotţiitorul nu a coborât pe pământ, însă a trimis strălucirea Slavei Sale, pe Fiul, şi prin Fiul căldura Duhului Mângâietor pentru mântuirea întregii lumi. Să cercetăm pâinea pe care o mâncăm zilnic. Ştim că s-a făcut din grâu, apă şi foc. Deşi este una, însă este compusă din trei elemente. În acelaşi chip trebuie să cugetăm şi despre Dumnezeirea Cea Una şi în Trei Ipostasuri.

Filozofii, după cele auzite, n-au mai putut sta împotriva înţelepciunii şi a inteligenţei tânărului şi au încetat discuţia.

s-au temut ca nu cumva la rândul lui să le pună vreo întrebare şi să-i ruşineze. Ceva asemănător se întâmplase cu un sofist, pe care ruşinându-l într-o discuţie publică, în concluzie i-a spus: "Flecăreala ta neghioabă s-a ruşinat aşadar prin această discuţie, sau nu?"

Atunci, auzind aceasta, acel mult învăţat a fost luat în râs de toţi. Era unul din ucenicii cu chip de lup ai lui Arie. Astfel că filozofii s-au ridicat în tăcere de la masă şi au plecat la casele lor.

Satana ia înfăţişare de agarean

După cum am spus la început, Epifanie, ţinându-l de mână pe Cuviosul, căuta să afle un loc potrivit ca să stea. Cei care îi întâlneau, îl certau pe tânăr:

– Nu ţi-e milă de tinereţile tale, tinere? Încetează de a mai merge împreună cu acest îndrăcit, ca nu cumva diavolul, care se află înlăuntrul lui, să invidieze frumuseţea ta, să intre în tine şi să te înnebunească. Sunt multe cursele înfricoşătorului vrăjmaş.

Însă acel iubitor de Dumnezeu le-a răspuns:

– Fraţilor, mai înainte de a pătimi această nenorocire, îmi era foarte iubit. Dragostea dintre noi era atât de mare, încât cu nimic nu se putea compara. Acum deci, după cele ce le-a pătimit, n-ar fi o nedreptăţire din partea mea să nu-l compătimesc şi să nu-mi fie milă de el? De altfel, pentru legătura iubirii s-a scris: "Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să şi-l pună pentru prietenii săi" (Ioan 15, 13).

Așa răspundea acelor dojeniri ale lor, pentru că avea poruncă aspră de la Cuviosul să nu descopere viața și lucrarea sa, decât numai acelor tineri care îl iubeau.

După ce au aflat loc și au șezut, Epifanie a povestit Cuviosului felul în care l-a întâmpinat satana.

– Pe când mergeam printre alți trecători, m-am întâlnit cu un oarecare bătrân, cu totul alb, care arăta a negustor agarean. Avea ochi înspăimântători, ca ai boului. Purta haină neagră și papuci de culoare cărămizie. "Nu ești tu, – îmi spuse – fiul lui Ioan, care, după cum se spune, ai călcat pe diavolul? Fățarnice! Să nu te pui cu mine, pentru că îți voi întinde o cursă, îți voi deschide groapa... O să vezi ce-ți voi pregăti!".

În timp ce flecărea vicleanul, mă miram de amenințările lui, pentru că nu știam cine este și nici nu-l mai văzusem vreodată. Și în timp ce cugetam la acestea, m-a apucat un tremur și o tulburare nesuferită. Trecând așadar pe aici te-am întâlnit pe sfinția ta, care mi le-ai descoperit pe toate cu de-amănuntul.

– Acest agarean, fiul meu, – a spus Cuviosul – este sutașul diavolilor. Războiește cu asprime pe cei ce se nevoiesc potrivit cu voia lui Dumnezeu, și îi îndeamnă la desfrânare, dezmierdând sufletul lor și întărâtând sufletul lor cu dorințe necuviincioase. Ia aminte așadar și să nu-ți scape meșteșugirile lui. Să fii cumpătat, pentru că ești tânăr, fraged și modest. Din clipa în care te-ai afierosit lui Dumnezeu, s-a înfuriat cel mândru împotriva ta. Invidiază cumințenia, blândețea, curăția, înțelepciunea și sinceritatea ta. Scrâșnește din dinți cu mânie, deoarece iubești cu toată inima ta pe Dumnezeu și pe Sfinți, care și-au vărsat sângele lor pentru El și pentru viața și fericirea veșnică.

Îngrijește-te să cercetezi cu de-amănuntul viclenia și răutatea lui, și să umbli cu frică de Dumnezeu și cu dreptate. Să îmblânzești trupul și tresăltările lui păcătoase cu posturile. Poartă ca haină smerita-înțelepciune. Când te rogi, să o faci cu bucurie și veselie. Toate simțirile trupului tău să le păzești curate și neîntinate. Preavicleanul dorește să întineze inima ta, să te facă rob al necurăției, și se luptă să te osândească în gheena cea înfricoșată a focului.

"Oricine săvârșește păcatul, este rob păcatului" (Ioan 8, 34). Orice faptă a noastră este sau fapta dreptății, sau fapta păcatului. Mai-marele dreptății este Domnul, în timp ce al păcatului este diavolul. Tu, iubitul meu fiu, fă-te lucrător sârguitor al dreptății. Astfel Domnul te va păzi și te va îngrădi. Te va înconjura ajutorul lui. "Îngerilor Săi va porunci pentru tine ca să te păzească în toate căile tale" (Ps. 90, 11). Îndrăznește și nu te teme. De vreme ce chemi pe Dumnezeu, nu te înfricoșa.

În timp ce Epifanie asculta acestea, lacrimile îi curgeau ca mărgăritarele pârâu din ochii lui și îi udau cinstita sa față. Acea învățătură dumnezeiască și izvorâtoare de miere l-a lăsat uimit. Dreptul i le-a spus toate în șoaptă la ureche, așa cum erau așezați într-un loc retras. După convorbire s-au sărutat unul pe altul și s-au despărțit. Cuviosul a mers să batjocorească lumea cea deșartă și pe diavolul, în timp ce Epifanie s-a îndreptat spre casa sa.

Pregătirea fasolelor

Voi povesti dragostei voastre un alt lucru minunat ce i s-a întâmplat iubitorului de Dumnezeu, Epifanie. Acest tânăr viețuia în înfrânare și rugăciune. Obișnuia să nu

mănânce şi să nu bea nimic în prima săptămână a Sfântului şi Marelui Post. Numai sâmbăta, după ce se împărtăşea cu Preacuratele şi înfricoşătoarele Taine, mânca pâine şi puţine legume, şi bea apă ca să-şi redobândească puterile.

Într-un Post Mare, după ce a postit prima săptămână, înainte de a sosi vremea Sfintei Liturghii, gătea fasole în camera sa. Nu terminase însă pregătirea ei, când a bătut toaca. Tânărul s-a ridicat îndată şi, neaflând pe cineva căruia să-i încredinţeze grija mâncării, a lăsat-o şi a mers la biserică.

Blestematul diavol, care totdeauna îi luptă pe oameni cu gânduri potrivnice, a pus în mintea tânărului în timpul Sfintei Liturghii gândul "plecării". Voia, sub pretextul îngrijirii de mâncare, să-l scoată din biserică mai înainte de sfârşit. A început deci să-i şoptească în minte:

– Toată săptămâna te-ai chinuit. Nu ai mâncat, nici nu ai băut nimic. Nu ai avut vreo mângâiere. Te-ai silit atât pe sineţi, încât ai leşinat de arşiţa setei. Acum deci, în timp ce ar fi trebuit să te îngrijeşti de mâncarea ta cea atât de simplă, ai lăsat-o şi ai plecat, fără să spui nimănui să aibă grijă de ea. Mergi să vezi, nu cumva "s-a prins" şi miroase urât? Tu pregăteşte-ţi mâncarea ta, şi nu te teme, că biserica nu pleacă de la locul ei.

Acestea şi alte motive mai înduplecătoare şi mai iscusite îi aducea ispititorul. Acela însă a înţeles că erau meşteşugirile vicleanului şi a răspuns:

– Dumnezeu, Care hrăneşte orice făptură a Sa, El Însuşi Se va îngriji de mâncarea mea. El este Ocrotitorul meu.

Aşa i-a spus în mintea sa necuratului sfătuitor şi, după ce a făcut de mai multe ori semnul Sfintei Cruci, a rămas la slujbă până la sfârşit. Când s-a întors acasă, i-a găsit pe

toţi uimiţi de o dulce mireasmă care exista acolo. Cu toţii erau nedumeriţi, pentru că nu puteau înţelege de unde ieşea. Şi, după cum se petrece adesea la orice întâmplare neobişnuită, îi spuneau lui Epifanie:

– Vino, domnule, să miroşi o mireasmă deosebită, despre care nimeni dintre noi nu ştie de unde iese.

Tânărul s-a apropiat, a mirosit şi a rămas uimit. Intră în camera sa, unde se afla mangalul* plin cu cărbuni, ridică ochii şi văzu un tânăr măreţ, înalt şi frumos, cu faţa mai strălucitoare decât soarele. Purta un veşmânt alb dumnezeiesc, lucrat în fir de aur de la gât până la piept, iar până la genunchi era de un verde şi un galben lucios. Orbit de acea privelişte, luă seama la faţa lui, care uneori se făcea ca zăpada, iar alteori strălucea ca focul. Stând drept în faţa mangalului, avea mâneca sa cea dreaptă suflecată şi în mână ţinea o lingură, cu care amesteca mâncarea.

În timp ce Epifanie îl privea amuţit de uimire, minunatul bucătar a luat şi a gustat puţină zeamă din mâncare. După aceea a scos din sânul său o batistă mică, a luat din ea cu trei degete nişte mirodenii şi le-a aruncat cruciş în oală. Şi-a coborât mâneca, i-a zâmbit lui Epifanie şi îndată, întinzându-şi aripile, a zburat la cer.

Pe tânăr l-au cuprins ameţeala şi frica. S-a întors spre răsărit, şi înălţându-şi mâinile, a spus cu lacrimi:

– Vai mie, Doamne! Cine sunt eu, nimicul, încât să trimiţi pe îngerul Tău ca să mă slujească? Îţi mulţumesc pentru marea Ta iubire de oameni şi negrăita milostivire, pentru că m-ai ferit de păcat şi m-ai făcut al Tău. Îţi mulţumesc pentru că mă ocroteşti cu puterea Ta cea dum-

* Vas metalic în care se aprind cărbuni şi este folosit pentru încălzire.

nezeiască şi m-ai aşezat împreună cu cei ce Te iubesc. Îţi mulţumesc, Dumnezeule Bun şi Dătător de viaţă, Apărătorule şi Purtătorule de grijă al mântuirii mele.

Cu aceste cuvinte mulţumind lui Dumnezeu cu zdrobire, a mers să vadă cum a gătit îngerul mâncarea. A aflat-o scoţând o mireasmă de nedescris, şi plin de uimire a înălţat Domnului multe mulţumiri.

– Slavă Ţie Doamne, Cel lăudat în Treime, pentru că nu treci cu vederea micile nevoinţe ale smeritei mele tinereţi, ci mă mângâi cu nesfârşitele tale binefaceri, iar acum m-ai învrednicit să gust din mierea bunătăţii Tale. Îţi mulţumesc Atotputernice şi mult-Milostive. Voi rămâne alături de Tine până la ultima mea suflare.

Aşa s-a rugat şi, după ce a mâncat din legume, a simţit o dulceaţă nespusă. Toate simţurile lui s-au preschimbat şi au dobândit ceva dumnezeiesc. Se mira şi el însuşi de această profundă schimbare a sa. Această minune a mărit mai mult dragostea lui către Domnul şi către Sfinţi, şi de atunci împlinea cu mai mare râvnă poruncile stăpâneşti.

Cuviosul, acasă la Epifanie

Epifanie a mers într-o zi la biserică, aşa cum obişnuia. După ce s-a sfârşit slujba, s-a întors acasă şi stătea în faţa intrării, unde se afla şi tatăl său. În clipa aceea fericitul Andrei trecea pe drumul principal, făcând cele obişnuite ale sale. Era gol şi încins la mijloc cu o zdreanţă. Văzându-l, Epifanie a simţit o dragoste vie şi a voit să-l aducă în casă. Însă nu voia ca tatăl său să-şi dea seama de cunoştinţa lor şi de aceea a lăsat să se înţeleagă că nu-l cunoaşte:

– Tată, vezi pe acel om ce umblă gol? – i-a spus. Mi se pare că este şi îndrăcit. Dar, ca să te bucuri, lasă-mă ca să-l aduc în casă, să-i punem masă din bunătăţile pe care ni le-a dăruit Dumnezeu şi să-i oferim şi vin, ca să aibă plată sufletele noastre. Pentru această faptă bună vom afla răsplată în cer.

Tatăl său l-a sărutat cu înduioşare şi i-a spus:

– Mirul sufletului şi lumina ochilor mei, este nevoie să mă întrebi? Fă cum crezi. Ale mele sunt şi ale tale.

Tânărul a alergat ca să-l ajungă pe Cuviosul care deja se depărtase. L-a prins de mână şi l-a condus spre casă. Însă, deoarece tatăl său nu mai era la intrare, fericitul Andrei nu a intrat înlăuntru, ci s-a aşezat afară, pe pământ. Vecinii şi trecătorii, văzându-l gol şi nebun, s-au adunat lângă el. Unii suspinau de compătimire şi îl blestemau pe diavolul care pusese stăpânire pe un astfel de om, în timp ce alţii îi dădeau bani şi vin. El însă, după obiceiul său, îi gonea pe toţi şi nu lua nimic de la nimeni.

Famenul desfrânat

În timp ce stăteau în faţa intrării, s-a apropiat un oarecare famen tânăr, fecior de casă al unui om bogat. Faţa lui era trandafirie, iar pielea lui era albă ca zăpada. Era frumos, mai mult blond, peste măsură de molatec şi mirosea de departe a parfum. Se cunoştea şi era prieten cu Epifanie, fiind vecini şi cam de aceeaşi vârstă. Ţinea în mână treizeci de curmale care, de departe, semănau cu smochinele uscate. Văzându-l pe Cuviosul gol, s-a mirat şi a întrebat tulburat:

– Iubitul meu Epifanie, cine este acesta? De ce umblă gol prin acest frig de nesuferit şi seamănă cu unul purtat de valurile mării?

– Nu ştiu, prietene, ce să-ţi spun. În tot cazul, mintea lui a fost robită de cel viclean şi umblă ca un nebun. De aceea toţi îndrăciţii umblă cu hainele sfâşiate, fără să simtă frigul sau arşiţa.

I-a vorbit aşa, deoarece nu voia să-i descopere virtutea dreptului. Atunci famenul s-a liniştit, l-a compătimit pe Cuviosul ca pe un sărac şi i-a oferit toate curmalele.

– Primeşte deocamdată acestea, – i-a spus, căci nu am nimic altceva.

Cuviosul însă, care cu ochii cei înţelegători vedea starea sufletului său, l-a privit încruntat şi i-a spus:

– Nebunii nu primesc daruri de la colofoniţi*.

Acela n-a înţeles şi i-a spus:

– Cu adevărat eşti nebun. Vezi curmale şi spui că sunt colofonia.

– Pleacă vicleanule! – i-a răspuns fericitul. Mergi în camera de dormit a stăpânului tău ca să faci cu el păcatul cel scârbos al sodomitenilor şi îţi va da şi alte curmale. Ticălosule! Razele Împărăţiei Cerurilor nu le vezi. Sălbăticia iadului nu o cunoşti. Cel puţin să nu-l ruşinezi mai mult pe îngerul tău, care te însoţeşte ca pe un creştin. Ah, de ai şti ce pedeapsă te aşteaptă, necuratule, care mergi adesea în locuri ascunse împreună cu alţii şi faci fapte împotriva firii, pe care nici câinii şi nici porcii, nici târâtoarele şi şerpii nu le fac! Cine te-a învăţat acestea? Păcat de tinereţile tale! Te-a rănit satana şi te-a surpat în cele mai adânci ale iadului. Ia aminte! Nu înainta mai mult, ca să nu arunce Dum-

* Colofonia este un fel de varză. Prin cuvântul acesta Cuviosul înţelegea pe sodomiţi.

nezeu foc şi să te ardă mai înainte de vreme, şi aşa să cazi dintr-un foc în altul, cu mult mai cumplit, în cel al iadului.

Famenul a auzit şi s-a înfricoşat. Faţa i s-a roşit:

– Vai mie, ticălosul, – a îngăimat el cu totul ruşinat.

– Ce ai păţit, iubitul meu? – l-a întrebat Epifanie. De ce te-ai ruşinat şi te-ai înroşit aşa? Nu ţi-am spus că acesta este nebun şi spune ceea ce-i vine la gură? În tot cazul, dacă pentru cele ce le-ai auzit te mustră conştiinţa, îngrijeşte-te să te îndreptezi şi să nu dispreţuieşti cuvintele lui. Eşti tânăr şi satana este înfricoşător. Ne îmbrânceşte să facem păcatul nu pentru altceva, decât pentru ca să ne aibă şi pe noi în focul iadului şi să se laude că a câştigat pe cât mai mulţi.

Famenul, după cele ce le-a auzit, a plecat. Atunci Epifanie l-a ajutat pe Cuviosul să se ridice şi au mers în camera sa. Acolo au aflat masa pregătită şi s-au aşezat să se veselească. După ce au mâncat, Epifanie l-a întrebat:

– De ce, cinstitul meu prieten, ai vorbit atât de aspru prietenului meu?

– Deoarece este prietenul tău, de aceea i-am vorbit aşa. Dacă nu era, n-ar fi auzit nici un cuvânt. Scopul meu nu este să-i mustru pe păcătoşi, ci să-i aduc la drumul cel drept, care conduce la cer.

– Cunosc şi eu cele cu privire la famen, – a spus Epifanie. Însă de vreme ce este rob, sărmanul, şi este silit de stăpânul său, ce poate să facă?

– Aceasta o ştiu şi eu, – a spus Cuviosul – şi înţeleg starea lui. Însă robul trebuie să-l slujească pe stăpânul său numai la nevoile materiale, iar nu la lucrurile diavolului şi la faptele lui cele necinstite, şi mai ales la acest lucru blestemat, la acest păcat scârbos, care nici la animale

nu-l întâlnim! Aşadar, de ce să nu simtă omul răul miros al acestei necurăţii şi să nu se scârbească de el?

– Atunci când stăpânul, – a spus din nou Epifanie – porunceşte robului să facă o slujire, fie trupească, fie duhovnicească, fie chiar şi păcătoasă, şi acesta nu ascultă, ştii atunci ce blesteme îl aşteaptă, ce bătaie, ce ameninţări şi câte alte nenorociri.

– Acesta, fiul meu, este martiriul pentru Hristos. La acesta se referea Domnul când zicea: "Fericiţi cei prigoniţi pentru dreptate, că a lor este Împărăţia Cerurilor" (Matei 5, 10). Dacă robii nu cedează la scârboasa dorinţă sodomiteană a stăpânilor lor, sunt fericiţi şi de trei ori fericiţi, deoarece chinurile ce le vor suferi îi vor aşeza în ceata Mucenicilor.

Robii lui Epifanie

Robul care a voit să se facă nebun pentru Hristos

Pe când discutau ei, un rob al lui Epifanie, care avea slujba să facă cumpărăturile tatălui său, l-a văzut pe Cuviosul şi a înţeles lucrarea sa; cum a înţeles-o, numai Dumnezeu ştie. Căzând deci la picioarele lui îl ruga stăruitor, cu lacrimi, să-L roage pe Dumnezeu ca să i se dea şi lui aceeaşi lucrare duhovnicească. Dreptul, cu harisma străvederii ce-o avea, a înţeles ce cerea. Deoarece voia să vorbească numai ei doi, prin puterea Sfântului Duh a schimbat vorbirea robului şi a sa în dialectul sirienesc. Aşadar, stând jos, discuta cu acela totul în siriacă.

– Dacă nu puteam, – îi spunea robul – nu te-aş fi rugat să devin precum eşti şi tu.

– Nu poţi suferi sudorile şi ostenelile acestei virtuţi, i-a spus Cuviosul, pentru că această "cale" este foarte strâmtă. Rămâi mai bine aici, aşa cum eşti, cu evlavie şi modestie şi să te înveţi de la stăpânul tău virtutea şi toate cele pe care le cere mântuirea. Fugi de desfrânare, de adulter, de pomenirea de rău şi de toate celelalte patimi. De ce vrei să te apuci de o lucrare atât de mare?

– Spune-mi mai bine că nu-mi poţi dărui aceasta şi te voi lăsa în pace, – i-a spus robul.

Epifanie, auzindu-l pe rob vorbind deodată într-o limbă pe care niciodată nu o învăţase, a strigat uimit:

– Măi, măi! Ce pot face Sfinţii! "Minunat este Dumnezeu întru Sfinţii Săi"!

Între timp Cuviosul L-a rugat pe Domnul să-i descopere dacă ar fi trebuit să îndeplinească cererea robului. Atunci a auzit un glas care i-a spus:

– Nu-i este de folos. Departe este de această lucrare! Fă-l însă să încerce ceea ce doreşte, ca să nu te socotească neputincios.

Cuviosul a rugat îndată pe un înger, care stătea lângă el, şi i-a spus:

– Umple paharul veseliei din care am băut şi eu când am luat harisma aceasta.

Îngerul a făcut precum i-a spus:

– Dă-l acum acestuia, care stă la picioarele mele.

Acela îndată l-a adăpat în chip nevăzut. Atunci robul a început să facă nebunii asemănătoare cu ale Purtătorului-de-Dumnezeu Andrei, care îl privea şi zâmbea. Epifanie s-a tulburat de acea privelişte. S-a temut de mânia tatălui său şi i-a spus fericitului:

– Te rog, omule al lui Dumnezeu, să nu faci acest lucru cu robul tatălui meu, ca nu cumva asta să se facă pricină

să mă urască pe mine, iar pe tine să te necinstească şi alunge. Şi aşa, în loc să se binecuvinteze numele lui l nezeu, va fi hulit. Te rog să-mi faci aceasta, fie şi ca un pentru ospitalitatea pe care ţi-am oferit-o.

Atunci Cuviosul, nevrând să-l mâhnească pe Epifa i-a spus îngerului să ia de la rob harisma. Aşa s-a şi fă Robul însă, când s-a întors la starea lui cea dintâi, s-a r nit foarte şi l-a rugat pe Cuviosul să i-o redea. Acela răspuns:

– M-ai clevetit că nu te pot face să încerci ace harismă. Află deci că, dacă aş vrea, aş putea să-ţi descc cu puterea lui Hristos lucruri şi mai minunate. M-a îm dicat însă Epifanie, stăpânul tău. Şi să ai în vedere că d nezeieştile canoane* nu îngăduie să se facă ceva fără îr viinţarea lui.

În clipa aceea, un oarecare rob asemenea lui l-a c mat la slujba lui, după porunca tatălui lui Epifanie.

Cuviosul descoperă păcatele robilor

Începuse să se înnopteze. Epifanie l-a silit pe Cuvio să înnopteze la el şi în cele din urmă l-a convins. Când întunecat bine, robii lui au încetat lucrul şi s-au adun după cum obişnuiau, lângă el, deoarece se purtau faţă el cu multă dragoste şi respect.

Aşadar, precum stăteau în jurul lui cu mâinile înc cişate, el le-a poruncit să se aşeze. Fericitul, prin harisr străvederii, observa faptele şi slăbiciunile lor. Ca să-i ţelepţească, s-a aşezat şi a început să povestească o oa care istorie simbolică. Cu cât înainta povestirea, cu at

* Canonul 52 apostolic şi Canonul 4 de la Sinodul IV Ecumenic

se înroşeau de ruşine. Aşadar, îi puteai vedea pe unii gându-se de frică şi tremurând pentru păcatele lor, iar ţii plecând, deoarece fiind ruşinaţi nu puteau suferi să asculte. Această povestire simplă a Cuviosului biciuia sprime păcatele lor şi le descoperea în ce fel şi în ce e săvârşiseră. Dar cel mai minunat era faptul că mus-reşeala fiecăruia în limba lui maternă.

Pentru mine grăieşte acestea, – spuneau unii în timp orbea.

Astfel robii, mişcaţi şi cutremuraţi de cele spuse de osul, se întorceau de la păcat spre pocăinţă. Satana , văzându-i că se îndreaptă, a ridicat o mulţime de uri necurate, care s-au adunat în curte şi glumeau. citul le-a văzut şi a zâmbit. Însă Epifanie şi robii lui nu auzit zgomotul şi l-au întrebat pe Cuviosul de ce zâm-te. Atunci acela s-a întors către dreapta şi i-a spus rului care stătea lângă el:

– Ia de pe inimile lor acoperământul.

Nu a sfârşit cuvântul şi urechile sufletelor lor s-au chis, aşa încât auzeau toate cele ce le spuneau diavolii.

– Stăpâne, – l-au întrebat robii pe Epifanie – cine sunt ste femei desfrânate care stau afară, care glumesc cu uviinţă şi dau târcoale cu nerușinare?

– De vreme ce noi suntem păcătoşi, diavolii joacă, – răspuns acela.

După aceea s-au ridicat, prihănindu-se fiecare pe sine după ce s-au plecat înaintea lui Epifanie, s-au dus să se ce. Plecând, îşi spuneau între ei:

– Ai văzut lucruri de necrezut? Cum acest sărac mi-a scoperit păcatele?

Unii spuneau că este sfânt, în timp ce alţii spuneau că e vrăjitor şi că a ghicit păcatele lor din alcătuirea con-

să mă urască pe mine, iar pe tine să te necinstească şi să te alunge. Şi aşa, în loc să se binecuvinteze numele lui Dumnezeu, va fi hulit. Te rog să-mi faci aceasta, fie şi ca un dar, pentru ospitalitatea pe care ţi-am oferit-o.

Atunci Cuviosul, nevrând să-l mâhnească pe Epifanie, i-a spus îngerului să ia de la rob harisma. Aşa s-a şi făcut. Robul însă, când s-a întors la starea lui cea dintâi, s-a mâhnit foarte şi l-a rugat pe Cuviosul să i-o redea. Acela i-a răspuns:

– M-ai clevetit că nu te pot face să încerci această harismă. Află deci că, dacă aş vrea, aş putea să-ţi descopăr cu puterea lui Hristos lucruri şi mai minunate. M-a împiedicat însă Epifanie, stăpânul tău. Şi să ai în vedere că dumnezeieştile canoane* nu îngăduie să se facă ceva fără încuviinţarea lui.

În clipa aceea, un oarecare rob asemenea lui l-a chemat la slujba lui, după porunca tatălui lui Epifanie.

Cuviosul descoperă păcatele robilor

Începuse să se înnopteze. Epifanie l-a silit pe Cuviosul să înnopteze la el şi în cele din urmă l-a convins. Când s-a întunecat bine, robii lui au încetat lucrul şi s-au adunat, după cum obişnuiau, lângă el, deoarece se purtau faţă de el cu multă dragoste şi respect.

Aşadar, precum stăteau în jurul lui cu mâinile încrucişate, el le-a poruncit să se aşeze. Fericitul, prin harisma străvederii, observa faptele şi slăbiciunile lor. Ca să-i înţelepţească, s-a aşezat şi a început să povestească o oarecare istorie simbolică. Cu cât înainta povestirea, cu atât

* Canonul 52 apostolic şi Canonul 4 de la Sinodul IV Ecumenic.

robii se înroşeau de ruşine. Aşadar, îi puteai vedea pe unii strângându-se de frică şi tremurând pentru păcatele lor, iar pe alţii plecând, deoarece fiind ruşinaţi nu puteau suferi să mai asculte. Această povestire simplă a Cuviosului biciuia cu asprime păcatele lor şi le descoperea în ce fel şi în ce loc le săvârşiseră. Dar cel mai minunat era faptul că mustra greşeala fiecăruia în limba lui maternă.

– Pentru mine grăieşte acestea, – spuneau unii în timp ce vorbea.

Astfel robii, mişcaţi şi cutremuraţi de cele spuse de Cuviosul, se întorceau de la păcat spre pocăinţă. Satana însă, văzându-i că se îndreaptă, a ridicat o mulţime de duhuri necurate, care s-au adunat în curte şi glumeau. Fericitul le-a văzut şi a zâmbit. Însă Epifanie şi robii lui nu au auzit zgomotul şi l-au întrebat pe Cuviosul de ce zâmbeşte. Atunci acela s-a întors către dreapta şi i-a spus îngerului care stătea lângă el:

– Ia de pe inimile lor acoperământul.

Nu a sfârşit cuvântul şi urechile sufletelor lor s-au deschis, aşa încât auzeau toate cele ce le spuneau diavolii.

– Stăpâne, – l-au întrebat robii pe Epifanie – cine sunt aceste femei desfrânate care stau afară, care glumesc cu necuviinţă şi dau târcoale cu nerusinare?

– De vreme ce noi suntem păcătoşi, diavolii joacă, – le-a răspuns acela.

După aceea s-au ridicat, prihănindu-se fiecare pe sine şi, după ce s-au plecat înaintea lui Epifanie, s-au dus să se culce. Plecând, îşi spuneau între ei:

– Ai văzut lucruri de necrezut? Cum acest sărac mi-a descoperit păcatele?

Unii spuneau că este sfânt, în timp ce alţii spuneau că este vrăjitor şi că a ghicit păcatele lor din alcătuirea con-

stelaţiilor. În sfârşit, alţii susţineau că le-a descoperit toate păcatele prin lucrare diavolească.

Robul care a gustat nebunia explică

Au adormit cu toţii. Epifanie şi-a lăsat patul, precum obişnuia, a aşternut un sac pe pământ şi s-a întins pe el. Cuviosul s-a prefăcut că se culcă pe patul lui Epifanie. Însă când tânărul a adormit, acela s-a sculat, a coborât în curte şi a petrecut cealaltă parte a nopţii pe gunoi.

Dimineaţa, Epifanie l-a petrecut pe Cuviosul, care a purces iarăşi către săvârşirea nevoinţei sale duhovniceşti. După aceea l-a chemat pe robul căruia îi vorbise Cuviosul în siriacă şi l-a întrebat:

– Cum ţi s-au întâmplat ieri acele taine?

Şi robul, deoarece îl iubea mult, i-a povestit în amănunt toate cele ce i se întâmplaseră.

– Stăpânul meu, când am intrat în camera ta m-am pierdut. Am văzut în faţa Cuviosului oglindindu-se soarele. Aşa încremenit cum eram, am auzit un glas – nu ştiu de unde – spunându-mi: Priveşte la ce înălţime l-a ridicat nebunia prefăcută pentru Domnul. Deodată s-a desprins o rază de la dreptul şi mi-a luminat faţa, încât am început să fac şi eu prefăcătoriile lui. Curând însă a plecat de la mine şi am rămas precum eram mai înainte. Aşadar, stăpâne al meu, îngrijeşte-te de acum de mântuirea mea şi povăţuieşte-mă la calea poruncilor lui Dumnezeu.

Epifanie a rămas înmărmurit de cele ce le-a auzit. L-a îmbrăţişat cu lacrimi în ochi pe rob şi a sărutat acei ochi, care au văzut o astfel de taină.

– Domnul, iubite al meu frate, – i-a spus, – care ţi-a descoperit lucrurile Sale cele minunate, poate să mântu-

iască și sufletul tău cel bun. Iar eu, de astăzi înainte, mă voi îngriji de tine ca de un prieten adevărat și frate duhovnicesc.

Într-adevăr, de atunci Epifanie îl ajuta pe rob la orice era plăcut lui Dumnezeu.

"Ca o curățire a lumii"

Între timp fericitul Andrei continua să se nevoiască în locuri ascunse și pe străzile orașului, unde nimeni nu-l cunoștea. Pătimea mult din pricina frigului de nesuferit și a postului aspru, și era urât tuturor. Chiar și copiii îl băteau, îl târau și îl loveau tare cu bețele. Îl legau cu o funie de gât și îl trăgeau pe drumuri. Făceau negreală din cărbuni și îi înnegreau fața.

Așa chinuit și flămând a mers odată la cuptorul de pâine, ca să se întărească. L-au văzut acolo câțiva creștini evlavioși în această stare și i-au dat câțiva bani. De multă vreme nu îl văzuseră; de aceea l-au întrebat:

– Unde ai fost atâtea zile, nebunule? Pe unde ai mai umblat?

– Nebuni sunteți voi, – le-a răspuns acela. Nu înțelegeți că, așa nebun cum sunt, cu nebunii am petrecut și cu ei m-am luptat?

Aceia însă, avându-și mintea la glumă, nu puteau înțelege însemnătatea cuvintelor. Cuviosul îi numea nebuni pe blestemații diavoli, împotriva cărora se nevoia necontenit, ca să câștige Împărăția Cerurilor.

Deci unii îi dădeau bani, alții legume, alții pâine, brânză, pește sau fructe, fiecare din ceea ce cumpărase. După aceea mergea într-o tavernă și le împărțea pe toate altor

săraci. Adeseori cei milostivi îi dădeau şi vreo haină. Noaptea însă, câţiva cerşetori răpitori se repezeau asupra lui ca nişte tâlhari neînduplecaţi, îl furau, îl dezbrăcau, lăsându-l cu desăvârşire gol, şi se îndepărtau alergând. Aceştia erau "copiii Arhiepiscopului", cum obişnuia el să le spună.

Într-o zi îşi făcea nevoia sa trupească în spatele unei taverne, înaintea trecătorilor. Un tânăr l-a văzut stând aşa fără ruşine şi l-a spus cârciumarului. Atunci acela a ieşit afară mânios, a luat un lemn şi l-a bătut până când a obosit. În clipa aceea trecea pe acolo un alt mojic şi mitocan, ţinând în mână o bâtă de cioban. Când a văzut priveliştea, îndemnat fiind de diavolul, şi acela l-a bătut cu o astfel de mânie, încât loviturile ce i le dădea se auzeau de departe. Cuviosul l-a privit şi a suspinat cu amar. Apoi mergând lângă el, a căzut la picioarele lui, i le-a sărutat de mai multe ori şi s-a rugat pentru el. Văzându-l unii, ziceau:

– Priviţi! Îndrăcitul sărută ca un câine picioarele celui ce l-a bătut. Atât de nesimţitor l-a făcut diavolul pe care-l poartă în el.

După această bătaie cumplită, fericitul Andrei s-a retras într-un loc cu gunoi şi s-a întins acolo. Trecătorii, văzându-l dormind pe gunoi, ziceau:

– Foc şi pucioasă să cadă asupra celei ce te-a făcut să ajungi aşa – căci credeau că suferise această nenorocire din farmecele vreunei femei.

Alţii credeau că pătimise aceasta din epilepsie. Însă Dumnezeu, Care ştie cele ascunse, Cel Ce "pe cele de departe le cunoaşte", Acela Care vede gândurile oamenilor, cunoştea lucrarea robului Său şi cu ce scop făcea acestea.

Căruţaşul

În timp ce Cuviosul era întins pe gunoi, s-a întâmplat să treacă pe acolo un car cu boi. Căruţaşul, ameţit de mult vin, mâna boii cântând şi nu l-a văzut. Aşadar, boii trecând, l-au călcat în picioare pe Cuviosul şi roţile au trecut peste pântecele lui. Trecătorii au strigat către căruţaş. Unii l-au bătut şi i-au zis:

– Bre nesimţitule, eşti orb? Nu vezi pe unde merge carul tău?

Acela, care era beat, a răspuns încurcându-şi vorbele:

– Şi cine l-a pus să se întindă în mijlocul drumului?

Atunci aceia i-au răspuns:

– Dumnezeu să-ţi dea ţie duhul cel viclean pe care îl are înlăuntrul lui şi îl face atât de nesimţitor!

Cu tot acest fapt tragic ce s-a petrecut, cu darul lui Dumnezeu, dreptul a rămas nevătămat. Unii se mirau şi ziceau:

– Ce să spunem şi ce să credem? Oare Dumnezeu l-a păzit, sau diavolii cei vicleni care se află în el?

– Diavolul lui l-a păzit, – răspundeau unii. Acesta a uşurat carul, deoarece vrea să rămână în el.

– Nu, s-au împotrivit alţii. Dumnezeu l-a izbăvit, deoarece, ca Un Milostiv Ce este, l-a fost milă de nefericirea şi de nenorocirea lui.

Acestea toate însă dreptul le-a făcut cu voia sa, pentru că urâse lumea şi cele ale lumii, pentru Împărăţia Cerurilor.

Uşile se deschid în chip minunat

În zilele de vară, când soarele ardea pârjolind şi încălzea pământul ca pe un cuptor, fericitul se prefăcea că este beat. Mergea într-un loc dogoritor şi răbda acolo căldura arzătoare întins în mijlocul drumului, flămând şi însetat.

Unii, trecând pe acolo, se împiedicau de el, din lucrarea diavolească. Atunci se mâniau şi unii îl băteau cu lemne, alţii îl loveau cu picioarele, iar alţii îl înjurau şi călcau peste el. Unii îl apucau de picioare şi îl târau pe o costişă. Când însă se înnopta, se scula de acolo şi mergea în pridvoarele bisericilor, unde petrecea noaptea în rugăciuni şi în cereri.

Odată s-a pornit să meargă către biserica Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, care se află în partea stângă a pieţii Marelui Constantin. În acel moment s-a întâmplat să treacă pe acelaşi drum un rob, care mergea să săvârşească o poruncă oarecare a stăpânului său. Robul, mergând mai repede, s-a apropiat de Cuviosul, fără ca acela să-l simtă. Aşa a iconomisit Dumnezeu, ca să fie slăvit Sfântul.

Atunci când fericitul s-a apropiat de uşile de dinafară ale bisericii, şi-a întins mâna dreaptă şi a pecetluit uşile cu semnul Cinstitei Cruci. Acelea s-au deschis singure. Apoi a intrat înlăuntru şi s-a rugat multă vreme, fără să ştie că cineva îl urmăreşte. Robul, care îl vedea, îl ştia că este îndrăcit. Văzând aşadar uşile deschise i s-au tăiat picioarele şi l-au apucat frica şi spaima.

– Ia te uită, – vorbea întru sine. Pe un astfel de om să-l creadă nebun! Însă cu adevărat ei sunt nebuni! De l-ar vedea acum toţi acei nesimţitori care îl chinuiesc şi-l lovesc. Cât de sfânt este şi noi, ticăloşii, nu ştim! Câţi robi ascunşi are Dumnezeu şi nimeni nu-i cunoaşte!

Acestea le spunea stând în picioare dinaintea uşii. După aceea a mers mai aproape, ca să vadă ce face înlăuntru. Îl văzu aşadar rugându-se ridicat în văzduh în faţa amvonului. În jurul lui strălucea o flacără de foc şi era o mireasmă nespusă, care ajungea până la uşile de dinafară ale bisericii.

Robul a plecat la lucrul său plin de uimire. Sfârşind şi Cuviosul rugăciunea, a ieşit. A pecetluit din nou uşile cu semnul Crucii. Atunci a cunoscut – din darul Sfântului Duh – pe robul care îl urmărise şi s-a întristat. L-a aşteptat deci pe acela să se întoarcă şi, când l-a văzut, s-a apropiat de el şi i-a spus:

– Ia aminte, fiule, să nu descoperi nimănui ceea ce ai văzut, şi Dumnezeu va fi cu tine. Dacă vei încerca să spui vreun cuvânt, vei fi stăpânit de duhul cel viclean şi vei ajunge de batjocură în tot oraşul. Sunt însă sigur că îngerul tău păzitor nu te va lăsa să vorbeşti. Îl voi ruga în mod deosebit pentru aceasta şi aşa voi fi liniştit.

Robul s-a înfricoşat şi a făgăduit că nu va vorbi. Cum mergea, vorbea întru sine tulburat:

– Ia te uită, ce lucruri minunate! Ce Sfânt avem în mijlocul nostru, însă noi, cei cu adevărat nebuni, nu-l cunoaştem. Ce taină! Câţi robi ascunşi are Dumnezeu, cu o petrecere atât de minunată! Cele ce le-am citit în Vieţile Sfinţilor, le-am văzut acum cu ochii mei.

– Când s-a întors la stăpânul său, – i-a spus mai întâi cele cu privire la săvârşirea lucrului ce i-a fost încredinţat şi după aceea s-a gândit să-l facă părtaş vedeniei de care s-a învrednicit, uitând făgăduinţa pe care i-o făcuse Cuviosului. Însă de cum a voit să deschidă gura, i-a apărut drept în faţă un tânăr strălucitor şi i-a spus, înfricoşându-l:

– Încetează, smeritule, ca nu cumva să te stăpânească vreun duh viclean şi să te faci jucăria diavolilor.

Robul a îngheţat de frică. A vrut să strige, dar tânărul cel înflăcărat i-a închis gura cu palma mâinii drepte şi i-a spus din nou: "încetează, fiule" – şi îndată s-a făcut nevăzut, lăsându-l încremenit. De atunci robul nu a uitat niciodată minunea. Chiar şi fără să vrea, ţinea gura închisă şi nu spunea nimănui minunile dreptului.

Smochinele

Într-o zi de toamnă dreptul se afla lângă o prăvălie de fructe, care avea pus pe un raft un vas de sticlă cu smochine alese (la magazinele de fructe obişnuiesc să pună cele mai alese fructe în vase de sticlă). La un moment dat vânzătorul, aşa cum stătea, s-a lăsat în genunchi şi a adormit. Aceasta văzând-o unii cărora le plăcea să facă glume, l-au adus pe Cuviosul lângă fructe şi, arătându-i smochinele, i-au spus:

– Mănâncă nebunule, umple-ţi pântecele, poate la anul nu se vor mai face.

Acela i-a ascultat. S-a aşezat lângă vasul de sticlă şi a început să înfulece în grabă conţinutul lui. Aceia care l-au îndemnat, văzându-l mâncând aşa, i-au făcut semn să continue fără frică. Deja golise vasul pe jumătate, când vânzătorul s-a deşteptat. În aceeaşi clipă, autorii glumei au dispărut, în timp ce fericitul continua să mănânce.

Când l-a văzut, vânzătorul a sărit în sus, a apucat un toiag din cele ce erau rezemate acolo şi l-a bătut până ce a obosit. După aceea, cu îmbrânciturişi cu lovituri de picioare, l-a alungat departe.

Ceva mai jos, l-a întâlnit pe drum robul care îl văzuse ridicat în văzduh în biserică, precum şi celelalte lucruri minunate din cele privitoare la el, şi acela apucându-i mâinile i le săruta. L-a văzut însă învineţit şi l-a întrebat cine i-a făcut aceasta.

– Aceasta, fiule, – a răspuns dreptul – mi le-a pricinuit prealacomul gâtlej, deoarece l-au amăgit câteva smochine alese. Aşadar, dacă eu am fost pedepsit atât de mult deoarece am fost furat de plăcerea câtorva smochine, oare cât de mult îi va pedepsi Dumnezeu pe cei ce se desfătează cu fapte ruşinoase şi nu se pocăiesc?

După aceea a adăugat:

– De ce ai uitat atât de repede porunca pe care ţi-am dat-o? Dacă nu te-ar fi împiedicat acel tânăr luminos, închizându-ţi gura cu mâna sa cea înflăcărată, acum ai fi fost îndrăcit.

La aceste cuvinte robul s-a înfricoşat şi de harisma străvederii Cuviosului, şi de amintirea acelei întâmplări minunate. După aceea, luându-l Cuviosul de mână, au plecat.

Întâlnirea cu diavolul

Deoarece fericitul Andrei a făcut legătură prietenească cu robul şi deoarece l-a învrednicit să vadă atâtea descoperiri, satana a turbat de invidie. Luă deci cu el şi pe diavolul cel necurat al desfrânării şi îi întâmpină pe amândoi, mergând printr-o galerie întunecoasă. Aşa cum era, aprins de mânie, se întoarse către dreptul şi-i spuse:

– Batjocoritorule al lumii şi înşelătorule, te-a apucat mania să răpeşti? Nu-ţi ajunge că ai curăţit de păcat casa lui Epifanie? Nu-ţi ajunge că i-ai adus pe cei din ea la Dum-

nezeu, deşi erau îndatoraţi faţă de mine? Voieşti acum să mi-l iei şi pe acesta şi să-l curăţeşti prin pocăinţă?

Şi îndată a început să enumere păcatele robului.

– Toate acestea, l-a întrerupt dreptul mâniat, cu harul lui Dumnezeu, mă privesc pe mine. Tu nu ai nici o treabă. Eu voi da cuvânt pentru păcatele lui. Pentru el îmi voi primejdui şi sufletul meu. Tu însă de acum înainte nu vei mai avea nici o stăpânire asupra sufletului lui.

Atunci diavolul şi satana, aceşti tulburători înfricoşători ai oraşelor, care îi îmbrâncesc pe oameni în păcat, s-au înfuriat şi s-au repezit să-l smulgă pe rob din mânia Cuviosului. El însă, mâniat, a apucat o piatră şi a aruncat-o asupra lor, iar aceia au dispărut în văzduh, guiţând ca porcii.

Cei doi tineri hoţi

După aceea fericitul a mers cu robul la o tavernă. Robul a cerut să le aducă pâine şi vin şi au şezut să mănânce. Tocmai atunci veni şi un tânăr, căruia abia începuse să-i crească barba, împreună cu un alt prieten al său; ei s-au aşezat lângă Purtătorul-de-Dumnezeu Andrei şi mâncau.

Cuviosul a cunoscut păcatele pe care le făcuseră şi lua aminte la ei. Aşadar, ca să-i aducă în simţire, a început jocurile. Toţi cei care stăteau acolo împrejur, se distrau de nebuniile lui. La un moment dat Cuviosul şi-a întins mâna, a răpit posmagul primului tânăr şi a început să-l mănânce. Acela enervat, se întoarse şi-i spuse:

– Stai liniştit, îndrăcitule! De ce răpeşti cu nerușinare lucrurile străine?

– Tu răpeşti lucrurile străine, – i-a răspuns Cuviosul. Şi ca şi cum nu ţi-ar fi ajuns atâtea altele, l-ai prădat acum şi pe Simeon.

Şi, pe când vorbea, deodată i-a tras o palmă cu toată puterea sa, încât vreo jumătate de oră i-au ţiuit aceluia urechile. Hoţul şi-a înţeles greşeala şi nu a cutezat să grăiască împotrivă, nici să se apere. Se afla numai în nedumerire şi spunea în mintea sa: "Ciudat lucru! Cum a aflat oare aceasta?". Între timp Cuviosul l-a pălmuit şi pe celălalt hoţ, zicându-i:

– Şi tu, neghiobule, nici tu nu te ruşinezi să mănânci din cele furate?

Tânărul, înfricoşat, nu a tăgăduit adevărul, iar fericitul a adăugat:

– Crede-mă, dacă vei continua să furi, te va stăpâni diavolul.

Şi întorcându-se, ca şi cum ar vedea pe cineva, a spus:

– Dacă mai fură încă o dată, să-l chinuieşti.

Acestea le-a spus şi a plecat.

Cearta cu diavolul

În timp ce fericitul mergea cu robul, l-au întâlnit iarăşi pe diavolul. Avea cu el o mulţime de alţi diavoli. Strigau cu mânie către Cuviosul, şi pentru robul pe care i-l luase, şi pentru hoţii pe care îi îndreptase. Dreptul, supărat de gălăgia care se stârnise, i-a spus diavolului:

– Ai venit iarăşi, blestematule, ca să-ţi verşi veninul? Ai venit iarăşi să te pui cu aceia care se tem de Domnul? Dar, pe Iisus, a sosit ceasul tău cel rău! Piei de aici. Nu ne înfricoşează deloc meşteşugirile tale.

– Andreie, – a răspuns diavolul – mă nedreptăţeşti, şi mă jur pe tronul cel neclintit şi pe măreţia lui că eşti un mare tiran. De ce mergi şi descoperi atâtor oameni păcatele ce le-au făcut, şi-i aduci în simţire de se pocăiesc? De ce te încurci în picioarele mele? De ce te amesteci cu păcătoşii care se află în stăpânirea mea şi-i sfătuieşti să lase iubita mea fărădelege? Au pe Moise şi pe ceilalţi Prooroci, au Evangheliile, au pe Pavel şi Vieţile Sfinţilor; să se îndrepte prin aceştia. Nu le ajung atâţia pentru dojană? De ce intri şi tu în mijloc? Ce treabă ai cu mine îndrăcitule şi batjocoritorule al lumii? Pleacă din faţa mea flecarule, pentru că voi cere să te chinuiesc ca pe Iov.

Şi fericitul îi răspunse:

– Cine ştie ce ticăloşie îţi urzeşte inima în clipa aceasta? Cum oare ţi-ai închipuit că mă vei face să-mi schimb purtarea? Vei cere de la Domnul să mă pedepseşti? Prostii! Şi ce pricină vei afla, ca să ceri aşa ceva? Nu cumva aurul şi argintul meu? Nu cumva ţarinile şi robii mei? Dacă le vei afla, să nu-ţi fie milă de ele, nimiceşte-le pe toate, dărâmă casele mele şi fă-mă să hulesc pe Domnul! Oare nu cumva invidiezi hainele mele cele multe? Nu cumva invidiezi încălţămintele mele cele strălucitoare sau palatul meu cel luminos? Ce-mi vei face, câine murdar şi scârbos? Priveşte aici! Nu cumva pizmuieşti această haină ruptă şi murdară ce o port? Iată, ia-o!

Şi în timp ce vorbea, şi-a scos haina sa cea sărăcăcioasă şi i-a aruncat-o în obraz, rămânând cu totul gol. Robul, văzându-l aşa, a ridicat haina şi l-a îmbrăcat cu ea. Fericitul l-a sărutat pe acesta, l-a sfătuit să nu mai păcătuiască şi l-a trimis acasă. Iar el însuşi şi-a continuat în mijlocul zgomotului nevoinţa sa duhovnicească. Aşa spo-

rea în fiecare zi în virtute, prin posturi şi privegheri, rătăcind şi ostenind, fiind ocărât şi bătut.

Pedeapsa unui hoţ

Între timp, tânărul căruia dreptul i-a poruncit să nu mai fure, a uitat de porunca lui. Nu numai că şi-a continuat vechiul său obicei, dar l-a şi mărit. Dreptul s-a gândit că nu-l foloseşte deloc prin îndelunga sa răbdare. A mers deci – cu duhul – la el acasă, şi i-a poruncit unui diavol să-l stăpânească şi să-l silească a mărturisi cu însăşi gura lui toate păcatele sale.

Numai cât a fost cuprins de diavol, că tânărul şi-a revenit de îndată, amintindu-şi de palma pe care o primise de la Cuviosul, precum şi de prezicerea sa. A alergat aşadar cu nerăbdare la biserica Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu care se numeşte 'Mireleon' – denumită astfel, deoarece mirul care izvorăşte din cinstita sa faţă, seamănă cu untdelemnul. S-a apropiat de icoana ei cea făcătoare de minuni şi a început să o roage cu lacrimi pe Ajutătoarea tuturor celor întristaţi, şi mai ales a celor ce aleargă la ea cu dragoste fierbinte şi credinţă neîndoielnică. Deci luând el din acel untdelemn dăruit de Dumnezeu, şi-a uns tot trupul şi a început să se roage.

În timp ce se ruga, a căzut în uimire şi a văzut o femeie stând în picioare în faţa Sfintelor Uşi, îmbrăcată în porfiră şi vison, a cărei faţă strălucea mai mult decât soarele. Ea i-a aruncat o privire piezişă diavolului şi cu multă mânie i-a spus:

– Încă mai eşti aici, preavicleanule arap? Pleacă spurcatule de la făptura Fiului meu, pentru că a scăpat sub ocrotirea mea.

Atunci acela s-a apărat cu gura tânărului:

– Andrei mi-a spus să-l stăpânesc, cel ce face pe nebunul pentru Fiul tău.

– Pleacă acum şi nu mai flecări, – pentru că îl voi pune şi pe acela să se întoarcă împotriva ta.

La auzul acestora, diavolul s-a înfricoşat şi a ieşit, în timp ce Prea Sfânta a intrat în Sfântul Altar. Tânărul şi-a revenit şi a înţeles îndată că s-a eliberat de duhul cel necurat. A slăvit pe Dumnezeu şi a mulţumit cu căldură Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu. S-a jurat că nu va mai fura niciodată, că nu va mai desfrâna şi nu va mai petrece cu uşuraticii şi cu păcătoşii.

Acestea le-a făgăduit cu căinţă înaintea icoanei Născătoarei de Dumnezeu şi a plecat acasă bucuros. Cu mijlocirile Maicii Domnului, care s-a pus chezaşă pentru el, a prins curaj şi a început să urce cu hotărâre pe treptele virtuţii. Toţi vedeau cu uimire grabnica şi fericita schimbare a tânărului.

Odată, în timp ce mergea spre piaţa centrală a oraşului, l-a întâlnit pe Cuviosul jucând pe un drum central. L-a luat aşadar deoparte şi i-a spus:

– Într-adevăr eşti un sfânt înfricoşător.

De atunci, de îndată ce îl vedea, îi mulţumea cu căldură pentru că fusese pricinuitorul mântuirii sale.

Înmormântarea unui dregător

Praznicul diavolilor

Pornind odată Cuviosul la nevoința sa duhovnicească, a văzut de departe apropiindu-se un alai funerar. Era înmormântarea unui dregător foarte bogat, al cărui cortegiu mortuar era alcătuit din o mulțime de oameni. Se auzea un vuiet de psalmodii puternice, care erau însoțite de tânguirile și de glasurile sfâșietoare ale rudeniilor. Lumânările și tămâia erau prezente din belșug.

Robul lui Dumnezeu a rămas multă vreme privind fără glas. Vedea mergând înaintea sfeșnicelor nenumărați diavoli negri care strigau "vai" mai puternic decât cântăreții. Aceia țineau în mâini lumânări de pucioasă, iar tămâia lor mirosea a necurăție. Mai aveau în mâini și niște burdufuri din care împrăștiau cenușă. După aceea ieșeau unul câte unul din cerc jucând voioși. Apoi pufneau în râsete necuviincioase, ca femeile desfrânate și nerușinate. Uneori lătrau ca și câinii, iar alteori guițau ca porcii. Pentru ei înmormântarea aceea era prilej de mare bucurie și desfătare. Unii dintre ei îl înconjurau pe cel mort și îl stropeau peste obraz cu noroi și cu apă murdară sau cu necurăție. Alții săreau în aer în formă de cerc și se rezemau de sicriu. Și din sicriu, și din acel trup păcătos, ieșea o duhoare ca și cum ar goli cineva o ieșitoare. Alți diavoli urmau după aceia cu cântece și jocuri necuviincioase, cu râsete și cu vorbe murdare. Băteau din mâini și din picioare de bucurie și, fără să fie auziți de urechile trupești, le strigau cântăreților:

– Nimeni dintre voi, creştini neghiobi, să nu vadă lumina. Cum de cântaţi pentru acest câine: "Cu Sfinţii odihneşte sufletul robului Tău"? Îndrăzniţi a numi rob al Domnului pe acesta care este plin de toată fărădelegea şi destrăbălarea.

În clipa aceea a apărut căpetenia diavolilor. Avea ochi ameninţători şi pricinuia frică şi silă. Ţinea în mână foc cu pucioasă şi cu smoală. El alerga cu grăbire la mormântul acelui nefericit, ca să-i necinstească trupul şi să i-l ardă după îngropare.

Tânguirea îngerului său păzitor

Înaintând convoiul înmormântării, Cuviosul a văzut un tânăr preafrumos care mergea în urma lui. Era foarte întristat şi posomorât. Mergea şi se tânguia jalnic. Cuviosul s-a apropiat de el. Credea că era o rudenie a mortului şi de aceea se tânguia. Atunci, ca şi cum şi-ar fi uitat lucrarea sa duhovnicească, întinse mâna, îl apucă pe tânăr şi-i spuse în chip mângâietor:

– Pentru numele lui Dumnezeu, spune-mi, de ce plângi şi te vaiţi aşa? Pentru prima dată văd atâta tânguire pentru un mort. Explică-mi, te rog, ce se întâmplă.

Iar tânărul, care era îngerul păzitor al mortului, îi răspunse:

– Mă tânguiesc pentru acest om, pentru că l-a moştenit diavolul. Fiindcă l-am pierdut, de aceea mă tânguiesc.

– Acum am înţeles cine eşti! – a spus fericitul. Spune-mi, aşadar, ce păcate a făcut?

– Îţi voi spune, Andreie, pentru că tu eşti alesul lui Dumnezeu şi sufletul tău frumos străluceşte ca aurul curat. Acum, numai cât te-am văzut, că m-am şi uşurat puţin de mâhnirea mea. Ascultă deci: Acesta a fost unul din demni-

tarii împăratului, însă foarte păcătos şi stricat. Era desfrânat, adulter, sodomit, zgârcit şi nemilostiv, închipuit şi mândru. Era mincinos, pomenitor de rău şi urâtor de oameni, primitor de daruri şi martor mincinos. Îi chinuia pe robii săi cu foamea, cu setea şi cu biciul. Îi lăsa iarna goi şi desculţi. Pe mulţi îi omora cu toiegele şi îi îngropa împreună cu oasele animalelor. Era atât de dăruit sodomiei celei scârboase şi înfierbântate, încât spurcase trei sute de robi şi fameni. A sosit însă, iubite, şi pentru el secerişul. Moartea l-a aflat nepocăit, încărcat cu toate aceste păcate. Iar acum trupul lui cel spurcat, necinstit precum i se cuvenea, merge să se ardă. Nu se va descompune în pământ ca şi celelalte trupuri, ci după îngropare va fi ars. Pot aşadar să nu mă tânguiesc, de vreme ce a devenit jucăria diavolilor şi lăcaşul murdăriilor lor?

– Te rog, Înger în chip de foc, – îi spuse Cuviosul – lasă lacrimile şi întristarea. Acesta şi-a sfârşit viaţa, precum i se cuvenea. Tu însă, de acum înainte, te vei bucura, cu harul Atotţiitorului Dumnezeu, de bunătăţile Împărăţiei Lui.

Şi în timp ce Cuviosul vorbea, îngerul a zburat la cer.

Durerea şi rugăciunea Cuviosului

Trecătorii care se întâmplau să treacă pe acolo, îl vedeau pe Cuviosul vorbind, dar pe înger, ca nişte nevrednici ce erau, nu îl vedeau. De aceea spuneau între ei:

– Priviţi pe nebun ce face! Vorbeşte la zid!

Şi mergând lângă el îi ziceau:

– Ce sunt acestea ce le spui, nebunule, întors cu faţa către zid? – şi-l înfricoşau şi-l alungau cu îmbrâncituri.

Cuviosul nu dădu importanţă flecărelilor lor. A zâmbit trist numai pentru neştiinţa lor şi s-a retras într-un loc dosit.

Acolo şi-a adus aminte de mortul pe care l-a văzut şi a plâns cu amar. Din pricina şiroaielor de lacrimi, ochii i s-au umflat şi i s-au înroşit. După aceea s-a rugat pentru el astfel:

– Hristoase al meu! Tu, Care eşti necuprins şi înfricoşător, Făcător şi Stăpân al nesfârşitelor veacuri, descoperitorul înţelepciuniii şi al ştiinţei; Cel născut fără asemănare, măreţia Slavei şi a Sfinţeniei, Cel de o fiinţă şi de o cinste cu Tatăl şi cu Duhul Atotţiitorul; Tu, Care Te-ai născut mai înainte de veci din Tatăl şi Te împărtăşeşti pururea de slava Lui, nu îngădui să se ardă ticălosul trup cu smoală şi cu pucioasă. Te rog, Doamne, îndeplineşte-mi această dorinţă. Sufletul lui cel spurcat a plecat de la Tine şi l-a robit moartea. Păzeşte măcar trupul lui de această ruşine. Să nu se bucure până în sfârşit balaurul cel din adânc, înghiţindu-i şi sufletul, şi trupul.

În timp ce dreptul se ruga cu aceste cuvinte, a simţit în sine iluminare dumnezeiască şi a venit întru răpire. A văzut cum s-a aflat la mormântul acelui nenorocit. Şi iată, un înger al Domnului a coborât ca fulgerul. Ţinea în mână un toiag de foc şi, alungând cu el duhurile necurate, nu le-a îngăduit să ardă trupul celui mort. Dreptul a mulţumit lui Dumnezeu că i-a ascultat atât de degrab rugăciunea sa.

Când şi-a revenit în sineşi, era seară. S-a pecetluit de mai multe ori cu semnul Crucii şi a plecat de acolo. Toată noaptea a mers rugându-se.

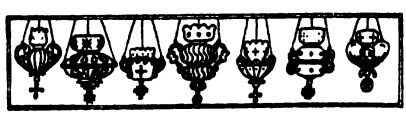

Vedenia Cuviosului pentru Epifanie

Se apropia vremea Utreniei şi fericitul se porni spre Biserica Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, unde mergea de obicei şi Epifanie. La acea oră tânărul stătea înaintea uşilor din afară. Deodată i se deschiseră ochii sufletului său şi îl văzu pe Cuviosul, aşa cum venea, o dată făcându-se ca o flacără arzătoare, şi altă dată ca zăpada, în timp ce faţa lui strălucea ca soarele. Binecuvântatul tânăr privea cu uimire; minunea îl îngrozise. Alergă atunci către el, privi de jur împrejur şi, nevăzând pe nimeni, căzu la picioarele lui şi-i spuse:

– Binecuvintează, părinte, pe fiul tău duhovnicesc.

Fericitul, văzând marea smerenie a lui Epifanie, căzu şi el la picioarele lui, spunându-i:

– Tu, binecuvintează-mă "Stăpâne". Tu, roagă-te pentru mine. Aşa se cuvine. Iată ce mi-a descoperit Dumnezeu cu puţin mai înainte: te-am văzut stând în biserică. Faţa ta era plină de har şi luminoasă. Din cer, dar mai bine zis din mâna Atotţiitorului, ai luat un veşmânt arhieresc şi un omofor. După aceea am văzut doi bărbaţi luminoşi, frumoşi şi cu bună cuviinţă, luând acest veşmânt şi îmbrăcându-te cu multă bucurie. Zâmbeau şi spuneau plini de har: "Ia te uită cum i se potriveşte acest omofor. În ce priveşte sufletul său, i l-au împodobit înţelepciunea şi cunoştinţa". Unul dintre ei a făcut semnul Crucii pe fruntea ta, te-a sărutat şi a plecat. Celălalt a pecetluit toate mădularele tale şi, după ce te-a sărutat pe ochi, a plecat şi acela.

Toate acestea, Epifanie, s-au întâmplat, cu toate că tu nu le-ai văzut. Aşadar, este sigur că Domnul îţi va încredinţa cârma Bisericii Sale de aici şi vei păstori poporul Său,

pe care l-a răscumpărat cu însuşi Scump Sângele Său. Deci pentru aceasta binecuvintează-mă şi te roagă pentru mine, iubitul tău Andrei.

După aceea s-au sărutat unul pe altul şi au stat retraşi undeva în pridvor. Acolo fericitul l-a învăţat pe tânăr, pregătindu-l pentru viitoarea sa slujire bisericească.

– Ştiu, fiul meu, – i-a spus el – că săvârşeşti cu dreptate poruncile Domnului şi te nevoieşti să te mântuieşti. Însă primeşte şi sfatul meu: Înmulţeşte-ţi lacrimile, care curăţesc trupul şi sufletul, încât să împărţeşti cu dulceaţă dreptatea şi să faci milostenie cu plăcere. Sporeşte blândeţea, ca să devii cuvios şi fără de răutate. De altfel aşa îndeamnă şi dumnezeiescul Pavel, vasul alegerii. Da, lumina şi bucuria mea, fă viaţa ta mai duhovnicească. Îmbogăţeşte-o cu cumpătenia, cu modestia şi cu bunătatea. Împodobeşte-o cu rugăciunea neîncetată, cu dragostea nefăţarnică şi cu întreaga înţelepciune. Fă-te mai compătimitor, iubitor de săraci, iubitor de monahi, iubitor de Dumnezeu şi iubitor de virtute. Nevoieşte-te să dobândeşti tăcerea, stăruinţa, răbdarea în necazuri şi milostivirea, încât să nu judeci, să nu cleveteşti şi să nu bârfeşti. Dobândeşte nemânierea, lipsa de slavă deşartă şi smerenia, ca să te mărească Domnul Cel darnic înaintea tuturor Sfinţilor şi a îngerilor. Îndeletniceşte-te mai mult cu virtuţile practice, ca Dumnezeu mai mult să te dorească, să te înalţe, să te slăvească şi să te cinstească. Fă-te mai evlavios, mai paşnic şi mai conştiincios, ca să te afli vrednic de arhierie, căreia te vei arăta vrednic cu harul lui Dumnezeu, fără să fii ruşinat de nicăieri. Păzeşte acestea şi să nu le vesteşti nimănui, iar Dumnezeu va fi cu tine.

Când dreptul a sfârşit, s-au ridicat şi au intrat în biserică. În timpul citirii, Epifanie s-a aşezat într-o strană, în timp ce fericitul a stat pe pământ ca un sărac, acoperit cu o zdreanţă.

Credincioşii îl vedeau aşezat jos şi spuneau:

– Ce a păţit acest îndrăcit de a intrat aici?

– Poate că l-a lăsat puţin duhul cel viclean care-l chinuie, – spuneau unii.

– Era în trecere, – spuneau alţii, şi a intrat deoarece i s-a părut că e o casă. De unde să ştie că este biserică? Cel ce l-a adus în halul acesta, să fie pedepsit de Dumnezeu cu aceeaşi pedeapsă.

Între timp dreptul vedea pe diavolul acediei pândind şi străduindu-se cu diferite meşteşugiri să-i scoată pe unii afară din biserică. Voia să-i lipsească de plata Domnului şi le amintea griji şi treburi mai înainte de sfârşitul slujbei.

– Mergi să-ţi faci treaba ta, – îi şoptea el fiecăruia. De vreme ce ai treabă, nu păcătuieşti.

A reuşit astfel să-i facă pe mulţi să plece mai înainte de sfârşit. Aceştia nu şi-au adus aminte de Domnul care a spus: "Nu vă îngrijiţi pentru sufletul vostru ce veţi mânca sau ce veţi bea, sau cu ce vă veţi îmbrăca; căutaţi deci mai întâi Împărăţia lui Dumnezeu..." (cf. Matei 6, 25 ş.u.).

Fericitul mai vedea încă şi pe diavolul trândăviei şi al somnului, stând acolo aproape. Cu el mergea şi un alt duh, care-l slujea pe acel diavol înfricoşător. Pe umerii săi avea aruncate nişte zdrenţe. Cu ele îi lovea pe cei ce şedeau în străni în timpul citirii şi ascultau dumnezeieştile cuvinte, şi astfel îi făcea să adoarmă. Dreptul, văzând meşteşugirile vicleanului diavol, a spus întru sine plin de mânie: "Preavi-

cleanule, cum îndrăznești să ne împiedici de la ascultarea dumnezeieștilor cuvinte și să ne cufunzi în somnul trândăviei? Tu însă, Doamne Iisuse Hristoase, aruncă asupra lor urgia Ta și nimicește-i".

Atunci a ieșit de la jertfelnic o flacără de foc ca fulgerul și i-a ars pe diavoli, în timp ce credincioșii care adormiseră, s-au trezit îndată și au continuat să urmărească citirea.

Visul lui Epifanie

Terminându-se slujba Utreniei, Epifanie a luat binecuvântare de la Cuviosul și a plecat acasă. Toată ziua a stat închis în camera sa. Se gândea cu uimire la învățătura dreptului și spunea suspinând:

– Vai! Cetatea împărătească are un astfel de luminător și nu-l cunoaște! Bine a spus Domnul despre înțelepții acestei lumi: "Cu ochii vă veți uita și nu veți vedea" (Matei 13, 14). Adică ceea ce se întâmpla cu Hristos, când trăia pe pământ, la fel vedem că se întâmplă acum și cu robul Său.

Noaptea, Epifanie s-a rugat lui Dumnezeu să-i arate cele cu privire la dreptul: cum adică vede virtutea sa și ce loc i s-a pregătit în cer. A adormit puțin și a văzut în vis o câmpie cu copaci necunoscuți. Unii erau uscați, alții arși, iar câțiva în loc de roade aveau spini. Unii aveau rod mult și dulce, în timp ce alții aveau rod amar și rău-mirositor. Unii aveau numai frunziș bogat, în timp ce alții aveau frunze putrede. În mijlocul lor era un copac frumos și foarte roditor. Părea foarte înalt, cu roade felurite pe ramurile sale. Orice fruct căutai, îl găseai întotdeauna, pentru că rodnicia lui nu înceta niciodată. Acest copac l-a ademenit pe tânăr dar, așa cum îl privea, a simțit nedumerire și spaimă, căci nu se

dumirea ce putea fi. Se apropie şi văzu în ramurile lui o rândunică plină de har. Nu era pe de-a-ntregul rândunică, ci era rândunică numai de la cap până la piept. Cealaltă parte era de privighetoare. Ciudat era şi faptul că uneori ciripea ca rândunica, iar alteori cânta ca privighetoarea. De jur împrejurul lui zburau mulţime de păsări, mai multe decât stelele cerului şi fiecare, cu glasul ei dădea un concert plăcut.

Epifanie privea cu uimire la copacul cel minunat şi la pasărea cea prea frumoasă, cu ciripitul ei necontenit. De multă bucurie, îşi uda faţa sa cu lacrimi. Atunci s-a apropiat de el un bătrân îmbrăcat în haine albe.

– Cine te-a adus aici, tinere, fără porunca mea?

– Cinstite bătrân, – îţi voi răspunde. Ascultă-mă însă cu îngăduinţă. Treceam pe acest drum care duce mai departe. Ajungând aici, am văzut acest copac frumos, care se află în faţa noastră. Am stat aşadar să mă bucur de minunata sa armonie şi de felurimea roadelor lui. Frumuseţea lui m-a robit, iar glasul cel dulce al păsării care se aude m-a fermecat. Oricum, iartă-mă, şi vino să mă cauţi, dacă bănuieşti că am furat vreun rod.

– Ia te uită la el, nerecunoscătorul – a spus bătrânul. Se face că nu ştie nimic. Nu te-am văzut eu că ai rupt şi ai mâncat din roadele lui, până ce te-ai săturat?

Atunci tânărul a început să se jure că nu s-a atins câtuşi de puţin de copac.

– Lasă minciunile, – i-a tăiat-o scurt bătrânul. Nu te învinovăţesc deoarece ai luat şi ai mâncat. Şi eu mă desfătez din roadele lui. Bucuria mea este să mănânce şi altul şi să se veselească. Vino acum cu mine. Am să-ţi arăt ceva nou.

Epifanie l-a urmat. Bătrânul ţinea Evanghelia în mâna dreaptă, în timp ce în stânga ţinea un pergament. Au stră-

bătut câteva grădini şi au ajuns la o curte plină de lumină. Înlăuntrul ei erau nişte palate zidite parcă din soare, de care te bucurai nespus, chiar şi văzându-le. Fără să întrebe, au intrat înlăuntru. Epifanie a simţit frică şi uimire. Toate acolo erau înconjurate de o atmosferă de taină, străină, şi erau de o frumuseţe fără seamăn.

Intrând într-o încăpere, s-au aflat în faţa unor tronuri înfricoşătoare, care scoteau flăcări. Pe unul dintre acestea, care era mai înalt decât celelalte, şedea un Împărat măreţ şi strălucitor ca soarele. Din faţa Lui se revărsau raze ca de foc. Slava şi strălucirea Lui cea multă, făceau să strălucească şi văzduhul. În jurul Lui stăteau în cete "mii de mii şi milioane de milioane", oştile Heruvimilor, ale Serafimilor şi ale Puterilor. Toate acestea semănau cu nişte păduri muntoase foarte înalte.

Slava Cuviosului în cer

Când au intrat în acea încăpere înfricoşătoare, au căzut şi s-au închinat. Epifanie, de frică, a rămas la pământ, neputând suporta preaslăvita şi înfricoşata privelişte. Povăţuitorul său însă l-a ridicat în picioare şi l-a dat curaj. Atunci Împăratul l-a întrebat pe cuviosul bătrân:

– Acesta este tânărul care ne-a rugat să-i descoperim cele cu privire la iubitul nostru Andrei?

– Da, Stăpâne, acesta este.

Atunci Împăratul îi spuse lui Epifanie:

– Copacul cu tot felul de roade, pe care l-ai văzut, închipuieşte trupul robului Meu. Simt atâta plăcere pentru felul său de viaţă necunoscut – pentru mulţi, – cât ai simţit şi tu văzând frumuseţea acestui copac. Cât pentru pasărea care semăna cu rândunica şi privighetoarea, închipuieşte

sufletul robului Meu, care Mă slăveşte neîncetat şi îmi dăruieşte cântările lui dumnezeieşti. În acest suflet se odihnesc toate cetele Sfinţilor Îngeri.

După aceea se întoarse către bătrân şi îi spuse:

– Tânărul a spus că nu a mâncat din roadele copacului. S-a săturat însă cu vârf şi îndesat, din ziua în care s-a apropiat şi l-a cunoscut pe fericitul Andrei. Oricum, de vreme ce a cerut să afle care va fi slava lui în cer, du-l înlăuntrul strălucirii Sfinţilor Mei şi arată-i-le pe toate.

Într-adevăr, bătrânul l-a dus pe tânăr într-o încăpere strălucitoare ca fulgerul şi iată! – îl văzu pe fericitul Andrei ieşind de acolo ca o icoană neasemănată. Avea o măreţie asemănătoare cu a Împăratului. Faţa lui era ca soarele, iar mâinile lui ca ale chihlimbarului. În picioare purta sandale strălucitoare având curele cu totul de aur. Hainele lui erau cu multe culori, ca şi cum ar fi fost ţesute cu raze de soare sau cu fulgere. Veşmântul lui cel dinlăuntru era alb ca zăpada, sau ca floarea care ademeneşte ochiul cu frumuseţea ei. Peste el purta un altul, care era luminos şi cristalin ca vinul alb. Haina lui cea de deasupra semăna cu o mantie foarte frumoasă, care iradia măreţie dumnezeiască. Pe cap purta cunună de pietre preţioase şi mărgăritare ca stelele cerului. Pe fruntea lui era însemnată Crucea coroanei împărăteşti. În mâna stângă ţinea un sceptru, ce avea încrustate pe el cuvintele: Sfânt, Sfânt, Sfânt. În mâna dreaptă ţinea o cruce. Epifanie privea uimit la aceste lucruri preaslăvite. Aşadar bătrânul îi spuse:

– Dacă te minunezi de acestea, pe care le vezi în visul tău, ce vei face când le vei vedea aievea? Iată deci, ai văzut strălucirea robilor lui Dumnezeu. Dorinţa ta s-a împlinit. Nevoieşte-te şi tu acum, ca să nu pierzi Cereasca Împărăţie.

La aceste cuvinte, Epifanie s-a deşteptat. În biserica din apropiere slujba de noapte ajunsese la jumătate. Şi-a readus în minte toate cele ce le văzuse şi l-a cuprins frica.

– O, ticălosul de mine! – cugetă el. Fiind eu om crescut în păcat şi în murdărie, am fost învrednicit a vedea cu ochii mei pe Iisus Hristos Atotţiitorul şi slava robului Său.

După aceea s-a sculat şi a mers la slujbă. Apoi toată dimineaţa, de la ceasul întâi până la ceasul al treilea, a rămas în camera sa rugându-se. Mulţumea cu lacrimi lui Dumnezeu, Care i-a descoperit "cele nearătate şi cele ascunse" ale înţelepciunii Sale. Pe urmă a venit la mine, neînsemnatul, şi mi le-a destăinuit toate cu multă frică şi smerenie. Am ascultat uimit povestirea lui şi am strigat cu uimire:

– "Cine este Dumnezeu mare ca Dumnezeul nostru? Tu eşti Dumnezeu, Carele faci minuni" (Ps. 76, 13).

Ajutorul Sfinţilor Apostoli

Fericitul Andrei obişnuia să umble noaptea singur şi să se nevoiască în lucrarea sa cea duhovnicească. Într-o noapte i s-a întâmplat să treacă pe lângă biserica Sfinţilor şi mai marilor Apostoli Petru şi Pavel, pe care o zidise, precum se spune, Marele Constantin. Noaptea era fără lună. Norii acoperiseră stelele. În mijlocul drumului era o groapă descoperită, care fusese descoperită fie pentru alimentarea cu apă a oraşului, fie cu un alt scop oarecare. Deci în acel timp în care fericitul mergea pe lângă groapă, cu îngăduinţa dumnezeiască, a apărut satana ca un arap, l-a împiedicat şi l-a aruncat înlăuntru. Căzând, Andrei a strigat:

– Apostoli ai lui Hristos, voi care aţi luminat lumea cu învăţătura voastră, ajutaţi-mă pe mine, smeritul vostru rob, şi scoateţi-mă din această groapă adâncă.

Atunci, îndată a apărut din biserică o cruce atârnată în văzduh. Era ca focul şi îşi trimitea strălucirile sale luminoase în groapă. Văzând-o, Cuviosul a strigat:

– "Însemnatu-s-a peste noi lumina Feţei Tale, Doamne".

Atunci, de-a dreapta şi de-a stânga Crucii au apărut doi bărbaţi frumoşi. Unul l-a prins de mâna dreaptă, celălalt de mâna stângă şi, precum era afundat în noroi până la genunchi, l-au scos, l-au lăsat în drum şi îndată s-au făcut nevăzuţi. Crucea însă mergea înainte şi nu a încetat să-i lumineze calea, până când a ajuns într-o oarecare galerie. Se întoarse atunci şi văzu Crucea înălţându-se ca şi cu nişte aripi aurite în mijlocul oraşului, împrăştiind raze luminoase.

Când a dispărut din ochii lui, Cuviosul a stat în mijlocul galeriei, privind spre biserica Sfinţilor Apostoli. A văzut-o însă schimbată. Prin porunca lui Dumnezeu devenise cu cinci turle în chipul Crucii, măreaţă şi de o frumuseţe fără seamăn. În mijlocul bisericii L-a văzut pe Domnul şezând pe tron şi împrejurul Lui stând Heruvimii şi Serafimii şi toată oastea Puterilor Cereşti cu frică şi cutremur. Atunci Cuviosul şi-a întins mâinile şi a strigat:

– "Pomeneşte-mă, Doamne, întru Împărăţia Ta".

În acel moment s-a aflat în răpire, şi apoi a proorocit că se va rezidi biserica de un oarecare împărat credincios, mai mare şi mai frumoasă decât cea dinainte, exact aşa cum a văzut-o.

Molima aducătoare de moarte

În vremea aceea s-a abătut o mare epidemie asupra Cetăţii împărăteşti. Puteai vedea atunci pe Cuviosul şezând pe drumuri, prin pieţe şi prin galerii, plângând şi tânguindu-se. Îl ruga pe Dumnezeu cu stăruinţă să ne ierte păcatele, să-Şi facă milă cu noi şi să înceteze molima. Trecătorii, văzându-l în această stare, spuneau:

– Priviţi cum o plânge pe răposata lui bunică!

– Ba! – spuneau alţii, păcatele sale le plânge îndrăcitul. De multe ori diavolii pricinuiesc râuri de lacrimi. Aceasta o spune şi Scriptura. Măcar de le-ar avea creştinul, că şi-ar spăla toate păcatele sale.

– Cine ştie! – adăugau unii. Poate şi-a revenit şi-şi plânge nenorocirea sa.

Acestea le spuneau şi plecau. Însă robul lui Dumnezeu nu a încetat a se ruga cu lacrimi, până când Domnul a îndepărtat nenorocirea molimei.

Însă iubirea de oameni a Domnului a pricinuit şi un alt lucru minunat. În timp ce se ruga, a venit în uimire şi a văzut că s-a aflat lângă robul lui Dumnezeu Daniil, cel din Anaplo. Acesta s-a nevoit mai demult stând drept pe un stâlp fără acoperământ şi făcând nenumărate minuni. Împăratul Leon îl cerceta adesea împreună cu împărăteasa şi luau binecuvântarea sa. Atunci când s-a aflat fericitul acolo, cuviosul Daniil i-a spus cu dragoste şi tainică vestire:

– Bine ai venit, alergătorule cel desăvârşit. Bine ai venit, smeritule atlet care te nevoieşti în mijlocul zgomotelor, dar străluceşti mai mult decât soarele. Vino să-L rugăm împreună pe Domnul Cel îndelung-Răbdător şi mult-Milostiv, ca să izbăvească Cetatea împărătească de pierzătorul.

Şi de îndată ce L-au rugat pe Dumnezeu, a căzut foc din cer peste un oarecare "etiopian", care avea mâinile negre şi din care picura mult sânge. Aşa cum era înconjurat de foc, a suflat un vânt care l-a târât afară din cetate. În clipa aceea a încetat şi molima.

Pătimirea jefuitorului de morminte

După câteva zile a murit fiica unui mare ofiţer al Curţii. Această fată trăise în feciorie şi smerenie. Şi-a cunoscut de mai înainte moartea şi l-a jurat pe tatăl ei s-o îngroape în Paraclisul care se afla în via lui de dinafara cetăţii. Într-adevăr, au îngropat-o acolo unde dorise.

În vremea aceea era un oarecare jefuitor de morminte, care fura hainele şi podoabele morţilor. Îşi însemna locul îngropării şi, după ce plecau toţi, deschidea mormântul şi fura hainele.

Acesta a urmărit şi înmormântarea fetei cu scopul de a-şi face lucrul lui obişnuit. Însă s-a întâmplat să treacă pe acolo fericitul Andrei, care, prin harisma străvederii, a înţeles scopul cel viclean al jefuitorului de morminte. A înţeles încă şi nenorocirea care îl aştepta şi de aceea a voit să-l împiedice. Deci s-a apropiat de el, i-a aruncat o privire încruntată şi i-a spus:

– Ştii ce spune Duhul Sfânt pentru tine, care furi din morminte hainele morţilor? "Nu vei mai vedea soarele, nu vei mai vedea ziua şi nici om nu vei mai vedea. Ochii tăi se vor închide pentru totdeauna".

Acela nu a înţeles cuvintele dreptului şi, fără să-i dea importanţă, şi-a continuat drumul. Atunci Cuviosul, cu ochii aţintiţi la el, i-a strigat:

– Mergi neghiobule să furi! Dar, pe Iisus, nu vei mai vedea soarele.

Jefuitorul de morminte abia atunci a înţeles ce-i spunea Cuviosul. Se întoarse deci şi-i spuse batjocoritor:

– Cuvintele tale, nebunule, sunt diavoleşti. Voi merge însă acolo şi mă voi încredinţa dacă se va împlini cuvântul tău.

Şi în timp ce Cuviosul pleca întristat, acela, când s-a înnoptat, a mers la mormânt, a rostogolit în grabă piatra şi a intrat înlăuntru. A luat haina şi giulgiul fetei, care amândouă erau de mare preţ şi s-a gândit să plece. Însă diavolul cel urâtor de oameni i-a şoptit să-i ia şi cămaşa şi s-o lase goală. Aşa a şi făcut. Atunci, după dumnezeiasca iconomie, s-a întâmplat ceva nemaiauzit. Fata şi-a ridicat mâna dreaptă şi i-a dat o palmă, orbindu-i amândoi ochii. L-a cuprins frică şi cutremur. De tulburare îi clănţăneau dinţii şi îi tremurau genunchii. Atunci moarta şi-a deschis gura şi i-a spus:

– Ticălosule, nu te-ai temut nici de Dumnezeu, nici de Sfinţii Săi îngeri. Cel puţin trebuia să te ruşinezi ca bărbat, să vezi un trup femeiesc gol. Trebuia să te îndestulezi cu cele ce le-ai luat întâi şi să-mi fi lăsat cămaşa cea neînsemnată. Însă tu te-ai arătat faţă de mine sălbatic şi nemilostiv. Ai voit să mă faci de râs înaintea Sfintelor fecioare în vremea celei de a doua Veniri. Aşadar, te voi învăţa eu să nu mai furi altă dată. Îţi voi arăta că Hristos este Dumnezeul Cel Viu, că este judecată şi răsplătire, că şi după moarte, toţi cei ce-L iubesc pe Dumnezeu, trăiesc şi se veselesc.

A spus acestea şi s-a ridicat. Şi-a îmbrăcat cămaşa şi giulgiul, şi-a pus haina şi a strigat: "Tu, Doamne, deosebi, întru nădejde m-ai aşezat" (Ps. 4, 9). După aceea s-a culcat şi a adormit ca şi mai înainte.

Între timp jefuitorul de morminte a aflat cu greutate ieşirea din mormânt. A ieşit la drum şi, pipăind zid cu zid, a ajuns la poarta cetăţii. Celor ce îl întrebau cum a orbit, nu le spunea adevărul. Mai târziu i s-a înmuiat sufletul său şi le-a descoperit toate cu de-amănuntul. De atunci înainte cerşea, ca să-şi câştige hrana zilnică. De multe ori, acolo unde şedea, se lua la ceartă cu gâtul său:

– Blestemat să fii, gâtlej nesăturat! Pentru tine şi pentru pântece am orbit.

Altă dată iarăşi spunea:

– Cine este lacom cu pântecele şi hoţ, va ajunge ca mine.

Mulţi dintre cei asemenea lui, când au aflat pricina pentru care a orbit, îşi părăseau viaţa lor păcătoasă. Deveneau cinstiţi şi harnici. Iar jefuitorul de morminte îşi amintea cu uimire de proorocia Cuviosului pentru pătimirea sa şi Îl slăvea pe Dumnezeu.

La poarta clădirii Senatului

Într-o zi, pe la jumătatea Postului Mare, Cuviosul juca în piaţa pavată, alergând şi dansând. La un moment dat s-a apropiat de poarta centrală a clădirii Senatului şi se uita la idolii cei sculptaţi. Atunci l-a văzut un trecător, l-a lovit după ceafă şi i-a spus:

– Ce vezi, nebunule?

– Văd, prostule, idolii cei nesimţitori, dintre care unul eşti şi tu. Ai devenit şarpe, "pui de viperă"*. Sufletul tău a apucat pe un drum strâmb, iar poftele tale sunt perverse.

* Matei 3, 7.

lată, pentru desfrânările şi adulterele tale, pe care zilnic le oferi jertfă diavolului, iadul aşteaptă cu gura deschisă ca să te înghită.

Omul a auzit şi s-a înfricoşat:

– Cum le cunoaşte pe acestea – vorbea întru sine –, din lucrarea dumnezeiască sau din cea diavolească? Este însă cu putinţă ca un nebun şi un îndrăcit să aibă legătură cu Dumnezeu?

Între timp, fericitul plecase de la poarta Senatului şi se ducea spre "prăvălii", adică spre femeile care vindeau podoabe scumpe şi lucruri luxoase. Acolo a stat şi a strigat:

– Măi, măi! Paie şi praf.

Toţi cei dimprejur îl auzeau, dar nu înţelegeau ce spune. Unii râdeau, alţii se distrau cu el, în timp ce alţii îl loveau după ceafă, îl îmbrânceau şi îl scuipau. Pe când dreptul privea toată mişcarea din piaţă, un oarecare trecător bătrân i-a spus:

– Ce vezi, nebunule, de strigi "paie"? Dacă vinzi paie, mergi de le vinde la moara de vânt.

– Mergi de vezi, prostule, – îi spuse Cuviosul – care mormânt te va primi peste trei zile!

Într-adevăr, acela după trei zile a plecat din această viaţă.

Între timp, un oarecare tânăr, văzându-l pe fericit privind cu stăruinţă încoace şi încolo prin piaţă şi strigând, i-a spus cu blândeţe:

– Dar, pentru numele lui Dumnezeu, ce vezi?

– Vis, – copilul meu. Această viaţă deşartă este umbră, fum şi vis. Văd adică toate bunurile care sunt întinse în piaţă, ca paiele şi ca gunoaiele.

Acestea le-a spus şi a plecat, alergând spre Stavrio*. Acolo a aflat un monah, care începuse o discuţie folositoare de suflet cu un oarecare credincios. Acest monah era renumit pentru evlavia lui. Într-adevăr, săvârşea cu scumpătate toate îndatoririle sale monahiceşti. Numai aceasta o avea: era zgârcit şi iubitor de argint. Unii care mergeau la el să se mărturisească, îi dădeau bani din destul ca să-i împartă la săraci pentru sufletele lor. Acela însă, biruit de patima sa, nu dădea nimic. Arunca totul în punga sa. Era atât de robit de iubirea de argint şi atât de mult se bucura văzându-şi bogăţiile înmulţindu-se, încât ai fi putut spune că trăia pentru bani şi nu pentru Hristos.

Fericitul Andrei, împodobit cu harisma străvederii, a văzut un balaur înfricoşător, încolăcit în jurul gâtului monahului, cu coada atârnată până la picioarele lui. Avea trei capete. Primul era al iubirii de argint, al doilea al mâniei şi al treilea al nebuniei. Mirat, Cuviosul s-a apropiat şi abia atunci a înţeles ce însemnătate aveau toate acestea. Monahul, crezând că este un sărac care a venit să-i ceară ceva, i-a spus:

– Frate, Dumnezeu să te miluiască, căci nu am ce să-ţi dau, fiind şi eu sărac.

Cearta îngerului cu diavolul

Cuviosul se îndepărtă puţin şi văzu deasupra monahului o inscripţie în formă de cerc, cu litere întunecate,

* Coloană, lângă Biserica Sfinţilor patruzeci de Mucenici, cu una din cele trei Cruci pe care le-a ridicat Sfântul Constantin cel Mare.

care spunea: "Balaurul iubirii de argint este rădăcina tuturor patimilor". Priveşte în spatele monahului şi vede doi tineri, care se certau pentru el. Unul era negru şi cu ochii întunecaţi, iar celălalt alb ca zăpada. Cel negru spunea celui alb, care era îngerul păzitor al monahului:

– În deşert stai şi-l păzeşti. Este al meu, pentru că face voia mea. Cel cu inima împietrită şi iubitorul de argint nu au loc lângă Dumnezeu. Iubirea de argint este a doua închinare la idoli. Deci, de vreme ce ascultă de mine, este prada mea.

– Pleacă, necuratule, de la moştenirea lui Iisus Hristos, – spunea îngerul. Mie îmi aparţine, pentru că posteşte, se roagă, este fără răutate, blând, smerit şi liniştit.

Aşa se certau şi nici vorbă să se împace. În cele din urmă cel negru întrebă:

– Atunci când Judecătorul spune: "Veniţi, binecuvântaţii Tatălui Meu", pe cine cheamă? Pe iubitorii de argint, pe cei zgârciţi, pe cei nemilostivi şi pe cei nepăsători, sau pe cei milostivi şi îndurători?

– Atunci – a răspuns îngerul – de ce zice Domnul: "Spre cine voi căuta, fără numai spre cel smerit şi blând şi care se cutremură de cuvintele Mele"? (Is. 66, 2). De ce zice: "Fericiţi cei săraci cu duhul... fericiţi cei blânzi... fericiţi cei curaţi cu inima..." (Mat. 5, 3–8) şi cele asemenea?

– Auzi ce spune! – a răspuns cel negru. Dar nu l-ai văzut cum tremură atunci când aude: "Fericiţi cei milostivi, că aceia se vor milui" (Matei 5, 7) şi "Fiţi milostivi, precum şi Tatăl vostru milostiv este" (Luca 6, 36) sau iarăşi "Milă voiesc şi nu jertfă" (Mat. 9, 13) şi "Împarte pâinea ta cu cel flămând" (Is. 58, 7) şi atâtea altele? Sunt şi alte multe porunci ale lui Dumnezeu pe care nu pot să le spun, pen-

tru că îmi sunt potrivnice şi mă scârbesc de ele. Aşadar, încă mai stărui voind a dobândi sufletul lui?

– Mult ne certăm astăzi, – a răspuns îngerul. Nu voi ceda însă, până nu Îl întrebăm pe Judecătorul.

Cel negru a fost nemulţumit de aceasta şi i-a spus:

– Scapi cu viclenie la Dumnezeu, deoarece este iubitor de oameni. Sunt sigur că vei reuşi să întorci hotărârea împotriva mea. Aşadar nu-mi place propunerea ta, nu o primesc.

– Vicleanule! – răspunse îngerul. El, Care prin lege porunceşte oamenilor să judece cu dreptate; El, Care nu va trece cu vederea pe sărac în ceasul Judecăţii, nici nu va arăta părtinire celui bogat; El, Care este canon al înţelepciunii şi al dreptăţii, va greşi acum, în această judecată, pentru asuprirea ta? Vino cu mine şi, potrivit cu hotărârea lui Dumnezeu, sau mă vei convinge, sau vei fi convins.

Atunci cel negru a prins curaj şi a primit ca Domnul să dezlege neînţelegerea lor. S-au întors deci către Răsărit şi tânărul cel luminos a spus Domnului despre cearta lor. La început întunecatul a privit împreună cu îngerul către Răsărit. Îndată însă şi-a întors faţa către apus. La întrebarea îngerului a urmat îndată glasul Domnului care zicea:

– Apostolilor Mei le-am poruncit aceasta: "Luaţi Duh Sfânt; cărora veţi ierta păcatele, le vor fi iertate" (Ioan 20, 22–23). Nu le-am spus: "Luaţi aur în loc de Duh Sfânt şi după aceea iertaţi păcatele oamenilor"! De aceea, tu nu ai drepturi asupra monahului. Împărăţia Mea este locuinţa celor milostivi.

La auzul acestora îngerul a cedat diavolului drepturile ce le avea asupra sufletului monahului, s-a închinat Domnului şi îl urma pe monah numai de departe.

Fericitul s-a dat deoparte atunci când l-a auzit pe vicleanul diavol închizând gura îngerului cu texte din Scriptură.

– O, cât de răuvoitor este vicleanul! – vorbea el întru sine. Ne loveşte cu propriile noastre arme. Acest tâlhar barbar este experimentat şi în Scripturi.

Acestea le cugeta şi alergă să iasă în drum, spre a fi acolo pe unde ar fi trecut monahul. După ce a aşteptat puţin, l-a văzut venind cu desăvârşire singur şi s-a bucurat. De altfel, pentru aceasta se şi rugase. A pornit aşadar către el. Diavolul însă, care abia îl câştigase pe monah, s-a tulburat. A înţeles că Andrei se apropia de el cu scopul să-l îndrepte. A început deci să strige:

– Andreie, iarăşi ai venit împotriva mea? Bine am bănuit eu când te-am văzut că îl priveai cu luare aminte. Ascultai cu viclenie cearta mea şi asta pentru nimic altceva, ci numai şi numai ca să-mi faci rău. Pleacă acum şi nu mă tiraniza cu nedreptate. Ce treabă ai tu cu acest monah? Nu este nici prietenul tău, nici rudenia ta şi nici nu l-ai mai văzut vreodată. Nu-i trebuie învăţătura ta. Aşadar, pleacă de aici şi nu mă nedreptăţi.

La atacul trufaşului, fericitul tăcea. Între timp monahul se apropiase. Atunci Andrei s-a rugat cu lacrimi şi, după ce a privit de jur împrejur şi nu a văzut pe nimeni, l-a prins de mână şi i-a spus:

– Te rog, părinte, fă bine şi ascultă-mă pe mine, smeritul. Nu dispreţui sărăcăcioasele mele cuvinte. Simt o mare întristare şi o grozavă durere pentru tine. Cum ai pătimit aceasta şi, din prieten al lui Dumnezeu, ai devenit slujitor al diavolului? Tu, care aveai aripi ca şi Serafimii, cum le-ai

smuls şi le-ai predat satanei? Tu, care erai frumos şi strălucitor, cum de te-ai întunecat? Vai! Aveai ochi ca cei cu ochi mulţi şi te-a orbit balaurul. Străluceai ca soarele şi acum ai devenit noapte întunecoasă. De ce, fratele meu, ţi-ai omorât sufletul? Cum te-ai făcut prieten balaurului iubirii de argint? Nu ştii cum trebuie să fie monahul? Ce vrei să faci cu aurul? De ce îl aduni? De ce îl iubeşti, de vreme ce atunci când vei muri îl vor moşteni alţii, poate chiar vrăjmaşii tăi? Cum de l-ai dobândit şi ţi-ai pricinuit pierzarea? Spune-mi, te rog, nu cumva l-ai dobândit prin osteneala ta şi îl păzeşti ca să-l îngropi cu tine? Nu cumva l-ai aflat – săpând, şi l-ai adunat ca să-ţi hrăneşti copiii? Nu cumva ai lucrat şi l-ai primit ca răsplată? Nu cumva l-ai moştenit de la părinţii tăi? Tu, care ridici păcate străine, cum se întâmplă că te-a înăbuşit iubirea de argint?

Alţii flămânzesc şi însetează, alţii mor de frig şi tu vezi crescându-ţi bogăţia şi te veseleşti? Acestea sunt semnele pocăinţei? Aceasta este viaţa ta monahicească? Acestea sunt neagoniseala şi străinătatea? Aşa Îl urmezi pe Domnul? Aşa te-ai lepădat de lume? Aşa te-ai răstignit pe sineţi lumii şi poftelor tale? Aşa te-ai înstrăinat? Nu auzi pe Domnul, Care zice: "Să nu aveţi nici aur, nici argint; să nu luaţi toiag, nici să aveţi două haine"? (cf. Matei 10, 9–10). Mă mir, cum de ai uitat aceste porunci!? Iată, azi-mâine plecăm din această viaţă. Cine va lua acestea ce le-ai pregătit? Nu-l vezi pe diavolul care te are legat, în timp ce îngerul tău stă deoparte, amărât? Iată, frate, balaurul iubirii de argint este încolăcit în jurul grumazului tău şi se vede că este foarte mulţumit!

Nu te obosesc mai mult. Numai aceasta voi adăuga. Cum treceam pe aici, L-am auzit pe Domnul lepădându-Se de tine şi spunând: 'Împărăţia Mea este pentru cei mi-

lostivi. Pe acesta şi pe cei asemenea lui i-a urât sufletul Meu". Ascultă-mă deci, te rog, şi împarte banii acolo unde este nevoie: văduvelor, orfanilor, săracilor, străinilor şi celor fără adăpost. Şi tu, împreună cu celelalte virtuţi, aşa şi cu neagoniseala, nevoieşte-te să te faci prieten al lui Dumnezeu. De altfel, semnul monahului este să nu aibă nimic în această viaţă. Şi nu te teme că îţi va lipsi pâinea sau altceva din cele de trebuinţă. Dumnezeu îi hrăneşte pe cei necredincioşi, pe desfrânaţi, pe adulteri, pe cei nemulţumitori, şi nu va umple de binecuvântări pe cei ce Îi slujesc Lui?

Ia aminte să nu dispreţuieşti cuvintele mele. Eu la început te-am rugat, aşa încât să nu ai vreo îndreptăţire. Acum însă te previn. Îl vezi pe diavolul? Ei bine, dacă nu te vei îndrepta prin toate cele ce ţi le-am spus, îl voi trimite ca să te pedepsească.

Atunci s-au deschis ochii sufletului monahului şi văzu în faţa lui un arap scoţând fum pe ochi şi flăcări arzătoare pe gură.

– Dacă nu asculţi, – a repetat dreptul – îi voi spune să te tulbure. Şi te vei face de batjocură şi de râs nu numai în această cetate, ci în toată lumea.

Întoarcerea monahului

Monahul s-a pierdut cu totul de cele văzute şi auzite. I-a făgăduit îndată Cuviosului că va păzi cu scumpătate sfaturile sale. După făgăduinţa sa, dreptul a văzut cum a suflat un vânt puternic de la răsărit, care a căzut ca fulgerul asupra balaurului şi i-a mistuit puterea. Atunci acela, nesuferind durerea, s-a prefăcut în cioară şi a zburat văitân-

du-se. În aceeaşi clipă, îngerul şi-a redobândit drepturile pe care le avusese asupra sufletului monahului.

În vreme ce se despărţeau, Cuviosul îi spuse:

– Ia aminte să nu descoperi nimic despre mine şi despre cele ce ţi le-am spus. Dacă vei păzi sfaturile mele, atunci eu, deşi sunt păcătos, te voi pomeni totdeauna în rugăciunea mea, ca Domnul să te povăţuiască spre tot binele.

Monahul a făgăduit că le va păzi cu sârguinţă, după care l-a sărutat şi a plecat. Tot aurul ce îl avea, l-a împărţit la săraci. Mai târziu s-a învrednicit să primească mai multă slavă de la Dumnezeu. Când îi dădeau bani, ţinea unul-doi pentru trebuinţele sale, iar pe ceilalţi îi înapoia acelora, ca ei înşişi să-i împartă la săraci, cugetând astfel: "La ce îmi foloseşte să fiu împărţitor de spini străini? Atunci când iau bani care nu-mi trebuie şi după aceea îi dau săracilor, mă supără gândul mândriei, că a mea este plata şi nu a dăruitorului. De aceea, lasă să-i împartă ei singuri". Şi astfel trăia cu cuviosie şi potrivit cu canoanele monahale.

Într-o noapte i-a apărut în vis robul lui Dumnezeu. Zâmbindu-i, i-a arătat un copac înflorit în mijlocul unei câmpii şi i-a spus:

– Trebuie să-mi fii foarte recunoscător, cuvioase părinte, pentru că te-am răpit din gura balaurului şi am făcut sufletul tău un sad înflorit. Îngrijeşte-te aşadar, pe cât poţi, ca aceste flori să se prefacă în roade dulci, prin faceri de bine. Copacul pe care îl priveşti cu mulţumire, închipuie starea sufletului tău din ziua în care m-ai cunoscut şi ai împărţit aurul.

Monahul s-a trezit întărit. A sporit în viaţa duhovnicească şi mulţumea în fiecare zi lui Dumnezeu şi robului Său.

Tânărul iubitor de slavă deşartă

Un tânăr oarecare a auzit de virtutea lui Epifanie şi s-a alipit de el. Epifanie îl îndruma, ca şi pe mulţi alţii, din Dumnezeieştile Scripturi, ca să-l întărească în frica de Dumnezeu. Dar acela se alipise de el nu pentru că voia să urmeze virtutea tânărului, ci pentru slava oamenilor. Voia adică să se spună şi despre el cuvintele bune pe care aceia le spuneau despre Epifanie. Într-adevăr, Epifanie dobândise lauda tuturor. Fiindcă virtuţile lui se făcuseră cunoscute tuturor, atunci când trecea pe drum sau prin piaţă, oamenii şi-l arătau unul celuilalt şi spuneau:

– Priviţi pe acest tânăr, cât este de frumos şi de vesel! Trece prin foc fără să se ardă, fără să se vatăme de cuptorul plăcerilor. Toţi spun despre el că niciodată nu s-a atins de femeie. Îşi petrece viaţa curat şi neprihănit. Posteşte, se roagă şi priveghează. Se nevoieşte în toate virtuţile şi îşi păzeşte sufletul său curat de orice păcat.

Aceste laude dorea să le vâneze şi tânărul pe care l-am amintit şi de aceea se alipise de Epifanie.

Într-o dimineaţă, când Epifanie pornise spre biserică pentru slujba Utreniei, a mers şi acesta. A stat alături de el şi a cântat cu el. După dumnezeiasca iconomie a mers acolo şi fericitul Andrei, făcând pe nebunul. Epifanie l-a văzut. S-a prefăcut însă că nu-l cunoştea, ca să nu se descopere oamenilor lucrarea sa. S-au heretisit numai în duh. Cuviosul s-a apropiat şi a stat multă vreme tăcut. Pe urmă l-a privit încruntat pe tânăr, i-a dat o palmă cu toată puterea sa şi i-a spus:

– Pleacă departe de Epifanie. Nu eşti vrednic să stai lângă el, pentru că nu cânţi pentru Dumnezeu, ci pentru oameni.

Atunci tânărul s-a mâniat şi s-a repezit să-l apuce de păr, dar Epifanie l-a împiedicat şi l-a certat:

– Lipsitule de minte! – i-a spus, te afli în biserică şi faci astfel de lucruri? Acestea ne învaţă Scriptura atunci când zice: "Să nu răsplăteşti rău pentru rău" (cf. I Petru 3, 9) şi "Cui te loveşte peste obrazul drept, întoarce-i şi pe celălalt"? (Matei 5, 39). Alungă pe diavolul cel viclean care te-a făcut să te porţi în felul acesta. Ce vor spune credincioşii care ne văd? Nu se vor sminti? Şi nu ne vom afla vinovaţi înaintea Domnului, Care zice: "Vai omului aceluia, prin care vine sminteala"? (Matei 18, 7).

Dacă vrei să vieţuieşti împreună cu mine, alungă departe de tine cearta, mânia şi invidia. Smereşte-te şi nu răsplăti răul cu rău. Mâhneşte-te şi te întristează pentru păcatele tale. Să fii totdeauna blând şi paşnic şi să nu te înşele păcatul. Să te deosebeşti de ceilalţi prin milostivirea şi prin creştineasca ta petrecere. Să ai ca podoabă cumpătenia, purtarea cea bună şi râvna în nevoinţa pentru virtute. Păzeşte-te de lene, îngâmfare şi slava deşartă. Să nu fii zgârcit, iubitor de argint, desfrânat, înşelător, sodomit, lacom şi beţiv. Pentru toate aceste păcate "vine mânia lui Dumnezeu peste fiii neascultării" (Coloseni 3, 6).

Eşti tânăr şi ai de făcut o nevoinţă mare cu cele patru fiare ale păcatului. Dacă vrei să le biruieşti, zdrobeşte îndrăzneala şi mândria ta cea tinerească şi umblă cu smerenie pe urmele lui Hristos. Atunci va lupta Acela pentru tine împotriva diavolilor patimilor trupeşti şi a celorlalte patimi, şi-ţi va scrie ţie biruinţa, pentru că "Domnul, celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriţi le dă har" (Pilde 3, 24).

Acestea le-a spus luminatul Epifanie. Dar vicleanul a învârtoşat inima tânărului şi i s-au părut greu de urmat sfaturile primite. S-a descurajat aşadar şi a plecat, spunând:

– Acum mă voi desfăta de bucuriile acestei lumi pe cât voi putea, iar când voi îmbătrâni, voi face cele pe care mi le-ai spus.

N-a mai trecut pe la Epifanie. A început să păcătuiască şi să-şi spurce sufletul său cu desfrânările, adulterele şi cu alte necuviinţe. Mai târziu a întâmpinat noi ispite şi încercări. A ajuns atât de sărac, încât cerşea şi hrana cea de toate zilele. Lui Epifanie i-a părut rău pentru el şi l-a rugat pe fericitul Andrei ca să-l ajute.

– Nu, fiule, nu! – i-a spus acela. Dacă te doare pentru sufletul lui, lasă trupul lui să sufere; este spre folosul său. Va veni vremea când se va smeri din pricina suferinţelor, şi atunci Dumnezeu îl va readuce la starea lui cea dintâi.

– Spune-mi, te rog – a spus Epifanie – de ce a căzut în ispite atât de puternice?

– Domnul, – i-a răspuns Cuviosul – S-a mâniat, deoarece era călcător de jurământ şi mincinos, îndrăzneţ şi mândru. Săvârşise desigur şi grele păcate trupeşti. Nu a fost pedepsit însă atât pentru acestea, cât pentru cele dintâi. Aşa este: dacă oala nu fierbe cu fierbere puternică, mâncarea nu se face gustoasă. La fel şi cu noi, cei păcătoşi. Dacă nu ne vom coace mult cu ispitele şi întristările, nu vom moşteni Împărăţia Cerească.

– De vreme ce aceasta este spre folosul lui, nu voi mai vorbi. Mă rog numai să-l văd răbdând cu bărbăţie şi să umble, cu ajutorul lui Dumnezeu, pe calea mântuirii.

Ioan cel nepocăit

Convorbirea lui cu Epifanie

Un alt tânăr oarecare, Ioan, era şi el prieten cu Epifanie, pentru că învăţaseră împreună Sfintele Slove. Ioan îl iubea pe Epifanie ca pe un tovarăş al său, dar nu-l urma deloc în virtutea sa. Într-o zi, în timp ce vorbeau şezând într-o piaţă oarecare, a trecut pe acolo o desfrânată. Când i-a văzut pe tineri acea vrednică de plâns, a început să facă gesturi şi mişcări provocatoare, ca să robească cel puţin pe unul şi să-şi satisfacă pofta ei.

Epifanie, numai cât a văzut gesturile ei, şi-a întors faţa în altă parte şi a spus:

– Priveşte pe această neruşinată, cu câtă viclenie se străduieşte să robească vreun suflet tineresc, ca şi vulpea pe găină!

Ioan, care era cu desăvârşire stricat, o privea în ascuns de Epifanie. Acela însă l-a văzut şi s-a mâhnit de halul în care era sufletul lui. Era într-adevăr desfrânat şi poftea cu nebunie trupurile femeieşti, al căror sfârşit sunt mormântul şi viermii. Epifanie a înfricoşat-o pe femeie şi a alungat-o.

– Dumnezeu s-o pedepsească, – a spus Ioan – pentru că m-a smintit.

– Măcar să te fi smintit numai, şi să nu te fi robit, pentru că "oricine se uită la femeie poftind-o, a şi săvârşit adulter cu ea în inima lui" (Mat. 5, 28). De vreme ce n-ai poftit-o pe desfrânată, atunci de ce ai privit-o cu plăcere? De aceea am spus: "Măcar să te fi smintit şi să nu te fi robit".

– Dar nu cumva diavolul a făcut femeia? – s-a apărat Ioan. Nu a creat-o Dumnezeu? Nu a orânduit El legătura tru-

pească? Dacă nu o voia, atunci de ce a plăsmuit femeia? Prin urmare, Dumnezeu este vinovat.

– Nu vorbi necugetat, frate – a răspuns Epifanie. Mi se pare că nu ştii ce spui! Ia spune-mi deci: Dumnezeu ne-a dat cuţitul ca să ne omorâm unul pe altul, sau ca să tăiem ceea ce avem nevoie? Funia, de ce ne-a dat-o: ca să ne spânzurăm sau ca să o întrebuinţăm atunci când ne trebuie? Dumnezeu a făcut şi toiagul, nu însă ca să-i lovim pe alţii, ci ca să ne sprijinim în el. Prin urmare, ca să revin la subiectul nostru, Dumnezeu a zidit şi femeia ca să se înmulţească lumea, şi oricine doreşte să poată trăi împreună cu ea. Dar să trăiască totdeauna, potrivit cu voia lui Dumnezeu.

Aşadar, fiecare tânăr să se cerceteze pe sine. Dacă poate, să rămână feciorelnic, şi aceasta va fi o dovadă a deosebitei binecuvântări a lui Dumnezeu. Dacă însă nu poate, să se însoare, cu consimţământul părinţilor săi, cu o femeie modestă şi virtuoasă. După nuntă însă, nimeni din cei doi nu are dreptul să poftească altă faţă, ci sunt datori să trăiască amândoi întregi şi curaţi ca o pereche de turturele sau ca fraţii cuminţi. Toţi cei ce păzesc astfel Sfânta Taină a Căsătoriei, vor trăi după învierea morţilor ca îngerii lui Dumnezeu.

Femeia se însoţeşte cu bărbatul, după porunca Domnului, nu cu scopul desfrâului, ci pentru naşterea de fii.

Aşadar, toţi cei ce desfrânează, fac adulter, sau fac păcatul sodomiei, şi petrec astfel până în clipa lor cea mai de pe urmă, ca dobitoacele cele oarbe şi nesimţitoare, aceştia vor înţelege în ceasul morţii ce-i aşteaptă. Atunci vor înţelege pentru cine s-au pregătit focul cel înfricoşător, scrâşnirea dinţilor, tânguirea cea nemângâiată, întunericul cel adânc, îngerii cei nemilostivi care ţin toiege de foc şi-i

lovesc pe toţi cei care se vor afunda în acest foc nesfârşit al iadului.

Deci acum şi tu, dacă nu poţi suferi viaţa în curăţie, trăieşte cu femeie potrivit cu legea lui Dumnezeu. Astfel, şi în această viaţă vei trăi cu modestie, dar şi în cea viitoare te vei desfăta din belşug de răsplata lui Dumnezeu.

– Fericite sunt gura şi buzele tale, iubitul meu Epifanie, care rostesc astfel de cuvinte – a spus Ioan. Să nu crezi însă că Dumnezeu i-a ales pe toţi oamenii şi i-a înţelepţit şi i-a sfinţit ca şi pe tine. Aş vrea să fiu şi eu ca şi tine, dar nu pot. Aş vrea să postesc şi să mă rog zi şi noapte, dar nu pot. Aş vrea să miluiesc pe săraci, dar nu am bani şi nici alte bunătăţi cu îmbelşugare. Aş vrea încă să nu mă mânii, să nu judec, să nu fac rău nimănui, dar nu am putere. Sunt silit câteodată de fire, altă dată de diavolul şi altă dată de răul obicei să fac cele potrivnice.

– Acestea sunt îndreptăţiri, fratele meu, – i-a răspuns Epifanie. Spui că ai vrea să fii ca şi mine, dar nu poţi. Ce bine vezi însă la mine? Oare nu poţi trăi liniştit, departe de zgomote, precum trăiesc eu? Nu poţi merge la sfintele biserici şi să cercetezi Sfintele Scripturi? Oare nu ai putere să iubeşti pe toţi oamenii? Oare nu poţi posti? Dar Domnul nu a spus să nu mănânci şi să nu bei, ci să nu mănânci peste măsură şi să nu te îmbeţi, ca să nu cazi în păcat.

Ai spus că vrei să te rogi, dar nu poţi. De ce nu poţi? Eşti tânăr şi sănătos. Dacă vei da un astfel de răspuns în ziua Judecăţii, te va osândi o bătrână virtuoasă. Adică Domnul îţi va spune: "Priveşte această femeie, care deşi a avut trupul neputincios şi chinuit, cum s-a nevoit, cu tot sufletul, zi şi noapte, în rugăciuni şi cereri! Şi tu, om tânăr, nu ai reuşit să faci nici măcar faptele unei băbuţe neputincioase". Şi ca să las pe cele multe, numai una îţi voi mai

spune: atâta timp cât există înlăuntrul nostru stăpânirea de sine, nici o îndreptățire nu ne mântuiește.

Așadar, dacă mă iubești cu adevărat și vrei să mă asculți, depărtează-te cât poți de desfrâu, de trândăvie, de lăcomia pântecelui și de beție. Încetează să te mai apropii adeseori de ferestre și să iei aminte la frumusețe străină. Nevoiește-te ca să fii miluit de Domnul în ziua Judecății și să te mântuiești. Nimic altceva nu ne va folosi în ceasul acela, decât numai milostivirea lui Dumnezeu și faptele noastre cele bune.

Prezicerea Cuviosului

Chiar atunci trecea pe acolo fericitul Andrei. Cum l-a văzut, Epifanie l-a lăsat pe Ioan și a alergat la el. Au mers într-un loc retras și au început o convorbire duhovnicească. La un moment dat, Cuviosul i-a spus lui Epifanie:

– Tare mă tem, iubitul meu, că au fost în zadar toate cuvintele cele bune pe care, cu puțin mai înainte, le-ai spus acelui tânăr.

– În zadar! – s-a mirat Epifanie. Oare din ce cauză?

– Nu le va împlini pe acestea niciodată, deoarece este foarte stricat. În tot timpul discuției voastre, eram cu duhul lângă voi. Ascultă așadar ce va păți – și încă foarte repede – și asta pentru că este desfrânat, adulter și, ceea ce este mai scârbos decât toate, sodomit. Cu câteva zile mai înainte, Domnul l-ar fi pierdut de pe pământ pentru că, cu desfrânările lui, a întristat pe Duhul Cel Prea Sfânt. Însă îngerul lui păzitor l-a cerut lui Dumnezeu să-i dea răgaz un an de zile, ca să se pocăiască. Domnul i-a dat acest răstimp, dar i-a poruncit îngerului care aduce pierzarea prin molime, următoarele: "Dacă se va pocăi în răstimpul ce i

l-am dat, bine. Dacă însă va rămâne în aceleaşi, dă-i o boală grea, aşa fel încât să-i putrezească trupul, să-i strice oasele şi să-i trimită în iad sufletul lui cel vrednic de plâns".

Din păcate însă, tânărul nu se va pocăi. Va continua să-şi risipească vremea sa în fapte nefolositoare şi să-şi atragă urgia lui Dumnezeu. Însă vai lui, pentru că merge spre iad. Acolo îşi va aduce aminte de cuvintele tale şi se va mâhni cu amar, dar fără folos.

– Îmi îngădui, – l-a rugat Epifanie – să-i vestesc cele câte mi le-ai spus? Poate se va trezi şi va lăsa calea păcatului.

– Dacă i le vei spune, va râde, pentru că este învârtoşat de diavolul desfrânării. Însă nici Domnul nu a descoperit nimănui ceea ce-l aşteaptă. Lasă-l pe om să judece singur, şi după conştiinţa lui, care îi este datoria şi cum trebuie să o plătească. Dacă era spre folosul nostru, Dumnezeu ne-ar fi descoperit nouă tuturor ziua şi ceasul morţii. Străduieşte-te aşadar, iubitul meu fiu şi te nevoieşte pe cât poţi. Astfel, atunci când Dumnezeu ne va lua din viaţa aceasta,vom moşteni bunătăţile cele veşnice, "pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit şi la inima omului nu s-au suit" (I Cor. 2, 9). Aceste bunătăţi le-a pregătit Dumnezeu de la întemeierea lumii pentru cei ce Îl iubesc pe El.

Cercetarea la locul celor pedepsiţi

Anul ce s-a dat lui Ioan pentru pocăinţă s-a împlinit. Atunci Epifanie a văzut într-o noapte, în vedenie, că l-a luat cu sine fericitul Andrei şi l-a condus în locuri greu de străbătut, mohorâte şi întunecoase. Ţinea o lumânare şi lumina întunericul cel adânc. Tânărul avea simţământul că acestea se întâmplau sub pământ. Vedea acolo închisori şi zăvoare, temniţe cumplite şi întunecoase. În acestea erau

închişi şoareci, pisici şi vulpi. În altele erau măgari, şerpi, câini, vipere, aspide, ciori, corbi şi o mulţime de alte zburătoare necurate şi fiare numeroase, ca stelele cerului. În cele din urmă au venit la o colibă murdară, care nu avea nimic altceva decât necurăţii de oameni şi de câini.

– Spune-mi, te rog, pentru ce am venit aici? – l-a întrebat Epifanie pe Cuviosul. Oare de aceea ne-am nevoit, ca să venim aici şi să vedem aceste lucruri vrednice de plâns?

– Nu, fiul meu, nu, ci ca să vezi locul pe care prietenul tău Ioan şi l-a pregătit luişi. Necurăţiile pe care le vezi sunt faptele lui, "osteneala" şi "sudoarea" lui. Priveşte aici!

Tânărul văzu atunci în văzduh o inscripţie care spunea: "Locuinţa veşnică şi greaua pedeapsă a lui Ioan, fiul lui Celestin" – acesta era numele tatălui său.

– Vai mie, păcătosul! – a strigat Epifanie. O astfel de nenorocire nu doresc nici vrăjmaşilor mei. Dar cum de s-au adunat toate aceste necurăţii?

– Bărbaţii şi femeile care fac aceleaşi păcate ca acestea – a spus Cuviosul – îngrămădesc aici aceste necurăţii, ca atunci când vor muri, să se sature sufletele lor de ele, aşa cum se vor afla în acel ceas, înlănţuite de patimile lor mârşave. Când însă va veni ziua învierii trupurilor, atunci se vor preda focului celui veşnic.

– Şi toate acele animale ce le-am văzut închise: şoareci, câini, fiarele sălbatice, măgarii, catârii şi târâtoarele, ce sunt?

– Acelea sunt sufletele nelegiuiţilor şi ale păcătoşilor.

– Dar cum asta? Oare aşa sunt sufletele oamenilor?

– Nu, iubitul meu fiu. Dumnezeu a iconomisit să se vadă astfel, ca să ne arate păcatul care l-a lucrat fiecare suflet. Dintre acestea, unele sunt ale ucigaşilor, altele ale adulterilor şi desfrânaţilor, ale sodomiţilor, ale hoţilor şi iubitorilor de argint, ale ereticilor, ale iubitorilor de slavă

deşartă şi ale celorlalţi păcătoşi. Acestea sunt sufletele care "s-au alăturat dobitoacelor celor fără de minte şi s-au asemănat lor" (cf. Ps. 48, 12). De aceea, Domnul a făcut ca ucigaşii să se arate ca scorpionii, închinătorii la idoli ca fiarele sălbatice, vrăjitorii şi fermecătorii ca şerpii. Pe împreunătorii cu animalele şi pe sodomiţi i-a făcut să semene cu şoarecii şi cu câinii cei morţi, care sunt aruncaţi în gunoi şi îi mănâncă viermii.

Pe desfrânaţi i-a făcut să semene cu porcii, pe hoţi cu lupii, pe înşelători cu vulpile, pe iubitorii de argint cu pisicile, pe cei mânioşi cu fiarele, pe pomenitorii de rău cu viperele, pe mincinoşi cu şopârlele, pe cei lacomi cu caii, pe beţivi cu îndrăciţii, pe eretici cu bălegarul şi pe cârciumari cu măgarii. Pe proprietarii de case de desfrâu, care prin jurăminte şi minciuni îi aruncă pe bărbaţi în cloaca amestecării cu femeile, şi invers, şi îi fac astfel temple ale diavolului şi locaşuri ale necurăţiei, pe aceştia i-a făcut să semene cu antihrist, care trebuie să vină.

Pe hulitori i-a făcut să semene cu ciorile, în timp ce pe cei ce clevetesc, cu corbii. Pe cei ce judecă cu nesimţire greşelile străine, i-a făcut să semene cu câinii turbaţi, care muşcă trupurile omeneşti. Pe cântăreţi i-a făcut să semene cu broaştele, pe cei ce cântă la instrumente, i-a făcut să semene cu organele muzicale diavoleşti, pe dansatoare cu cocostârcii şi pe desfrânate cu caprele. În sfârşit, pe tinerii care au păcătuit la jocuri, la glume şi la teatre, sau au căzut în beţie sau în stricăciune, i-a făcut să semene cu viperele cele mici, cu târâtoarele cele necurate şi cu fiarele sălbatice.

Moartea tragică a lui Ioan

În timp ce Cuviosul spunea acestea, Epifanie şi-a venit în sine, după acea vedenie, şi a rămas uimit de cele ce le văzuse. Dimineaţa a primit următoarea veste: "Ioan, prietenul tău, a fost lovit de o boală molipsitoare. Să mergi ca să-l cercetezi!".

Epifanie a lăcrimat şi a strigat:

– Vai, vai, ce nenorocire! Iată aşadar visul pe care l-am văzut.

Şi îndată ridicându-se a mers să-l cerceteze, dar l-a aflat pe moarte.

– Vai! – a strigat el. Ce privelişte înfricoşătoare! Cât de adevărată s-a arătat proorocia fericitului Andrei!

Numai cât l-a văzut Ioan, că a şi suspinat din adânc.

– Roagă-te pentru mine, sfinte al lui Dumnezeu – i-a spus – ca să mă miluiască Domnul, să mă ierte şi să nu mor. Căci mă tem că nu mă voi mai scula din acest pat.

– Domnul, frate, care cunoaşte folosul tău, să facă ceea ce este de trebuinţă. Eu nu te pot ajuta cu nimic. Roagă-L deci cu căldură şi Acela va face după bunătatea Sa.

Pe zi ce trecea, se topea ticălosul, curgându-i carnea pe pământ ca apa. Faţa lui s-a făcut de nerecunoscut. Trupul lui până într-atât s-a desfigurat, încât cei ce îl vedeau se cutremurau şi strigau: "Doamne miluieşte!". Atât de dureros şi-a sfârşit viaţa sa, ticălosul, "şi s-au risipit oasele lui lângă iad" (cf. Ps. 140, 7).

După câteva zile, Purtătorul-de-Dumnezeu Andrei l-a întâlnit pe Epifanie în piaţa din mijlocul cetăţii.

– Îţi aminteşti, fiul meu – i-a spus el – de acea noapte când am vizitat acele străfunduri întunecate ale iadului? Ai văzut zăvoarele şi temniţele cele de sub pământ? Ai văzut

locul cel întunecat care s-a pregătit pentru prietenul tău? Ai citit înfricoşătoarele cuvinte ale acelei inscripţii? Ai văzut cum se află sufletele păcătoşilor din toate veacurile în întuneric şi în moarte? Să nu ne dea şi nouă Dumnezeu ceva asemenea.

Epifanie a auzit cuvintele dreptului şi l-au cuprins teamă şi cutremur.

– Am văzut, Părinte sfinte, – a răspuns – am văzut şi m-am înfricoşat. Roagă-te pentru mine, fiul tău duhovnicesc, să nu fiu osândit în acel loc, pentru că "teamă şi cutremur au venit asupra mea şi m-a cuprins întunericul" (Ps. 54, 6). Câtă vreme sunt legat cu plăcerile păcatului, mă tem ca nu cumva stăpânitorul întunericului să mă tragă în jos.

– Pentru aceasta ţi le-am arătat şi eu, iubitul meu fiu, ca să te înfricoşezi, – a spus fericitul. Nevoieşte-te aşadar cu râvnă, ca să moşteneşti cereasca Împărăţie. Întăreşte-te în nevoinţa cea bună a înfrânării, ca să te vadă sufletul meu sporind şi să se bucure de tine.

În timp ce vorbea, a văzut pe unii apropiindu-se şi, ca să nu se facă cunoscută lucrarea sa, l-a sărutat pe tânăr şi a plecat.

Vrăjitorul Virginios

Victima sa

O femeie foarte evlavioasă şi temătoare de Dumnezeu, care locuia în Neorio (Port), avea un bărbat foarte aspru şi iubitor de plăceri. Mergea adesea la casele de desfrâu şi acolo îşi risipea avuţia sa.

Femeia sa era foarte întristată şi neliniştită. Nu ştia în ce chip să-l facă să înceteze de la obiceiul lui cel păcătos. În cele din urmă s-a gândit să afle vreun om al lui Dumnezeu, care să aibă puterea să-l întoarcă pe bărbatul ei, şi mergând la acela să-i ceară ajutorul. A căutat să afle cine ar avea o astfel de putere mare. Căutând şi întrebând, o femeie oarecare i l-a recomandat pe Virginios: "Acesta – a spus – îţi poate îndeplini toate dorinţele tale". S-a dus aşadar fără întârziere şi l-a vizitat. În jurul lui erau mulţi. Fiecare primea răspuns la problema sa şi pleca. Când a venit rândul ei, s-a aşezat şi a început să-i spună durerea sa.

– Bărbatul meu s-a dedat la păcat. Umblă de la o casă de desfrâu la alta şi risipeşte averea mea cu femeile de la teatru şi cu desfrânatele. Şi, ca şi cum n-ar fi fost destule acestea, mi-a adus acasă, acum, de curând, şi o tânără necuviincioasă. Zilnic petrece cu ea şi o îmbogăţeşte din averea mea. Am venit la tine, pentru că am aflat că eşti temător de Dumnezeu şi ai izbăvit pe mulţi care se primejduiau. Ajută-mă, dacă poţi, şi eu îţi voi răsplăti cât se poate mai bine.

– Ceea ce ceri, vei şi lua – i-a spus acela. Pot, dacă vrei, să sting dorinţa lui pentru femei. Pot să-l dau şi morţii. Pot de asemenea să-l predau şi duhului viclean. Alege ce vrei din toate acestea şi spune-mi.

– Nimic altceva nu doresc, domnul meu, decât numai să părăsească pe celelalte femei şi să mă iubească numai pe mine.

– Voi face ceea ce-mi ceri – i-a făgăduit acela.

Pe urmă i-a descoperit toate păcatele pe care ea le făcuse din tânăra ei vârstă. Femeia s-a pierdut şi s-a strâns de spaimă pe locul ei.

– Acum ridică-te – i-a spus acela – mergi la tine acasă şi pregăteşte-mi o candelă, apă, untdelemn, o lumânare, un brâu şi foc. Miercuri să mă aştepţi.

Într-adevăr, miercuri a cercetat-o Virginios. I-a cerut untdelemnul şi apa şi le-a pus în candelă. Apoi a luat lumânarea, a aprins cu aceasta candela şi a pus-o în faţa icoanelor. În sfârşit, a luat şi brâul, a şoptit ceva, a făcut patru noduri şi l-a dat femeii să se încingă cu el pe piele.

– Dă-mi acum, îi spuse, un ban de aur să-l împart săracilor pentru mântuirea sufletului tău.

Aceea i l-a dat şi i-a făgăduit să-i dea şi alţii, dacă şi-ar fi împlinit dorinţa sa. Într-adevăr, din ceasul acela, bărbatul ei a încetat cu legăturile cele nelegiuite. Iubea numai pe femeia sa şi se îngrijea de toate nevoile casei sale.

Nerușinările și meșteșugirile diavolești

După şase zile femeia văzu în vis că se afla singură pe o câmpie. Atunci s-a apropiat de ea un arap bătrân şi a început să glumească, să o îmbrăţişeze şi să-i sărute gura.

– Bine te-am găsit, doamna mea! – îi spuse necuratul acela. Vino, iubita mea, să dormim împreună şi să fim ca cei nou căsătoriţi. Foarte mult te-am dorit şi căutam prilej să te iau. Acum deci, frumoasa mea consoartă, vino să ne culcăm împreună, aşa încât şi tu să te desfătezi, dar şi eu să mă satur de frumuseţea ta.

Acea nefericită, aflându-se într-o stare atât de nesuferită, în spaima ei a început să-l blesteme şi să-l întărâte.

– Pleacă de la mine, căci eu am pe bărbatul meu şi nu mă unesc cu altul.

Aşadar aflându-se strâmtorată în această luptă şi nevoinţă, deodată s-a trezit, simţindu-se înspăimântător de

obosită şi revenindu-şi cu greutate. Atunci şi-a adus aminte visul şi s-a străduit să şi-l explice. A înţeles cu încredinţare că acel arap era vicleanul diavol. Cum însă dobândise ticăloşitul atâta îndrăzneală asupra ei?

În timp ce gândea acestea, a luat-o iarăşi somnul. Şi iată, un câine mare, negru şi nerușinat, a îmbrăţişat-o şi îi săruta gura ca şi omul. S-a trezit înspăimântată, zicându-şi:

– Vai mie, ticăloasa şi păcătoasa! S-a îndrăgostit diavolul de mine şi nu se dezlipeşte de lângă mine. Ce să mă fac? Cum de am păţit o astfel de nenorocire?

În altă noapte a văzut că se afla la hipodrom. Acolo îmbrăţişa statuile, îndemnată de o dorinţă desfrânată de a se uni cu ele. Altă dată a văzut un câine răpind-o şi fugind cu ea, în timp ce altă dată a văzut că mânca broaşte, şerpi, târâtoare şi alte vietăţi care de care mai dezgustătoare. Aşa se chinuia sărmana şi nu avea niciodată somnul cu pace. În cele din urmă, deznădăjduită de alaiul atâtor ispite ce o cuprinseseră a început să se roage şi să postească, pentru ca să-i descopere Dumnezeu pricina nenorocirii ei şi ce trebuie să facă pentru a scăpa de acele vise.

Se văzu deci în vis ca şi cum icoanele din casa ei ar fi fost întoarse către apus. Era şi ea întoarsă în aceeaşi direcţie şi se ruga ca o epileptică şi ca o paralitică. Atunci se apropie de ea un tânăr şi-i spuse:

– Fiindcă m-ai îmblânzit prin post, am venit să-ţi spun din ce cauză ai păţit unele ca acestea.

Şi arătându-i icoanele, a continuat:

– Priveşte ce ţi-a făcut acel vrăjitor blestemat!

Femeia a privit icoanele şi a văzut că erau unse în întregime cu necurăţii omeneşti şi răspândeau o duhoare nesuferită. În faţa acestei privelişti s-a pierdut. Se întoarse către tânăr şi-i spuse:

– Spune-mi, te rog, cine a făcut acestea?

– Virginios, – i-a răspuns acela – fermecătorul şi vrăjitorul, blestematul şi înstrăinatul de Dumnezeu. A făcut acestea pentru că tu i-ai dat dreptul. Acum nu există pe icoanele tale nimic altceva decât numai culori şi necurăţii, lemne şi forme diavoleşti. Harul lui Dumnezeu nu putea suferi duhoarea şi defăimarea şi a plecat.

În timp ce tânărul îi vorbea, femeia văzu candela plină cu urină de câine. Văzu de asemenea scris pe lumânare numele lui antihrist, iar deasupra acestuia, în văzduh, cuvintele: "jertfa diavolilor". În clipa aceea tânărul a dispărut, iar femeia s-a deşteptat. Se gândea uimită la vis şi se prihănea pe sine cu aceste cuvinte:

– Vai mie, păcătoasa, ce am păţit! Credeam că merg la păstor, dar am aflat lup. Credeam că voi afla mântuire, dar am aflat pierzarea.

În această tânguire a ei se neliniştea încă şi cugetând la ce trebuia să facă cu icoanele cele întinate; să le ţină, sau să le arunce? În nedumerirea ei şi-a adus aminte de Epifanie şi a hotărât să-i încredinţeze lui necazul ei.

Epifanie dezleagă farmecele

Casa lui Epifanie era lângă a ei, iar aceasta cunoştea bine virtutea tânărului. L-a pândit deci şi, în ceasul în care ieşea din Biserica Sfânta Sofia, s-a apropiat de el, acolo la uşă, a căzut la picioarele lui şi i-a povestit cu de-amănuntul nenorocirea ei. Epifanie a suspinat adânc şi a lăcrimat:

– Anatema ţie, diavole – a şoptit el. Nu încetezi a unelti împotriva oamenilor?

Pe urmă s-a gândit la acel necaz şi i-a spus femeii:

– Mergi şi arde cu desăvârşire brâul. Candela şi lumânarea să le distrugi. Icoanele să le aduci la mine şi Dumnezeu îţi va ajuta. Ştiu că diavolul se va năpusti asupra mea, dar nu mă tem de el. Îl am pe Hristos de ajutor, şi drept acoperământ binecuvântarea povăţuitorului meu duhovnicesc. "Nu mă voi teme de rele, că El cu mine este".

Femeia a făcut precum i-a spus; i-a dat şi icoanele. În aceeaşi seară văzu în vis că a venit la uşa ei un arap gol şi pârlit, dar nu îndrăznea să intre înlăuntru. Stătea afară şi se văita amarnic. Un alt arap oarecare, care trecea pe acolo, văzându-l aşa, l-a întrebat cum de a pătimit acele arsuri.

– Vicleanul Epifanie – i-a răspuns acela – el a spus acestei ticăloase ca să mă ardă cât mai bine şi acum nu pot nicidecum suferi durerile. Eram legat la brâul ei cu patru noduri şi aveam poruncă de la Virginios ca să nu plec. Când însă a ars brâul, m-am văzut dezlegat şi am fost silit să plec. Acum deci nu ştiu cum să mă răzbun pe vicleanul de Epifanie, care mi-a făcut un astfel de rău şi m-a despărţit de soţia mea. Vai ţie, Epifanie! Te voi război! Asupra ta voi vărsa paharul cel sărat al urgiei mele.

Dimineaţa, femeia i-a spus tânărului cele ce le văzuse. Acela a zâmbit şi i-a spus:

– Bine, bine, să îndrăznească hoţul să meargă în via Domnului pentru struguri şi va vedea ce are să păţească de la păzitorul viei: îl va prinde şi-l va arunca în temniţă. Ştiu bine puterea ocrotitorului meu.

În noaptea aceea, către miezul nopţii, diavolul luă cu el – din îngăduinţa lui Dumnezeu – pe mulţi dintre diavolii cei roşiatici ai desfrânării şi îl atacă pe Epifanie. Dumnezeu a deschis auzul robului său şi astfel a auzit zarva lor. Însă nu s-a temut, pentru că avea o credinţă neclintită. Aşadar, diavolii au început să-i aducă gânduri necuviincioase şi

să-l învăpăieze cu aprindere trupească. Însă acel Cuvios a făcut răbdare, aşteptând cercetarea Domnului. Ticăloşii îl înfricoşau, preschimbaţi în fiare şi balauri, în vipere şi scorpii şi se repezeau ca să-l sfâşie. Puseseră toată puterea lor ca să-l înfricoşeze. Epifanie, văzând obrăznicia lor, le-a spus:

– Zadarnic vă osteniţi şi mă războiţi. Iată, apuc şi eu sabia pe care mi-a dat-o Hristos şi mă năpustesc asupra voastră.

Şi îndată ridicând mâinile în chipul Crucii începu a rosti cu lacrimi Psalmul al nouălea. Când a ajuns la stihurile: "Certat-ai neamurile şi a pierit nelegiuitul; numele lui l-ai stins în veac... vrăjmaşului i-au lipsit săbiile până în sfârşit... Pierit-a pomenirea lui cu sunet", s-a auzit deodată tunet din cer. Îndată a apărut o mreajă ca fulgerul, care i-a silit pe toţi diavolii să se împrăştie strigând îngroziţi "vai nouă!" Aşa s-a izbăvit Epifanie de războirea lor şi a slăvit pe Dumnezeu, Care nu l-a părăsit.

Cum lucrează farmecele

Dimineaţa, tânărul a ieşit căutându-l pe Cuviosul. Atunci, întâlnindu-l acea femeie îi spuse:

– Acum am înţeles că Dumnezeu, prin mijlocirea ta, i-a pierdut pe vrăjmaşii mei.

Şi i-a descoperit câte văzuse în noaptea aceea petrecându-se cu Epifanie, căci şi ei i le descoperise Dumnezeu.

– Această binecuvântare ţi-a pricinuit-o credinţa ta cea bună, – i-a răspuns tânărul. Noi suntem oameni păcătoşi şi avem trebuinţă de mila Domnului.

Acestea i le-a spus şi a plecat. În faţa prăvăliilor de metale îl întâlni pe Cuviosul Andrei, care juca şi dădea din

picioare. Numai cât l-a văzut pe tânăr, şi s-a apropiat de el bucuros.

– Ai văzut, – i-a spus – cum păzeşte vierul via Domnului şi cum alungă ciorile şi corbii?

– Am văzut, Părinte, şi m-am înfricoşat. Însă ai văzut şi tu înfierbântarea şi nenorocirile pe care mi le-au pricinuit fiarele cele înţelegătoare?

– Cele mai multe dintre acestea le-a împuţinat Domnul, – a spus fericitul. Dacă nu se întâmpla aşa, cum s-ar fi slobozit femeia de nenorocirea ei? Cum ar fi pierit ciorile şi târâtoarele? Cum ar fi fost nimicit arapul? Acestea însă s-au întâmplat, pentru ca să înveţi ce înseamnă "Purtaţi-vă sarcinile unii altora" (Gal. 6, 2).

– Spune-mi, te rog, deoarece cu darul Stăpânului toate le cunoşti, ce au fost candela şi brâul cu cele patru noduri ale lui? – a întrebat tânărul. Ce au fost apa, untdelemnul şi lumânarea? Şi de ce a folosit diavolul aceste mijloace şi pe vrăjitor ca să aibă înrâurire asupra femeii?

– De vreme ce mă întrebi, ascultă aşadar, – spuse Cuviosul. Ţi le voi explica toate cu de-amănuntul: diavolul are obiceiul ca mai întâi să alunge harul lui Dumnezeu de la oameni şi după aceea să intre înlăuntrul lor neîmpiedicat. Harul însă nu pleacă fiindcă se teme de diavol, ci fiindcă se întoarce şi se scârbeşte de reaua duhoare a păcatului. Dar nici diavolul nu-l conduce pe om la păcat în chip tiranic. Omul păcătuieşte de bunăvoie. Satana îl ispiteşte în mod simplu, îl întărâtă şi îi aduce gânduri viclene. Dacă omul nu rezistă atacului, atunci alunecă în păcat, dându-i diavolului dreptul să-l învinuiască pe bună dreptate, căci păcătuieşte cu voia lui. În acest chip pleacă harul lui Dumnezeu.

La fel a făcut vrăjmaşul şi în cazul femeii. O vedea întotdeauna iubind pe Dumnezeu cu tot sufletul, dar nu găsea un mod prin care s-o vatăme. A folosit aşadar necuviinţa soţului ei şi a împresurat-o cu vrăjile, atunci când de voia ei a alergat la acel vrăjitor. Femeia cere de la vrăjitor să-i împlinească dorinţa şi îşi pierde sufletul. Ia aminte acum: diavolul, ca să-i poată pierde sufletul şi să locuiască în ea, a reuşit, ca ea însăşi, de voia ei, să-i dea cele necesare pentru vrăjitorie: "Pregăteşte-mi – i-a spus vrăjitorul – candelă, untdelemn, lumânare, brâu şi foc". În acest chip a avut de gând să îndepărteze de la ea harul Sfântului Botez. A folosit aşadar candela în loc de cristelniţă, apa în locul acelei ape sfinţite, untdelemnul în locul Sfântului Mir, iar lumânarea şi focul în locul lumânărilor care erau aprinse la Botezul ei. În sfârşit, brâul l-a folosit în locul brâului cu care fusese încinsă în timpul tainei. Luând vrăjitorul acestea în chip viclean, a dezgolit-o de mântuitorul Botez. De aceea îi spunea arapul că era femeia lui, căci nu îi mai aparţinea lui Hristos.

La fel s-a întâmplat şi cu icoanele, alungând de la ele harul ungându-le cu necurăţii uscate, pe care apoi le-a aruncat pe ascuns în candelă. Aşadar a afierosit acestea satanei ca prinos al ei pentru jertfă.

Cât despre cele patru noduri ale brâului, satana era legat acolo şi nu putea să plece până ce nu se ardea brâul. I-a poruncit cu dinadinsul să-l poarte pe piele, ca să-l aibă pe satana la mijlocul ei.

– Să fie slăvit numele lui Dumnezeu, Cel Care ţi le-a descoperit pe toate acestea, – îi spuse Epifanie. Nimic nu a scăpat atenţiei tale. Însă cum oare cunoştea vrăjitorul păcatele pe care le făcuse de tânără?

– Nu ştii, – a răspuns cuviosul – că diavolii îi urmăresc pe toţi creştinii? Pentru aceasta cunosc întocmai şi lucrurile lor. Când cineva merge la vrăjitor, vrăjitorul îl întreabă pe diavolul care îl urmează pe om: "Spune-mi, ce a făcut din vârsta copilărească şi până acum?". Atunci acela, ca un următor nedespărţit ce-i este, i le arată pe toate. După cum îngerii ne descoperă nouă multe taine ale lui Dumnezeu, tot aşa şi diavolii le spun vrăjitorilor toate cele pe care le cunosc.

Epifanie a ascultat toate acestea cu uimire şi a slăvit pe Dumnezeu. După aceea l-a sărutat pe Cuviosul şi a plecat.

"Vederea" proorocului David

Într-o Duminică a Stâlpărilor, când mulţimea Îl lăuda pe Stăpânul Hristos cu cântări şi ramuri de finic, fericitul Andrei a văzut sosind la Biserica Sfintei Sofia un Bătrân foarte frumos şi cu totul alb. Îl urma popor nenumărat. Ţineau ramuri de finici şi cruci strălucitoare, aveau feţe frumoase şi cântau o cântare dulce, veselitoare şi mai presus de lume. Dând cu smerenie întâietate unul altuia, ei au trecut de amvon şi au intrat în Sfântul Altar. Pe cei ce cântau, Bătrânul îi însoţea cu acompaniamentul harpei sale.

Cuviosul, auzind şi văzând aceste lucruri minunate, a tresăltat de bucurie şi a strigat:

– "Adu-Ţi aminte, Doamne, de David şi de toate blândeţile lui" (Ps. 131, 1). Iată, în Prooroci am auzit despre Născătoarea de Dumnezeu şi Mijlocitoarea către Domnul şi cu adevărat am văzut Biserica lui Dumnezeu, mare şi stră-

lucitoare ca Sfânta Sofia*.

Erau acolo de față și câțiva filosofi care, auzind acestea, i-au spus:

– Nebunule, dar ce sunt acestea pe care le spui? Oare acest stih din Psaltire se referă la Doamna și Stăpâna noastră?

– Și în Locaș, și în locaș, Se odihnește Dumnezeu, – le-a răspuns Cuviosul.

Aceia n-au înțeles și, după ce și-au bătut joc de el, au plecat. Cuviosul însă le spunea acestea, deoarece l-a văzut acolo pe împăratul David, împreună cu Proorocii. Și vorbind singur, a continuat: – Preaslăvite David, tu care ai zis în vremea de demult: "Până ce nu voi afla loc Domnului, locaș Dumnezeului lui Iacov" (Ps. 131, 5), iată că ai aflat loc pentru sălășluirea și odihna lui Dumnezeu: mai întâi pe Stăpâna, Născătoarea de Dumnezeu, care mijlocește pentru noi; după aceea, această biserică minunată. Locaș al lui Dumnezeu și Aceea, locaș al lui Dumnezeu și aceasta. Și ca să cunoașteți voi, cei neînvățați, în această clipă se aud aici cântări cerești.

După cele ce le-a văzut și le-a auzit, a ieșit din biserică și se învârtea pe drumuri cântând încetișor.

"Eu am înmulțit vedeniile..."

Când a sosit ziua sfintei Învieri a lui Hristos, fericitul Andrei a mers, precum obișnuia, la biserica cea mare să se roage. După aceea a stat la intrarea "Ceasornicului", ca să ia seama la cei ce intrau să se roage sau ieșeau. Atunci

*Aici tâlcuiește în chip alegoric Psalmul: "Iată o am auzit pe ea în Efrata, aflatu-o-am pe ea în câmpii dumbrăvii" (Ps. 131, 6).

Domnul a binevoit să-i descopere cum s-a nevoit fiecare în perioada postului.

Sfârşindu-se Sfânta Liturghie, lumea a început să iasă. Fericitul, privind faţa fiecăruia, prin harul Sfântului Duh înţelegea virtutea, păcatele şi toată starea duhovnicească a aceluia.

Dreptii

Unii dintre ei aveau feţele albe ca zăpada, în timp ce alţii strălucitoare ca soarele. Capetele lor erau unse cu untdelemn şi mir, şi încununate cu cununi împodobite cu aur care miroseau frumos, ca viorelele şi trandafirii. Purtau veşminte împărăteşti din porfiră şi vison. Tineri frumoşi îi înconjurau cu respect şi le dădeau cinste şi slavă. Aceştia erau cei care au străbătut Postul Mare cu plăcere de Dumnezeu, cu posturi şi cu rugăciuni. Pentru aceasta pregustau bunătăţile Împărăţiei cereşti; cu adevărat, nu putem vedea cu ochii trupeşti slava care îi înconjoară pe cei ce străbat în chip virtuos nevoinţa postului. Însă fericitul Andrei îi vedea, se veselea şi slăvea pe Domnul pentru sporirea lor.

Dreptul îi vedea iarăşi pe alţii care semănau cu cei dintâi, pentru că erau albi ca zăpada, iar feţele lor străluceau ca razele soarelui. Peste ei Se odihnea Duhul Sfânt, pentru că erau curaţi şi virtuoşi. Trăiau departe de desfrânare, de adulter, de ţinerea de minte a răului şi de tot felul de fleacăreală şi se împărtăşeau zilnic cu Făcătoarele-de-viaţă Taine.

De asemenea vedea pe alţii îmbrăcaţi cu veşminte aurite, luminoase şi bine-încuviinţate. Pe deasupra capetelor lor zburau porumbei albi, care picurau untdelemn pe veşmintele lor. Miroseau frumos, ca mirul cel de mult preţ

şi ca tămâia, iar mireasma aceasta urca până la acei porumbei înţelegători, care erau îngerii lui Dumnezeu. Aceştia erau cei ce împărţeau pâine celor flămânzi, cei ce înlăturau nedreptăţile şi crimele, cei ce răscumpărau datoriile străine şi dădeau săracilor îmbrăcăminte şi acoperământ. Aceştia nu se dedau la adulter şi la desfrânare. Aveau comuniune cu sfinţii şi erau smeriţi. Erau "cei întristaţi", după fericitul Pavel, şi lipsiţi de bunurile pământeşti, de bunăvoia lor.

A văzut iarăşi pe alţii cu feţele pline de har, îmbrăcaţi cu haine de mult preţ şi umblând bucuroşi. Îi urma o fată foarte frumoasă. Purta cunună împletită din ramuri de măslin şi era, precum spuneau ei, fiica cea dintâi a Împăratului. Părea a fi sora lor. Îi mângâia şi le stropea feţele cu untdelemn. Aceşti credincioşi erau cei ce mergeau în temniţe şi pe la tribunale şi îi mângâiau pe cei închişi, din bunurile lor. Mai erau de asemenea creştini care vieţuiau în pace şi nu lipseau niciodată de la biserică, care iubind cuvintele Domnului cele cinstite şi curate şi "mai dulci decât mierea şi fagurele" (Ps. 18, 11), şi îşi mâncau pâinea lor cu mulţumire, iar nu cu sudalme şi clevetiri.

Păcătoşii

Însă fericitul îi vedea şi pe unii cu faţa înnegrită şi murdară de necurăţii. De ei erau agăţate pisici sălbatice şi câini mici care dădeau din picioare. De mădularele lor atârnau şerpi, care sugeau necurăţia care picura din trupurile lor. Şi nu numai că ei nu alungau pe aceste lighioane, ci le ţineau cu grijă. La picioare aveau broaşte care, împreună cu celelalte târâtoare, ce închipuiau patimile lor, înfăţişau o

privelişte vrednică de plâns. Aceştia îi pricinuiau Domnului amărăciune şi dezgust, în timp ce sfinţilor îngeri care primiseră să păzească sufletele lor, le pricinuiau mâhnire şi neodihnă.

Aceştia erau desfrânaţii şi sodomiţii, preacurvarii, malahiştii şi iubitorii de argint. Aceşti oameni sorb adeseori noroiul păcatului ca porcii şi nu se tem nici de Dumnezeu, nici de îngeri. Nu le este milă de sufletul lor, nu respectă zilele sfintelor posturi, ci le trec cu vederea, le urăsc şi le consideră grele. Şi în timp ce acei înţelepţi se nevoiesc cu asprime ca să-şi mântuiască sufletele lor, aceştia îşi petrec viaţa fără frică. Fură, sunt lacomi cu pântecele, nu se tem de Judecător şi şi-au predat toate mădularele lor diavolului. Sunt robiţi voii lor şi de aceea înlăuntrul lor se odihnesc căpeteniile diavolilor cu oştile lor. Şerpii şi aspidele nearătând nimic altceva decât pe diavoli, care se bucură atunci când cineva cade în desfrânare, în adulter şi în preapângărita sodomie.

Cuviosul nu vedea numai bărbaţi aflaţi în acest hal, ci şi femei. Este înfricoşătoare căderea în preacurvie, iar pedeapsa acesteia este foarte mare, ocupând al doilea loc după ucidere, precum spun cercetătorii cei cu adevărat cunoscători ai Legii dumnezeieşti.

Cuviosul vedea de asemenea şi pe unii care erau goi, negri, întunecaţi şi cu ochii roşii. Faţa lor semăna cu uscăturile arse, atât erau de îmbeznaţi. Câţiva "etiopieni" sălbatici îi trăgeau ca pe catâri. Îi legaseră cu funii de grumaz şi ţineau îndreptate către ei cuţite ascuţite. Alţi "etiopieni" ţineau toiege de foc şi-i loveau ca să umble mai repede. Deasupra lor era inscripţia: "vrăjitori, fermecători şi ghicitori". Această privelişte îi pricinui dreptului frică şi

mâhnire, de aceea merse într-un loc retras şi acolo plânse cu amar.

Pe urmă văzu trecând pe alţii, goi şi întunecaţi, care ţineau cuţite cu două tăişuri pline de sânge, iar pe capetele lor erau vipere pline de urgie şi de mânie. Fiecare viperă îşi întărâta victima sa, până la satisfacerea dorinţei ei. Aceşti oameni semănau cu cei nesimţitori şi fără de minte. Se vedeau a fi foarte întristaţi şi tulburaţi. Aceştia erau ucigaşii, răpitorii şi desfrânaţii. Ei erau întărâtaţi spre lucrurile lor nelegiuite de acea fiară înţelegătoare, de viperă, şi nu se pocăiau.

Vedea de asemenea pe alţii îmbrăcaţi în zdrenţe, iar împreună cu ei erau multe femei. Trupurile lor erau pline de spini şi de buruieni. Erau împresuraţi de târâtoare scârboase, broaşte, şoareci, broaşte ţestoase şi altele şi mai rele. Aceştia erau cei mânioşi şi supărăcioşi, cei vicleni şi aspri, cei ce îi biciuiau cu neomenie pe robii lor şi îi lăsau să moară de foame.

Fericitul a văzut şi pe alţii, cufundaţi în funingine de sus până jos. Aveau feţele încruntate, pline de venin şi cu totul întunecate, ca ale diavolilor. Vipere şi aspide le închideau urechile şi ochii, ca să nu vadă şi să nu ia aminte la citirile din sfintele biserici. Deasupra lor era scris: "Ţinerea de minte a răului, prima fiică a diavolului". Din nările lor ieşea venin de aspide, de scorpii şi de târâtoare, care umpleau văzduhul. Unii ca aceştia umpleau însă şi sufletele altor oameni cu atâta amărăciune, încât îşi pierdeau viaţa lor. Aceştia sunt cei care îi pun pe oameni în primejdii, uneori chiar de moarte, pomenitorii de rău, trufaşii, spurcaţii, ocărâtorii, clevetitorii şi cei ce ţin vrăjmăşie, de asemenea cei ce judecă şi osândesc păcatele străine, ca şi cum ei înşişi ar fi nevinovaţi de orice fel de răutate.

Când a plecat toată mulţimea, fericitul s-a ridicat şi s-a rugat, pentru că era tulburat. Abia a terminat ruga sa că a şi auzit un glas dumnezeiesc:

– De ce te-ai tulburat, Andreie, şi te-ai posomorât de aceste puţine ce le-ai văzut? Eu îi văd făcând acestea şi mai rele decât acestea, în toată viaţa lor. Însă îi rabd şi aştept pocăinţa lor.

Cuviosul s-a minunat şi a răspuns:

– Bine ai zis, Doamne, prin strămoşul* Tău, pentru noi, cei afundaţi în necurăţie că: "omul în cinste fiind şi nepricepând, alăturatu-s-a cu dobitoacele cele fără de minte şi s-a făcut asemenea lor" (Ps. 48, 21).

Cârciumarul

. Odată a mers la o tavernă şi l-a aflat pe cârciumar despăduchindu-se. Nu avea de lucru şi îşi petrecea astfel timpul său. Când l-a văzut pe fericitul, a prins un păduche şi i-a spus oarecum indiferent:

– Nebunule, de ce oare cei vechi îl numeau pe acesta păduche?

Atunci Cuviosul, vrând să glumească puţin îi răspunse:

– Deoarece, prostovane, în timpul nopţii îţi strică foalele trupului tău, cu ciupiturile în coaste, atunci când te deşteaptă şi te sileşte să te scarpini.

Cârciumarul a zâmbit. A umplut un pahar cu vin şi i l-a oferit. Cuviosul l-a băut cu plăcere, după care, spărgând paharul de o piatră a plecat râzând.

* Este vorba de Sfântul rege şi prooroc David, din neamul căruia a descins, după firea Sa cea omenească, Mântuitorul Iisus Hristos.

Bogatul cel zgârcit

Odată întâlni un bogat şi-i spuse:

– Dă-mi ceva.

– Nu am, – îi răspunse acela.

– Bine s-a spus: "Piatra cea din capul unghiului", îi răspunse Cuviosul, – căci gaura ce-o deschide acul nu te încape.

– Într-adevăr, nebunule, există gaură de ac ce duce în împărăţia cerurilor?

– Eşti gras şi unsuros, i-a răspuns Cuviosul. Gaura de ac ce duce acolo este strâmtă şi mâhnicioasă. Bogaţii pământului nu vor trece prin ea. Măgarul care dă cu copitele mergând pe drumul cel larg, nu trece pe cel strâmt.

Bogatul a râs de cele ce le auzise şi i-a spus:

– Poate că eşti nebun, dar m-ai ocărât cum trebuie.

– Dă-mi un ban de aur, pentru că sunt sărac, – îi spuse din nou dreptul.

– Nu am – îi răspunse acela.

– Ei, atunci dă-mi un ban de argint.

– Cum să-ţi dau, de vreme ce nu am?

– Dă-mi cel puţin unul de aramă sau o bucată de pâine.

Acestea le spunea dreptul pentru ca măcar să-l facă să-şi simtă nemilostivirea lui.

– Ştii ce cheltuieli avem noi, bogaţii? – se apără acela. De unde să ştii tu acestea!

– În stupi mişună albinele, – a spus din nou Cuviosul. Însă unele intră, iar altele ies. La fel se întâmplă şi în furnicare. Însă bogaţii sunt nesăţioşi ca marea şi ca iadul.

Auzind acestea, bogatul s-a revoltat şi astfel nu a putut câştiga nimic duhovnicesc. Cuviosul s-a mâhnit de aceasta şi a plecat vorbind întru sine:

– Măi, măi! – ce orbire a sufletului şi ce învârtoşare! Cum vom putea vedea faţa Domnului noi, cei învârtoşaţi cu inima? Ce intenţie necurată şi ce conştiinţă rece avem! Ne comportăm faţă de Dumnezeul Cel sfânt ca pietrele neînsufleţite şi nu ne gândim că aici numai ne-am născut, dar suntem meniţi pentru altă parte. Ce răspuns vom da înaintea Acelui Judecător înfricoşător şi necăutător la faţă? Noi însă, suflete al meu, să ne îndeletnicim cu lucrarea noastră, să măcinăm iarăşi la moară, pentru că nu suntem departe de hrana dorită şi de "apa vieţii". Umblă aşadar, smerite al meu măgăruş, ca asinul care L-a dus pe Domnul. Să nu trecem cu vederea lucrarea duhovnicească, astfel încât, atunci când "unul se va lua şi altul se va lăsa" să fim şi noi răpiţi în nori, ca să întâmpinăm pe Domnul împreună cu sfinţii îngeri.

După aceea a început să alerge şi să dea din picioare. Trecătorii şi cei ce şedeau în faţa uşilor magazinelor lor, văzându-l dând din picioare spuneau:

– Leagă-ţi măgarul tău, nebunule, leagă-l!

– Îngropaţi-vă măgarii voştri, îngropaţi-i, pentru că au pierit! – le răspundea acela.

Era ca şi cum le-ar fi spus: "Măgarul meu deşi dă din picioare, însă trăieşte, ba chiar cu evlavie. Ai voştri însă au pierit, din pricina păcatului, şi au putrezit. Trebuie deci să-i îngropaţi, ca să nu murdărească şi să-i întineze şi pe ceilalţi".

Războiul trupesc al lui Epifanie

În vremea aceea diavolul s-a pornit cu îndrăzneală împotriva lui Epifanie. Diavolul desfrânării îl războia cu

mare mânie. Tânărul cel plin de har era cuprins de temere, ca nu cumva să se spurce în noroiul păcatului. Postea mult, priveghea şi-L ruga pe Dumnezeu să nu pătimească un astfel de rău.

Ispititorul însă nu-l lăsa. Înflăcăra tot mai mult trupul lui cu întărâtările şi îl îmbrâncea cu gânduri viclene în noroiul păcatului trupesc. Îl războia chiar şi în timpul somnului. Se prefăcea în femeie şi-l silea să doarmă cu ea.

De fiecare dată când avea năluciri, el se ridica la rugăciune, pentru că nu putea suferi înfierbântarea. Se lovea cu stăruinţă în piept şi făcea metanii până la istovire. După rugăciune mânca trei uncii de sare. Aşa îşi amăra gustul său şi se ardea înfricoşător din pricina sărăturii. În acest chip primea o oarecare uşurare de război.

Odată a venit în uimire şi l-a văzut pe diavolul desfrânării. Semăna cu porcul ce se tăvălise în necurăţii omeneşti şi puţea într-un hal de nesuferit. În faţa lui stătea cineva ca un tânăr îmbrăcat în alb. Ţinea un pahar cu băutură arzătoare şi, legându-l, îl silea să o bea. Acela însă, nici măcar putând a suferi mirosul ei cel arzător, l-a întrebat:

– De ce mă sileşti să beau acest pahar?

– Deoarece l-ai făcut pe robul lui Dumnezeu, Epifanie, să-şi amărască măruntaiele lui cu sare, – i-a răspuns îngerul. Aşadar, se cuvine, potrivit cu dreapta judecată a lui Dumnezeu, să fii pedepsit.

– Vai, părintele meu! – a strigat întunecatul, am vrut să te slujesc şi am căzut în astfel de nenorociri. Ah! – mă sileşti, mă sileşti Nazarinene, mi-ai ars măruntaiele.

După aceea a luat şi a băut paharul cu sila, s-a amărât peste măsură şi a plecat mânios şi îndurerat. Între timp Epifanie şi-a revenit din uimire. S-a minunat de iubirea de

oameni a lui Dumnezeu şi de grabnicul Său ajutor, şi l-a batjocorit pe diavolul cel vicean.

Valoarea ispitelor

Câteva zile mai târziu, pe când se întorcea de la biserică, îl întâlni fericitul Andrei într-o oarecare galerie. Numai cât l-a văzut, a zâmbit şi i-a spus:

– "Oaie sunt a turmei tale celei cuvântătoare". Şi sărătura o iubesc şi sarea o mănânc.

– Nici aceasta, părinte, nu a scăpat atenţiei tale! – a strigat uimit tânărul. De ce însă m-ai lăsat neajutorat? Cu puţin de n-am fost biruit de puternicul război al vicleanului.

– Şi cum se va arăta ostaşul cel viteaz, dacă nu va face fapte vitejeşti în război? – i-a răspuns Cuviosul. Cum va pricepe Dumnezeu că Îl iubeşti, dacă nu te va vedea războindu-te cu diavolul şi zdrobindu-l? Cum vei lua plată, fără să rabzi întristare, ispită şi uneltirile diavolilor? Oamenii, câtă vreme se află în această viaţă, se nevoiesc, se întristează şi rabdă ispite, aşa încât, atunci când vor muri, să aibă adunat ceva bun pentru înfricoşata zi a Judecăţii. Cei care în viaţa lor duhovnicească sunt morţi, orbi, nepricopsiţi şi întunecaţi, unii ca aceştia dorm cu plăcere, mănâncă, beau, vânează laude, desfrânează, cântă şi se supun uşor poftelor trupeşti. De Dumnezeu nu-şi aduc aminte, nici de Judecată şi de răsplătire. Urmează întotdeauna pe diavolul şi îi fac voile lui. Iar acela îi consideră prietenii şi slujitorii săi şi le oferă bucuria deşartă a acestei lumi. Vai însă, ce întristare îi aşteaptă!

Ispitele pe care le rabzi, fiul meu, se vor preface în dulceaţă, pentru că pe cât te împotriveşti războiului trupesc şi îl rabzi cu bărbăţie, cu atât mai multe cununi ţi se împle-

tesc şi răsplata ta creşte. Aşadar, nu fi nepăsător, ci fă răbdare ca să nu pierzi nici răsplata, nici cerul. Azi-mâine lumea aceasta va trece ca visul şi se va destrăma ca fumul.

Toate se schimbă, dar noi ne înşelăm şi nu putem răbda deloc ispitele. Nu ai citit că "multe sunt necazurile dreptilor, şi din toate acelea îi va izbăvi pe ei Domnul" (Ps. 33, 19) şi că "necazuri şi nevoi m-au aflat; poruncile Tale sunt gândirea mea"? (Ps. 118, 143). Nu ştii că Dumnezeu "a măsurat cu palma" zilele vieţii noastre (cf. Ps. 38, 6), ca să ne luptăm cu diavolii, ca să priveghem, să ne rugăm zi şi noapte şi să ne nevoim spre împlinirea poruncilor Lui? Nu roşi de ruşine când te războieşte diavolul! Mai mult, să te bucuri şi să te veseleşti. Şi trebuie să ştii că, dacă nu ne coacem cu ispitele, nu ne vom putea oferi pe noi înşine pâine dulce lui Dumnezeu.

Acestea le-a spus Cuviosul, iar Epifanie, mulţumind Domnului, şi-a continuat drumul său.

Moartea unui diacon preadesfrânat

Când Epifanie s-a întors la casa sa, a venit un oarecare tânăr şi i-a spus:

– Stăpânul meu, iubitul tău Rafail, s-a îmbolnăvit şi îţi cere ca să-l cercetezi. Vino însă degrab, pentru că este în cele de pe urmă ale lui. S-ar putea să nu-l mai prinzi în viaţă.

La auzul acestora, acela a lăcrimat şi l-a urmat pe vestitor la casa aceluia. S-a aşezat lângă cel bolnav şi s-a încredinţat că într-adevăr se apropie de sfârşitul său. Deoarece avea pentru el o dragoste deosebită, l-a plâns multă vreme.

Când a încetat din plâns, bolnavul a început a se trudi şi a se văita atât de mult, încât i-a înfricoşat pe toţi casnicii lui. S-a înfricoşat şi Epifanie de aceasta şi-l întreba ce a păţit. La un moment dat Rafail şi-a revenit şi, văzându-l, i-a spus:

– Vai, preadulcele meu frate! Toate lucrurile mele cele duhovniceşti le-au risipit diavolii. Cum am căzut în nesimţire din pricina fierbinţelii, i-am văzut cântărind împreună cu îngerii toate cele făcute de mine în această viaţă. Din nefericire, păcatele au întrecut virtuţile mele. Aşadar, sunt sigur că nu voi fi aşezat cu drepţii, ci voi fi osândit în "întunericul cel mai din afară". I-am văzut pe sfinţii îngeri plecând întristaţi. Iar unul dintre ei s-a întors şi mi-a spus: "Vai ţie, ticălosule, pentru că ţi-ai petrecut viaţa ta cu nebăgare de seamă!".

În timp ce le spunea acestea lui Epifanie, diavolul s-a mâniat şi i-a tulburat cele dinlăuntru ale lui, încât bolnavul a început să-şi sfâşie şi să-şi rănească trupul, scoţând din gură cuvinte necuviincioase. Epifanie l-a compătimit şi cu lacrimi Îl ruga în taină pe Dumnezeu ca să-i micşoreze osânda.

Însă satana, care stătea acolo de faţă cu alţi diavoli, a înţeles că Epifanie se ruga cu osebire pentru cel bolnav. S-a mâniat atunci peste măsură şi s-a gândit să-l surpe în groapa pe care a văzut-o că se deschide lângă scaunul său. Însă Epifanie a observat şi i-a zădărnicit planul lui.

După neizbânda sa, preavicleanul şi-a întors urgia sa asupra bolnavului, care a început să-şi smulgă barba şi să scoată limba afară cu nerușinare. După aceea s-a aşezat din nou pe pat şi behăia precum capra şi lătra gros ca un câine ciobănesc către toţi cei ce erau de faţă. Frică mare

i-a cuprins pe toţi, auzind pe diavol lătrând atât de sălbatic. L-au întrebat deci pe Epifanie:

– Cum de a luat diavolul atâta stăpânire asupra lui şi-l chinuie astfel?

– Fraţii mei, le-a răspuns acela, nu pot spune nimic. Însă poate că se află robit de vreo patimă oarecare, pentru care sau nu s-a pocăit, sau nu s-a mărturisit. Şi pe cei nepocăiţi, precum ştiţi, îi moşteneşte diavolul.

În clipa aceea, şi în timp ce suferea acest chin, bolnavul şi-a dat sufletul. "Nimeni nu este vrednic, din cei ce se supun dorinţelor trupeşti...".

După câteva zile, tânărul l-a întâlnit pe Cuviosul şi i-a descoperit cele privitoare la Rafail, rugându-l cu dinadinsul să afle pentru care pricină a murit lătrând ca un câine.

– Acela, fiul meu, – i-a spus Cuviosul – era preadesfrânat şi pomenitor de rău. Îşi lăsa soţia sa şi păcătuia fără frică cu slujnica. Deşi era diacon, nu se temea de atotputernica şi neapropiata Dumnezeire. Şi-a simţit păcătoşenia sa, dar nu înceta să slujească. Preadesfrâna şi, dispreţuind înfricoşătoarele şi de-viaţă-făcătoarele Taine, mergea şi slujea. Credea că Îl va putea înşela pe Dumnezeu.

Preotul şi diaconul, care desfrânează sau preadesfrânează, sunt blestemaţi de Dumnezeu. Liturghisitorul trebuie să fie foarte curat pentru a sta la Sfântul Jertfelnic. Pe liturghisitorii spurcaţi, fiul meu, precum ştii, nu îi primeşte Dumnezeu, ci îi urăşte pe preacurvari şi pe păcătoşi. Unii creştini însă, pe toate acestea, precum şi poruncile Sfinţilor Părinţi, le consideră basme. Pentru aceasta păcătuiesc fără frică, îşi satisfac poftele lor şi nu se gândesc că toate acestea se vor cerceta cu asprime, scumpătate şi dreptate în ceasul cel de neînlăturat al morţii. În acel ceas înfricoşător se trimite sufletului balaurul cel amar şi sălbatic, stăpâni-

torul lumii, care cercetează faptele lui cele viclene şi se ceartă cu îngerii lui Dumnezeu căutând să-l dobândească.

Mulţi desfrânează şi preadesfrânează fără grijă, pentru că nu vor să ştie ce moarte înfricoşătoare îi aşteaptă, ce durere, ce plânset şi ce vaiet. Însă cine poate descrie cele ce-i aşteaptă după moartea lor, de care şi îngerii, văzându-le, se înfricoşează şi se cutremură! Focul iadului este atât de puternic încât arde şi această fire netrupească a îngerilor care au căzut, adică a diavolilor.

Ceva asemănător s-a întâmplat şi cu prietenul tău Rafail. Ceasul morţii l-a aflat nepocăit şi nemărturisit. Au venit atât balaurul cât şi sfinţii îngeri, au cercetat faptele lui şi i-au aflat sufletul spurcat şi putred, murdărit cu necurăţii şi cu pucioasă. Aşadar l-a moştenit diavolul şi l-a pedepsit precum i-a plăcut. Preotul trebuie să fie foarte atent şi curat. Atunci când intră la Jertfelnic împovărat de ceva, nu numai că nu se foloseşte, dar primeşte încă şi mai multă osândă.

Pângărirea Duminicii

Convorbirea de mai sus a tânărului cu Cuviosul se făcea într-o Duminică dimineaţa. S-a întâmplat atunci să treacă pe acolo un oarecare boier care mergea la palat. Numai cât l-a văzut fericitul Andrei, că a şi cunoscut păcatul lui, adică faptul că numai cu puţin înainte se unise cu femeia sa, îndemnat fiind de cel viclean. Îi spuse aşadar.

– Ai spurcat*, vrednicule de plâns, ziua stăpâneştii învieri şi mergi acum să spurci şi palatul? Acela s-a mirat.

* Potrivit cu Canonul 13 al lui Timotei al Alexandriei.

A plecat uimit şi a povestit prietenilor săi că nebunul i-a descoperit păcatul său. Dintre aceştia unii s-au minunat, alţii nu l-au crezut, în timp ce alţii au spus că acea descoperire a fost de la diavoli. Între timp Epifanie l-a întrebat pe Cuviosul cu mirare:

– Ce înseamnă, părinte, cuvântul pe care l-ai spus boierului?

– Am văzut, fiul meu, în această noapte o împărătească foarte frumoasă. Purta coroană împărătească, împodobită cu mărgăritare şi pietre preţioase şi îl certa pe boier spunându-i: "Desfrânatule, cum ai cutezat să spurci palatul meu? Nu ţi-a ajuns, nesăţiosule, toată săptămâna, ca să-ţi satisfaci pofta ta? Ai vrut, nesimţitorule, să mă spurci şi pe mine, doamna zilelor? Dar, pe Mirele meu, Hristos, dacă vei mai face şi a doua oară acest lucru, a treia oară nu-l vei mai începe". Acestea i le-a spus şi s-a făcut nevăzută. S-a îndurerat sufletul meu, fiule, de cele ce le-am văzut, şi pentru aceasta l-am certat, că poate se va îndrepta. Spunându-i împărăteasa că dacă îl va face şi a doua oară, nu-l va mai face şi a treia oară, înţelegea că va cere secera ca să-l secere. Pentru că, din clipa în care va muri, omul nici nu mai păcătuieşte şi nici nu mai poate să facă binele. Când sufletul se desparte de trup, încetează orice activitate.

Ce este sufletul

– Te rog – i-a spus iarăşi Epifanie – dacă vrei, fă bine şi spune-mi, în ce fel este sufletul omului? Desigur, ştiu şi eu ceva despre el, dar nu am atâta încredere în argumentele mele, cât în învăţătura ta cea insuflată de Dumnezeu.

– Sufletul – a răspuns fericitul – este totul pentru om. Am putea spune că este viaţa şi dumnezeul trupului nostru pământesc. Dumnezeu i-a dat acestuia posibilitatea de a-l însufleţi şi de a-l cârmui, de a-l odihni şi de a-l încălzi cu căldură. Fără acesta, trupurile noastre ar fi lut, cenuşă şi praf.

– Acestea le ştiu şi eu – a spus tânărul – dar caut să aflu care este firea sufletului, care este înfăţişarea lui după ieşirea sa din trup şi în ce se deosebeşte sufletul păcătos de cel virtuos.

– Firea sufletului este duhul înţelegător, uşor, foarte înţelept şi fin, foarte liniştit, dulce şi blând, alcătuit cu har şi frumuseţe peste mădulare nevăzute, foarte cuviincioase şi foarte plăcute lui Dumnezeu şi cetelor sfinţilor îngeri.

La început, sufletele tuturor oamenilor strălucesc mai mult decât soarele. Însă, cu cât înaintează vârsta, primesc înfăţişarea potrivită cu faptele lor. Sufletele celor virtuoşi nu au toate aceeaşi strălucire. Strălucirea depinde de cât anume s-a străduit fiecare să se curăţească prin nevoinţa pentru virtute. Potrivit cu nevoinţa, se luminează şi sufletul. Cu cât rabdă cineva mai multe osteneli şi mâhniri pentru Domnul, cu atât urcă şi se apropie de El; şi cu cât se apropie de El, cu atât se luminează şi devine dumnezeu după har prin împărtăşirea de Duhul Sfânt.

Fierul, din negru şi rece cum este, câtă vreme stă în foc, cu atât mai mult se luminează şi se încălzeşte. La fel se întâmplă şi cu oamenii. Foc este Duhul Sfânt, fier negru suntem noi, oamenii. Aşadar, cu cât stăruim în post şi priveghere, în rugăciune şi înfrânare, aşa cum ni le-a legiuit Duhul Sfânt, cu atât mai mult străluceşte faţa noastră de curăţie şi de iluminare.

Exact dimpotrivă să cugeți și despre cei păcătoși. Când sufletele se dau pruncilor, se păstrează nespurcate pe toată durata sarcinii. După nașterea lor însă, dacă încep să păcătuiască, se întunecă. Și cu cât se cufundă și se tăvălesc în păcat, cu atât se înnegresc și devin ca funinginea.

Multe suflete, când se despart de trup, par a fi rănite, altele înfometate și îmbrăcate în zdrențe. Unele par a fi pline de lepră, în timp ce altele sunt negricioase ca etiopienii, iar altele negre ca și cum ar fi pârlite. Sufletele pomenitorilor de rău seamănă cu diavolii, în timp ce ale ereticilor, cu întunericul cel adânc. Cele ale vărsătorilor de sânge și ale închinătorilor la idoli – ca să nu merg mai jos – sunt încă și mai rele.

Acestea ce ți le-am spus, fiul meu, păstrează-le bine pentru folosul sufletului tău.

Cuviosul tâlcuiește și teologhisește

Epifanie l-a luat cu el pe fericitul Andrei și au mers împreună la Biserica Sfântului Mare Mucenic Agathonic. După ce s-au așezat într-un loc liniștit, lângă Aghiazmatar, tânărul l-a întrebat:

– Spune-mi, care este prima zidire a lui Dumnezeu? Vreau mult să te ascult. Semeni cu izvorul din care curge miere și lapte.

– Dumnezeu – a răspuns Cuviosul – a existat de la început, există și va exista împreună cu Fiul și Cuvântul Cel fără de început și cu Prea Sfântul și de viață făcătorul Său Duh. Nici una din zidiri nu a existat. Împărăția numai o tăcere și o liniște intertreimică. Deoarece Dumnezeu n-a voit

să limiteze binele întru Sine Însuşi, S-a gândit să creeze lumea şi să-i facă bine, revărsând asupra ei nesfârşita Sa bunătate. Aşadar, a spus: "Să se creeze veacurile"; şi cu Cuvântul s-au creat îndată. Cuvântul este Fiul Cel Unul-Născut, Care S-a născut mai înainte de veci din Tatăl, fără să-Şi schimbe firea Sa dumnezeiască. El Însuşi S-a făcut temelia pe care s-au întărit nesfârşitele veacuri şi El Însuşi le-a desăvârşit. Aşadar, El este temelia creaţiei, dar în acelaşi timp nu încetează a fi şi Dumnezeu Cuvântul, unit cu Tatăl. De altfel, El Însuşi, când a venit plinirea vremii, S-a făcut om pentru noi din Fecioara Maria.

– Explică-mi mai adânc – a spus Epifanie – care este ipostasul veacurilor.

– Este nesfârşita lor prelungire, adică neîntrerupta succesiune a timpurilor şi nemărginirea anilor. Esenţa lor este un duh foarte frumos şi minunat, care se fixează pe toată întinderea sa în şapte semne (puncte) (adică se împarte în opt perioade de timp).

De la veacuri au luat minte oamenii şi îngerii. Şi veacurilor le-a dat Domnul pornirea pentru călătoria neîntreruptă, în timp ce nouă şi îngerilor ne-a dăruit viaţa. Astfel, prin călătoria lor neîntreruptă, veacurile ne îndeamnă să umblăm şi noi într-acelaşi chip.

Această călătorie a lor are început, sfârşit însă niciodată. A luat şi Adam de la început acest drum al veacurilor, dar până astăzi nu a putut depăşi veacul al şaptelea. Nu a putut din pricina noastră, deoarece, ca urmaşi ai săi cu acelaşi sânge, suntem la fel cu acela, şi călătoria noastră este comună. Până astăzi adică nu s-au împlinit cele şapte veacuri ale acestei lumi, pe care noi le măsurăm cu anii. Când se vor împlini, Cel Prea Înalt va ridica un vânt înfricoşător în toată lumea. Atunci se vor împreuna oasele

oamenilor şi se vor lipi în chip armonios unul cu altul. Peste ele se vor întinde nervii şi după aceea cărnurile; şi fiecare suflet, care a fost dezlegat de trupul său cel stricăcios, îl va primi nestricăcios.

Atunci va trâmbiţa un înger cu o trâmbiţă înfricoşătoare şi se va cutremura lumea. Mormintele se vor deschide, morţii vor învia întru clipeala ochiului şi va coborî Judecătorul, Care va răsplăti fiecăruia potrivit cu faptele sale. Atunci va începe veacul al optulea, precum zice Solomon: "Fă parte la şapte şi la opt" (Eccl. 11, 2). Acest veac nu va avea sfârşit. Pe cei drepţi îi va aduce în veselia cea nespusă şi în odihna cea veşnică, în timp ce pe cei păcătoşi în pedeapsa cea nesfârşită. După învierea morţilor, oamenii vor deveni nestricăcioşi şi nemuritori, raiul – veşnic, iadul – nesfârşit şi veacul acela, netrecut. De altfel, cuvântul "veac" înseamnă, în sens propriu, ceea ce se întinde continuu spre nemărginire şi spre nesfârşit, fără să aibă vreo margine sau sfârşit.

– De vreme ce veacurile sunt prima creaţie a lui Dumnezeu, care este a doua? – a întrebat Epifanie.

– A doua sunt cetele îngereşti. Pentru că Cel Prea Înalt este netrupesc, a creat mai întâi lumea cea nematerială, înţelegătoare şi netrupească, pe care o înconjoară şi o ţine alături de El.

– Cetele îngereşti au fost create în acelaşi timp toate o dată, sau în mod succesiv, una după alta, precum zidirea materială?

– Ar fi putut Dumnezeu, cu un cuvânt al Său, să pună înaintea înfricoşătorului tron al Dumnezeirii Sale celei nemărginite, toate legiunile îngereşti împreună. Însă a fost bunăvoirea Sa să le creeze în mod succesiv, una după alta, exact ca şi zidirile cele văzute ale acestei lumi. Astfel, după

ce a întregit, precum am spus, duhul preafrumos al veacurilor, a luat din acest duh şi a creat Preacuratele Puteri cereşti, după cum a luat din pământ şi a creat trupul omenesc.

Mai întâi a plăsmuit Heruvimii, Serafimii şi Tronurile, după aceea Domniile, Stăpâniile şi Puterile, iar la sfârşit Începătoriile, Arhanghelii şi Îngerii. Căpeteniile miilor şi ale zecilor de mii de Puteri cereşti fără de trup sunt Mihail, Gavriil, Uriil, Rafail şi Salatiil. Ultimul era satana, care a căzut din cer. Preaspurcatul nu a căzut deoarece nu s-a închinat lui Adam, după cum pălăvrăgesc unii, căci omul încă nu fusese zidit. A căzut deoarece a invidiat Slava Domnului şi s-a gândit să întemeieze o împărăţie a sa dimpreună cu ceilalţi îngeri lepădaţi. Căci a spus: "Voi aşeza tronul meu... sui-mă-voi deasupra norilor şi asemenea cu Cel Prea Înalt voi fi" (Is. 14, 13–14).

Astfel Dumnezeu l-a surpat din cer jos, împreună cu toată oştirea sa, cu care a făcut aceste planuri. În locul lor urcă ceata oamenilor mântuiţi, care vor împlini a zecea ceată îngerească.

Cetele pe care le-a creat Dumnezeu sunt atât de numeroase, încât este cu neputinţă a se socoti cu măsuri omeneşti. De altfel, de aceea a spus Domnul Apostolului Petru în timpul Patimii: "Sau ţi se pare că nu pot să rog pe Tatăl Meu şi să-Mi trimită acum mai mult de douăsprezece legiuni de îngeri?" (cf. Mat. 26, 53).

– Care este a treia creaţie a lui Dumnezeu?

– Bezna şi haosul, întunericul şi apa, focul, ceaţa şi cele mai dedesubt. Apa nu era adunată într-un loc, ci se afla într-o continuă mişcare: "Duhul lui Dumnezeu se purta pe deasupra apelor" (Fac. 1, 2).

Acest duh nu era Duhul Sfânt, precum susţin unii, ci a fost creat după vânturi.

– Ce legătură au între Ei Tatăl-Născătorul, Fiul Cel Născut şi Duhul Sfânt?

– Această legătură o poate înţelege cineva din alcătuirea armonioasă a însuşirilor firii omeneşti. Prin analogie, Tatăl este mintea, Fiul este Cuvântul, iar Duhul este acea răsuflare care însoţeşte cuvântul. Fiecare suflet are propria sa minte şi fiecare minte are propriul ei cuvânt. Şi toate acestea, împreună cu trupul se constituie în unul şi acelaşi om. La fel se întâmplă şi cu Sfânta Treime.

Sufletul este înţelegător, raţional şi duhovnicesc. Cred că altul este ipostasul sufletului, altul al minţii şi altul al cuvântului. Însă esenţa fiecăruia dintre acestea, în afară de trup, este aceeaşi. De asemenea aceeaşi este firea, lucrarea şi voia lor. Prin analogie cercetează şi Dumnezeirea, şi vei afla, în locul duhului, Duhul Cel Sfânt al lui Dumnezeu, în locul minţii, pe Tatăl şi în locul cuvântului, pe Fiul lui Dumnezeu Cel Unul-Născut. Unul Dumnezeu Se arată în trei Ipostasuri şi se propovăduieşte în acestea cu dumnezeiască cuviinţă.

– Putem oare – a întrebat Epifanie – să închipuim Dumnezeirea cu înfăţişare omenească?

– Nu – a răspuns fericitul – pentru că Dumnezeu nu are înfăţişare omenească, nici nu seamănă cu vreo zidire oarecare, nici nu L-a văzut cineva, încât să-I descrie înfăţişarea Sa. De multe ori, desigur, Se arată aleşilor Săi, dar sub o înfăţişare accesibilă fiinţei omeneşti, precum şi El Însuşi a făcut cunoscut: "Eu am vorbit către prooroci şi le-am înmulţit vedeniile şi tot prin prooroci am grăit în pilde" (Osea 12, 11).

– Cum oare Hristos este Dumnezeu şi om şi are un singur ipostas, şi al dumnezeirii, şi al omenităţii, sau cum se numeşte un Fiu cu două firi şi cu două voi?

– Ioan, "fiul tunetului", zice: "Cuvântul trup S-a făcut şi S-a sălăşluit între noi" (Ioan 1, 14). Nu s-a schimbat însă dumnezeirea Lui, nicidecum. Fiind Dumnezeu, S-a făcut şi om adevărat, cu fire şi voie omenească, dar a păstrat întregi însuşirile dumnezeirii. Unul este Ipostasul celor două firi, două sunt firile şi una este Persoana, Persoana Dumnezeirii, deoarece cinstita Persoană a omenităţii Lui se reduce la cuvântul dumnezeiesc. Se numeşte Un Fiu, pentru că şi omenitatea, şi dumnezeirea Lui au un singur Ipostas.

Ceva asemănător se întâmplă de multe ori şi cu apa, atunci când îngheaţă: păstrează acelaşi ipostas, dar capătă două denumiri pentru a se deosebi. Atunci când apa este în chip simplu apă, are o denumire. Când însă se transformă în gheaţă, capătă în mod necesar şi denumirea de "gheaţă". Aşa şi Dumnezeu Cuvântul: câtă vreme încă nu Se întrupase, se numea Dumnezeu. Însă după întruparea Sa, cu toate că este Unul şi Acelaşi Fiu al lui Dumnezeu, se numeşte şi Dumnezeu Cuvântul, şi Fiul Omului, pentru că are un Ipostas şi două firi.

– Oare câte ceruri există? Unul, precum spune Moise, sau mai multe?

– Moise – a răspuns dreptul – se adresa iudeilor care erau încremeniţi în umbră şi în opaiţul Legii. Adică a spus: "La început a făcut Dumnezeu cerul" (Fac. 1, 1), pe care îl vedem. Şi când le spunea "la început ...", se referea la un cer. Fericitul Pavel, însă, şi acesta puitor de lege, dar al harului celui nou, a propovăduit: "Cunosc un om care a fost răpit până la al treilea cer" (cf. II Cor. 12, 2). Moise face

cuvânt pentru un cer, pentru acesta care se vede, în timp ce Apostolul şi pentru acesta, dar şi pentru cele ce nu se văd. Trebuie aşadar să ne bazăm pe noul puitor de lege, pentru că, ceea ce purcede din Noul Testament, răspândeşte mai multă sfinţenie, adevăr şi autenticitate.

– În cer – a spus Epifanie – există cetele cele dumnezeieşti şi înţelegătoare. Deasupra acestora îşi are tronul Său, Cel Prea Înalt. Pentru mai sus ce putem gândi?

– Dar ai devenit foarte pretenţios şi îndrăzneţ în întrebările tale! Ascultă însă: Cel Prea Înalt Se află, precum ai spus, deasupra cetelor îngereşti. La dreapta Lui şade Fiul Său Cel Unul-Născut, Domnul nostru Iisus Hristos, pe tron înalt şi înfricoşător.

Din El se trimit străluciri orbitoare pentru oştile cereşti. Deasupra lui Dumnezeu există văzduh care străluceşte ca şi chihlimbarul, dar este alb ca zăpada. Acest văzduh urcă la înălţime nesfârşită. Şi deasupra acestei înălţimi este Dumnezeu. Şi iarăşi se întinde în adâncime înfricoşătoare şi în lărgime nemărginită; şi aici este Dumnezeu. Oriunde ai privi, nu vei afla margine în văzduhul acela, nici în Dumnezeirea cea nevăzută.

– Oare cum de ştii atât de bine, stăpâne al meu, aceste lucruri înfricoşătoare şi preaslăvite, şi le descrii ca şi cum le-ai vedea înaintea ta?

– Cel căruia Dumnezeu îi va deschide şi îi va lumina ochii sufletului – a răspuns Cuviosul – vede şi înţelege multe.

– Cum se explică ceea ce a spus Domnul: "Rugaţi-vă ca să nu fie fuga voastră iarna, nici sâmbăta"? (Mat. 24, 20).

– Domnul a făcut această aluzie, deoarece, ca Atotcunoscătorul, prevedea nimicirea iudeilor de către romani, din cauza necredinţei lor. Dacă într-adevăr se făcea

năvălirea sâmbătă, iudeii nu ar fi putut pleca, pentru că, potrivit cu legea lor, se odihneau în ziua aceea, şi astfel ar fi căzut în mâinile vrăjmaşilor. Cât pentru "iarnă", cred că a spus-o, deoarece în acest anotimp este frig şi munţii sunt greu de străbătut. Deoarece, chiar dacă plecau, cum s-ar fi ferit în munţi de frigul cel puternic?

– Ce înseamnă – a întrebat iarăşi Epifanie – aceasta ce o zice Proorocul: "Ziua zilei spune cuvânt, şi noaptea nopţii vorbeşte ştiinţă"? (Ps. 18, 3).

– Apropie-te la Iordan în ceasul în care se botează Hristos, şi vei afla ceea ce cauţi: "Zi" să-L socoţi pe Tatăl; "Zi" şi pe Fiul. "Cuvânt" pe Duhul Sfânt, Care S-a pogorât ca un porumbel din cer şi a stat deasupra Fiului. "Noapte" să-l consideri pe Înaintemergătorul, comparat cu Dumnezeirea, "noapte" şi pe iudei. "Ştiinţă", în sfârşit, să consideri cea pe care o propovăduia Ioan iudeilor.

– De ce Hristos l-a numit pe Ioan "fiul tunetului"? – a întrebat Epifanie.

– Domnul S-a înălţat la ceruri şi "a tunat" prin gura Apostolilor Săi, adică, a cerurilor celor înţelegătoare, Evanghelia în toată lumea (cf. I Împ. 2, 10). Aşadar, Domnul este tunetul. Fiul tunetului este Ioan, pentru că nimeni altul nu "a tunat" (nu a teologhisit) cu atâta putere. Este fiul lui Dumnezeu cel cu har deosebit, ca nimeni altul. De altfel şi Domnul, pe Cruce, a spus Născătoarei de Dumnezeu: "Iată fiul tău" (Ioan 19, 26). Tunet este Duhul Sfânt. Fiul Duhului Sfânt este Ioan. După învierea Sa, Domnul S-a înălţat iarăşi la cer, a şezut de-a dreapta Tatălui Său şi atunci "a tunat" prin glasul cel puternic al Duhului Sfânt, Care a fost trimis Apostolilor în chipul limbilor de foc. Ioan Teologul se numeşte capul Evangheliştilor, calul cel alb şi fiul tunetului.

– Este adevărat ceea ce se spune, că tunetele şi fulgerele sunt pricinuite de Proorocul Ilie, alergând cu carul său deasupra norilor şi urmărind un oarecare balaur?

– Nu, fiul meu, nu este aşa. Trebuie să fie omul peste măsură de prost ca să primească aşa ceva. Acestea le-au plăsmuit oamenii cei nebuni cu mintea lor. Unii, asemenea acestora, au spus şi că Hristos făcea înaintea iudeilor păsări de lut şi, dându-le suflare, le lăsa să zboare, sau iarăşi ziceau că zăpada este făină care cade din cer şi altele asemănătoare. Câte lucruri deşarte şi mincinoase au scris ereticii! Pe acestea fiecare creştin trebuie să le lepede.

Aşadar, Ilie nu s-a ridicat la cer, nici nu şade în car, pentru că "nimeni nu s-a suit în cer, decât Cel Ce S-a pogorât din cer, Fiul Omului, Care este în cer" (Ioan 3, 13). Are însă harul de a-L face milostiv pe Dumnezeu şi să trimită ploaie pe pământ în zile de secetă.

Ilie trăieşte încă şi este cu trupul său, dar nimeni nu-l cunoaşte. Trăieşte şi Enoh şi are legătură cu mulţi, dar nimeni nu-l recunoaşte. Trăieşte şi Ioan Teologul. Există şi trăieşte în lume ca mărgăritarul în noroi. A fost lăsat cu trupul pe pământ ca un trimis al lui Iisus Hristos, ca să-L facă milostiv faţă de păcatele noastre şi să-L oprească să ne şteargă de pe faţa pământului de fiecare dată când, cu dreptate se porneşte asupră-ne mânia Sa cea dreaptă, văzând greşalele noastre înmulţindu-se.

Destui Sfinţi i-au văzut. Nu au descoperit însă, din cauza necredinţei şi curiozităţii oamenilor. Aceştia trei vor trăi până la sfârşit. Se vor lupta cu antihrist şi îl vor birui, pentru care vor lua şi cununa muceniciei.

– Ce înseamnă ceea ce s-a spus în Psalmi că: "Paharul este în mâna Domnului, cu vin neamestecat, plin de amestecătură. Şi au turnat din acesta în acela, însă droj-

diile lui nu s-au deşertat; bea-vor toţi păcătoşii pământului" (Ps. 74, 8).

– Hristos şi Dumnezeul nostru a spus: "Dacă însetează cineva, să vină la Mine şi să bea" (Ioan 7, 37). "Paharul" este firea omenească desăvârşită a lui Hristos, Care este şi Dumnezeu, şi om. "Vinul neamestecat" este firea Sa dumnezeiască. Fără vas, vinul nu se păstrează. Aşa şi înţelepciunea lui Dumnezeu, ca nevăzută cum este, nu putea petrece cu oamenii, fără trup. "În mâna Domnului" înseamnă că Fiul Se află în mâinile Tatălui, precum şi El Însuşi a spus: "Părinte, în mâinile Tale încredinţez duhul Meu" (Luca 23, 46). "Plin de amestecătură" înseamnă plinătatea dumnezeirii Sale, gustarea cea dulce, care veseleşte inimile credincioşilor. "Au turnat din acesta în acela" înseamnă că a luat trup omenesc din neamul iudeilor, ca aceia să cunoască dumnezeirea Sa cea nestricăcioasă prin întruparea Sa. A făcut semne şi minuni în mijlocul lor. Însă ei, mişcaţi de invidie, spuneau că se folosea de farmece.

Aşadar, când Tatăl a văzut că nu au crezut în Fiul Său Cel Unul-Născut şi L-au răstignit, atunci a aplecat paharul pe care îl ţinea în mână şi a vărsat harul Său neamurilor. L-a luat de la iudei şi l-a dat romanilor, însă "drojdia lui nu s-a vărsat". Ne-a dat nouă, neamurilor, Evanghelia Sa, ne-a dat pe Apostoli, ne-a trimis harismele Duhului Sfânt. Adică Cel Prea Înalt a vărsat neamurilor credinţa şi cunoştinţa Scripturilor celor insuflate de Dumnezeu, iar iudeilor le-a rămas numai litera Legii ca "drojdia", adică ceea ce rămâne în butoi, după ce este golit de vin. Vinul cel dulce al Legii şi al Proorocilor s-a vărsat odată cu întruparea lui Hristos. Însă a rămas drojdia lui, adică nădejdea iudeilor. Aceştia s-au risipit prin toate ţările şi beau încă drojdia rătăcirii, aşteptând pe antihrist.

– Spune-mi, te rog – a spus din nou Epifanie – cum se tâlcuieşte stihul: "Dobitoc m-am făcut la Tine; şi Eu pururea cu Tine" (Ps. 72, 22).

– Proorocul o spune aceasta în numele lui Dumnezeu Cuvântul, deoarece Fiul şi Cuvântul, Care coexistă cu Tatăl, S-a făcut Om. Om înseamnă necuvântător (dobitoc) raţional al lui Dumnezeu. Aşadar, pentru că Fiul lui Dumnezeu S-a făcut Om desăvârşit, Îi zice Tatălui: "Deşi M-am făcut Om, în timp, de către Tine, însă nu încetez, ca Dumnezeu, şi să fiu pururea cu Tine".

– Ce înseamnă cuvântul Domnului: "Când vă rugaţi, nu spuneţi multe"? (Mat. 6, 7).

– Vorbăria, fiul meu, – a răspuns Cuviosul – este faptul de a sta la rugăciune şi a nu zice: "Am păcătuit, Doamne, iartă-mă, miluieşte-mă" şi cele asemenea, ci a spune: "Dă-mi, Doamne, să mănânc, să beau şi să mă îmbogăţesc, ca să mă veselesc în această lume şi să mă bucur de orice plăcere materială". Aceasta şi orice asemenea cu aceasta este vorbărie. Dumnezeu nu vrea să ne rugăm aşa. Vrea ca mai întâi să căutăm Împărăţia şi dreptatea Lui şi atunci ni se vor da şi toate celelalte.

– Stăpâne al meu, în ce se deosebesc, prin firea lor, diavolii de îngerii lui Dumnezeu?

– Nu există nici o diferenţă. Singurul lucru care îi deosebeşte este că îngerii sunt nepătaţi şi curaţi, în timp ce diavolii sunt sălbatici, negri, întunecaţi, păcătoşi şi blestemaţi. Îngerii sunt strălucitori, în timp ce diavolii sunt negricioşi; aceia lumină, aceştia întuneric. Prin ce se deosebeşte păcătosul de cel drept, prin aceea se deosebeşte şi diavolul de înger.

– În ce loc se odihnesc acum duhurile sfinţilor?

– Sufletele sfinţilor se află în Rai şi văd bunătăţile pe care le vor moşteni după înfricoşătoarea înviere a trupurilor. Dar până ce nu se vor scula cinstitele lor trupuri, sufletele singure nu se vor putea desfăta de bunătăţile care s-au pregătit pentru ele.

– Ce înseamnă spusa: "Domnul M-a zidit la începutul căilor Lui, în lucrurile Sale" şi "Eu am fost întemeiată mai înainte de veac?" (Pilde 8, 22-23).

– Prima o spune Fiul lui Dumnezeu ca Om, prin gura înţeleptului Solomon, – a răspuns Cuviosul. Adică, pe Tatăl Său Cel fără de început Îl numeşte Domn şi Dumnezeu. "Domnul, – zice – Mi-a dat fire omenească, ca să devin Legiuitor şi Începutul tuturor căilor ce duc la harul cel nou". Într-adevăr, Hristos este începutul mântuirii, începutul milostivirii, al dragostei, al blândeţii şi al păcii. Este începutul minunilor, al învăţăturilor şi al aşezămintelor de lege ale harului celui nou. Acest Domn şi Dumnezeu-Om este începutul înfrânării, al smereniei şi al oricărei alte virtuţi. Orice virtute care îi duce pe oameni în Rai, este numită de către Dumnezeiasca Scriptură, cale. Capul oricărei căi înţelegătoare este Hristos ca Om. Hristos este încă şi Capul întregii Biserici, pentru că El este Cel dintâi Care a deschis toate căile care duc la viaţă şi în Rai, ca Legiuitor dulce şi preaslăvit.

Ia aminte acum la cele spuse: "Eu am fost întemeiată mai înainte de veac" şi "Înainte de a fi fost întemeiaţi munţii... eu am luat fiinţă" (Pilde 8, 23, 25). Aici se subînţelege naşterea Cuvântului lui Dumnezeu, care s-a făcut în afară de timp şi înainte de crearea veacurilor. Aşadar, Cuvântul este caracterizat ca temelie, pentru că de la început S-a născut din Tatăl ca Fiul Său Cel Unul-Născut. Şi încă, pentru că a fost aşezat după aceea ca temelie, dea-

supra căreia a fost zidit veacul. Prin urmare este dovedit că El, Cuvântul lui Dumnezeu susţine veacurile. Dacă nu ar fi fost aşezat El ca temelie, nu s-ar fi putut crea zidirile.

Apostolul Pavel zice: "Pentru că în El şi din El şi prin El sunt toate" (cf. Rom. 11, 36). Prin "în El" Îl numeşte temelie. "Prin El" înseamnă că Acest Cuvânt, deşi Îi aparţine Tatălui, S-a născut din Tatăl necurgător, după care a creat zidirile. Aşadar Acesta a fost temelia şi El Însuşi a zidit totul pe Sine. Acesta este Întemeietorul celor văzute şi nevăzute. De aceea spune: "Eu am fost întemeiat mai înainte de veac" şi Apostolul: "Dar fiecare să ia seama cum zideşte, căci nimeni nu poate pune altă temelie, decât cea pusă, care este Iisus Hristos" (I Cor. 3, 10-11).

– Cum de s-a rătăcit Arie în acest loc? – a mai întrebat tânărul.

– Auzind ticălosul că "Domnul M-a zidit", nu a primit că aceasta se referă numai la firea omenească a Domnului, ci a susţinut că s-a spus pentru cea dumnezeiască. Şi atunci, cred, a fost stăpânit – vai – de nebunia diavolilor şi şi-a pierdut mintile. Adică nu a crezut că Hristos este şi Dumnezeu, şi Om. A încurcat cele două firi şi a sfârşit în concluzii hulitoare. Astfel, a coborât firea dumnezeiască la zidire şi creaţie.

– Ce înseamnă: "Dumnezeule, întru numele Tău mântuieşte-mă, şi întru puterea Ta mă judecă"? (Ps. 53, 1).

– Acest stih este o rugă stăruitoare a întregii omeniri sau, mai concret, a Bisericii către Dumnezeu. Ea strigă aşadar către Cel Prea Înalt prin gura Proorocului şi-I spune: "Dumnezeul meu, am avut pricire cu diavolul şi cu idolii lui. Mă sileşte şi mă tiranizează cu viclenia lui. Vino însă cu Trupul Tău cel omenesc şi cu numele Iisus Hristos şi voi crede. Iisuse Hristoase, "întru numele Tău mântuieşte-mă".

Desăvârşeşte planul dumnezeieştii Tale iconomii, ce l-ai rânduit pentru mine. Vino să mori, să înviezi şi să Te înalţi pentru mine. Şezi de-a dreapta Tatălui şi trimite-mi pe Mângâietorul, prin Apostolii Tăi. Aşa vei pune capăt pricinii mele, vei birui idolii, vei sfărâma altarele lor, vei desfiinţa jertfele lor necuviincioase şi-mi vei dărui împărăţiile pământeşti".

"Întru puterea Ta mă judecă" înseamnă:

"Dăruieşte-mi virtutea discernământului, ca să Te cunosc şi să păzesc poruncile Tale şi îndreptările Tale cele dătătoare de viaţă". "Numele" este Iisus Hristos, "puterea" este Duhul Sfânt. Aşadar, Biserica cere de la Tatăl şi spune: "Dumnezeul meu, mântuieşte-mă prin Iisus Hristos şi prin Duhul Tău Cel Sfânt dă-mi discernământ". Discernământul îi arată omului toate căile şi nu-l lasă să se rătăcească pe cale vicleană. Este cea dintâi între virtuţi. Din el se naşte dragostea, şi din dragoste, milostenia. Prin urmare, discernământul sădeşte fiecare virtute. Primul rod este binefacerea, apoi neraŭtatea şi smerenia cea înălţătoare, pacea şi blândeţea. *Discernământul este mintea Duhului Sfânt.* Aşadar, atunci când mintea omului îl cuprinde şi îl ţine întru sine pentru totdeauna, simţurile lui cele duhovniceşti simt o dulceaţă nespusă.

Ascultă acum ce înseamnă discernământ: discernământul este cel ce cântăreşte cu scumpătate fiecare gând. Şi pe cel ce îl află sănătos, îl dă cugetării ca să-l ţină şi să-l săvârşească; în timp ce pe cel vătămător îl alungă departe de la el, precum aruncă praştia piatra.

– De ce spune marele Apostol că: "Orice păcat pe care-l va săvârşi omul, este în afară de trup. Cine se dedă însă desfrânării, păcătuieşte în însuşi trupul său"? (I Cor. 6, 18) – a întrebat iarăşi Epifanie.

– Orice păcat, fiul meu, spurcă numai sufletul, în timp ce desfrânarea spurcă şi trupul. "Tot păcatul în afara trupului este", adică nu se săvârşeşte în trup, precum am spus, ci în suflet, în minte şi în duh. Mincinosul gustă plăcerea prin cuvinte, la fel şi cel ce jură strâmb, şi bârfitorul. Adică, în timp ce orice alt păcătos păcătuieşte numai în suflet, desfrânatul păcătuieşte şi în trup. Predându-se pe sine destrăbălării, face şi trupul şi sufletul scârboase şi se face bătaia de joc a diavolilor. Aşadar, unul ca acesta păcătuieşte în însuşi trupul său şi îl spurcă nu numai pe acesta, ci şi pe cel al femeii cu care s-a încurcat.

Bărbatul şi femeia care s-au unit legitim, nu-şi stăpânesc separat trupurile lor. Trupul bărbatului aparţine femeii lui, iar trupul femeii aparţine bărbatului ei, prin urmare nu sunt două trupuri, ci unul. Aşadar, atunci când femeia se uneşte cu altul păcătuieşte şi în paguba trupului bărbatului ei. La fel se întâmplă şi cu bărbatul. Aşadar, de fiecare dată când nu se îndestulează unul cu trupul celuilalt şi se apropie de cel străin, păcătuiesc în trupurile lor, pentru că spurcă acelaşi aşternut al lor. Pentru aceasta "fiecare păcat, în afara trupului este, dar cel ce desfrânează, păcătuieşte în însuşi trupul său". Cel ce nu are femeie şi desfrânează, seamănă cu porcul care se tăvăleşte în necurăţie. Trupul său devine scârbos şi murdar, în timp ce sufletul său se întunecă ca al diavolului. Firește, toate păcatele înnegresc sufletul peste măsură, însă desfrânarea face şi trupul murdar şi necuviincios.

– Cum se tâlcuieşte oare cuvântul lui Isaia: "Morţii viaţă nu vor vedea, nici doctorii nu vor învia"? (26, 14). Pe aceasta se sprijină ereticii când învaţă că nu există înviere a morţilor.

– Morţi şi orbi – i-a răspuns Cuviosul – Proorocul îi numeşte pe zeii păgânilor, pe Dia, pe Apolon, pe Hermes, pe Cronos, pe Ira, pe Artemida şi pe toţi ceilalţi. Şi aceasta, pentru că pietrele, aurul şi argintul, n-au trăit vreodată, nici nu vor trăi, de vreme ce sunt materii neînsufleţite şi moarte. Pe aceştia elinii îi considerau, în mod greşit, doctori, scăpând la ei şi făcând jertfe în cinstea lor.

Aşadar, văzând Proorocul, pe de-o parte, idolii cei neînsufleţiţi şi nesimţitori, iar pe de altă parte neamurile cele rătăcite scăpând la aceştia ca la nişte doctori, a prezis pentru aceştia următoarele: "Morţii viaţă nu vor vedea", adică zeii elinilor, cei de pietre şi de lemne, de argint şi de aur, de pământ ars şi de aramă, nu vor vedea viaţă, de vreme ce sunt materii moarte. "Nici doctorii nu vor învia", adică, deşi sunt cinstiţi de neamuri ca doctori şi dătători de viaţă, nu vor vedea însă învierea, pentru că vor fi striviţi de Hristos.

– Ce înseamnă stihul: "Acolo voi răsări cornul lui David, gătit-am luminător Unsului Meu"? (Ps. 131, 17) – a continuat Epifanie.

– "Cornul" este Urmaşul împărătesc pe care L-a dăruit Dumnezeu lui David, adică Hristos, Care S-a născut din Născătoarea de Dumnezeu. "Luminătorul" este fericitul Ioan Botezătorul, pe care l-a gătit Tatăl Cel îndurat pentru Fiul Său. Cât pentru spusa "Acolo voi răsări", a spus-o Dumnezeu arătând Biserica şi plinătatea ei.

– Cum, se tâlcuieşte stihul: "Mărturia Domnului credincioasă, înţelepţeşte pruncii"? (Ps. 18, 8).

– Cel ce dă mărturie pentru Domnul Iisus Hristos, a răspuns Cuviosul, este Duhul Sfânt. Însuşi Domnul a spus Ucenicilor Săi: "Iar când va veni Mângâietorul, pe Care Eu Îl voi trimite vouă de la Tatăl, Duhul Adevărului, pe Care lumea

nu poate să-L primească, pentru că nu-L vede, Acela va mărturisi despre Mine" (Ioan 15, 26 şi 14, 17).

Prin urmare, mărturia Domnului este Duhul Sfânt. La aceeaşi concluzie ne duce şi taina care s-a săvârşit la Iordan, unde Tatăl a dat prin Duhul Sfânt mărturie pentru Fiul, exact ca şi pe Tabor. Aşadar, dacă "mărturia Domnului" se numeşte Duhul Sfânt, spusa "înţelepţeşte pruncii" o putem atribui Apostolilor, care înainte de a primi Duhul Sfânt erau prunci la minte, pentru că erau nedesăvârşiţi. Însă după mântuitoarea Înălţare, S-a pogorât Mângâietorul în foişor, unde erau adunaţi, şi i-a înţelepţit pe aceşti pescari necărturari, făcându-i mai înţelepţi decât toţi înţelepţii şi ritorii şi decât cei ce sunt vrednici de admiraţie pentru înţelepciunea lor. Şi nu a luat nici o răsplată de la ei, decât numai credinţă sinceră şi râvnă dumnezeiască.

Încă mai este cu putinţă ca spusa "înţelepţeşte pruncii" să se refere la acei prunci care, ţinând ramuri, L-au întâmpinat pe Domnul cu strigăte şi slavoslovii. Cu toate acestea, cei înţelepţi şi cărturarii n-au putut să-i înţeleagă şi să-i imite pe pruncii cei smeriţi, deoarece nu fuseseră "înţelepţiţi" ca şi aceia, de Duhul Sfânt.

– Care este esenţa soarelui, – a întrebat iarăşi Epifanie – şi care este înfăţişarea lui? Căci l-am văzut zugrăvit în biserică având formă de om. Unii, desigur, cred că are faţă omenească.

– Să nu le crezi pe acestea – a răspuns Cuviosul. Soarele nu are înfăţişare omenească. Dacă vrei să înveţi despre esenţa lui, ascultă: "A zis Dumnezeu să fie luminători pe tăria cerului; şi a făcut Dumnezeu pe luminătorul cel mare pentru stăpânirea zilei" (Fac. 1, 14-16). Aici este vorba de soare, adică de focul material, de cercul de foc pe care l-a aprins Dumnezeu şi este nestins. Mulţi, cu oare-

care meşteşug, au luat din el energie şi au întrebuinţat-o pentru a aprinde foc, pentru a pregăti mâncare şi pentru alte folosinţe.

Îţi voi vorbi şi despre mărimea lui. Circumferinţa lui este incomparabil mai mare decât cea a Cetăţii împărăteşti. Pare însă mic, deoarece se află la o distanţă imensă de pământ. Înlăuntrul său se află îngerul Domnului care îl conduce. Ascultă de poruncile lui şi aleargă spre apus, urmând cale dreaptă, totdeauna cu mare şi aceeaşi viteză. Aleargă neobosit zi şi noapte.

Când ajunge la apus, coboară din cer. După aceea, pe durata nopţii parcurge semicercul sudic al pământului, urmând râul circular pe care se sprijină cerul ca o boltă. Astfel ajunge la răsărit, când urcă iarăşi pe tăria cerului şi răsare.

– Ce înseamnă, Părinte, stihul acesta al lui David: "Să nu fie împreună cu tine scaunul fărădelegii, cel ce zideşte osteneală peste poruncă. Vâna-vor asupra sufletului dreptului şi sânge nevinovat vor osândi"? (Ps. 93, 20-21).

– Cred, – a răspuns Cuviosul – că există două tâlcuiri. După cum ştii, atunci când Saul a bănuit că e vorba să împărăţească David, l-a prigonit şi căuta ca să-l omoare. Însă, deoarece nu putea să-l prindă, a poruncit mai-marilor lui să-l caute peste tot, şi oricine îl va prinde să-l omoare.

Înconjurat de aceste nenorociri, David Îl ruga pe Cel Prea Înalt şi Îi spunea: "Să nu se facă împreună-luptător cu Tine acest împărat nelegiuit, nici să aibă loc lângă Tine, pentru că pricinuieşte osteneală şi suferinţă supuşilor săi. Adică are scopul ca pe mine, deşi nu l-am nedreptăţit deloc, să mă prindă şi să-mi verse sângele meu cel nevinovat". Rugăciunea dreptului nu a fost în zadar. Domnul

s-a scârbit de Saul, "coborât-a pe cei puternici de pe scaune" şi l-a înălţat pe smeritul şi blândul David.

Iar a doua tâlcuire este următoarea: Atunci când vicleanul Irod a auzit de Împăratul Hristos, că S-a născut în Vitleem, le-a spus Magilor să meargă să I se închine şi să se întoarcă iarăşi la el. Deoarece l-au înşelat, a poruncit cu mânie, precum ştii, să fie ucişi pruncii "de doi ani şi mai jos, după timpul pe care îl aflase de la Magi" (Mat. 2, 16). Vrând adică "să vâneze" sufletul dreptului Prunc Iisus, a osândit la moarte prunci nevinovaţi.

Aşadar, prevăzând acestea cu ochii cei înţelegători, Proorocul zicea către Dumnezeul tuturor: "Să nu fie împreună cu Tine scaunul fărădelegii", adică să nu păzeşti sub aripile Tale pe acesta, pentru că scaunul lui este plin de nelegiuiri. Cât despre spusa "cel ce zideşte osteneală peste poruncă", ce să spunem? Oamenii dau porunci şi ei înşişi pricinuiesc şi ostenelile. Îi prigonesc pe cei drepţi şi, prin nelegiuirile lor, fac să se verse sânge nevinovat. Acestea, Epifanie, aşa sunt şi aşa se explică.

Acestea le-au discutat fericitul Andrei cu Epifanie în ziua aceea. Se înnoptase deja, când Cuviosul l-a sărutat pe tânăr şi s-au despărţit. Epifanie a plecat spre casa sa şi, plin de uimire şi admiraţie pentru înţelepciunea şi priceperea fericitului, vorbea întru sine: "Cu adevărat, nu ar fi putut răspunde cu uşurinţă la întrebări atât de grele, dacă nu ar locui în el Duhul Cel Sfânt". Cât despre fericitul Andrei, el îşi continuă, după obicei, nevoinţa şi rugăciunea sa.

Clericul cel tânăr

Într-o zi Cuviosul a întâlnit în piaţa publică a lui Mavrianos pe un cleric tânăr. Îi dădu o palmă cu toată puterea sa şi-i spuse:

– Aşa te nevoieşti, ticălosule, pentru mântuirea sufletului tău? Nu te-ai săturat de noroiul desfrânării, ci te-ai afundat cu deznădejde şi în preadesfrânare. Dar, pe Iisus al meu, dacă nu te vei îndrepta, te vei topi în călduri şi frisoane vreme de trei ani.

A spus acestea şi a mers mai departe, lăsându-l pe cleric uimit de cele ce le-a auzit. Într-adevăr, în noaptea aceea căzuse în preadesfrânare. Însă chiar de atunci s-a hotărât să înceteze cu aceste obişnuinţe necuviincioase. Drept care începu să se nevoiască în continuare cu postiri, cu privegheri şi rugăciuni, ca să fie miluit şi iertat de păcatele sale.

Desfrânatul şi batjocoritorul de cele sfinte

Ultimele sale ceasuri

Între timp Cuviosul a lăsat piaţa şi a pornit spre "poarta de piatră", ocupându-se cu lucrarea sa obişnuită. Era ziua prăznuirii Sfântului Mucenic Tirs. Aşadar, atunci când Cuviosul s-a apropiat de "poarta de piatră" a văzut pe cineva întorcându-se de la biserica Sfântului. Cu ochii săi cei înţelegători a observat că faţa lui era înnegrită. Îl însoţeau mulţi diavoli, înainte şi înapoia lui, plini de o bucurie de

nedescris. Unii dintre aceştia jucau cu nerușinare, în timp ce alţii băteau din palme. Mai ales aceia care jucau cântau împreună cu ceilalţi antifonic:

– Acum acesta este al nostru.

– Vezi cum seamănă cu domnul nostru.

– Mâncat-am toată viaţa lui.

– Sufletul şi trupul lui.

– Pe de-a-ntregul este al nostru.

– Şi-al slăvitului părintelui nostru.

– Nu ne mai rămâne nici o îndoială.

– Este a lui Belzebut moştenire.

Acestea le spuneau şi multe altele ce nu se pot spune, şi-şi trăgeau victima lor, distrându-se. Aflaseră că în ziua următoare va muri şi se bucurau pentru pierzarea lui.

Fericitul urmări scena multă vreme. L-a durut sufletul văzând că i se apropie aceluia moartea şi cum va fi pedepsit acel ticălos. Diavolii îl împresurau ca albinele, pentru că din tinereţe era dedat la desfrânare, la amestecarea de sânge şi la orice fel de destrăbălare. Şi cel mai rău lucru, era robit de păcatul cel scârbos al sodomiei. Nu mergea la biserică, nu primea Sfânta Împărtăşanie şi nici nu se ruga. Nu îl preocupau cele duhovniceşti, ci totdeauna lucrurile cele trupeşti şi diavoleşti. Îşi irosise toată viaţa sa cu desfrânatele, cu beţivii şi cu cântăreţii.

Aşa cum mergea spre casă, fericitul Andrei l-a urmat ca să afle unde locuieşte. În ziua următoare a mers din nou la casa lui ca să vadă ce i se va întâmpla şi a stat să privească de departe. L-a aflat înfăşurat în mrejele morţii. A făcut câteva mişcări necuviincioase pe care obişnuia să le facă pentru a se veseli. Îl vizitară mulţi cunoscuţi şi vecini de-ai săi, care stăteau şi se tânguiau.

Cel ce era pe moarte, sau mai bine zis diavolul care îl câştigase, flecărea şi spunea vorbe murdare. Fericitul îl vedea pe satana intrând şi ieşind din gura lui, uneori ca un şoarece şi alteori ca o viperă. Uneori striga precum câinele, alteori ca porcul şi ca pisica. Îşi întindea mâna la spate şi îşi mânca necurăţia sa. Însă cu cât se apropia de sfârşit, slăbea şi spasmele lui se împuţinau.

După aceste pedepse şi defăimări a sosit şi moartea. Era o moarte amară, pentru că în viaţa lui nu şi-L făcuse pe Dumnezeu milostiv cu mărturisirea, cu milostenia şi cu vreun alt oarecare chip de pocăinţă. Aşadar, sufletul lui s-a pogorât în adâncurile iadului şi întru întunericul cel mai din afară.

Evlavioasa lui soţie povesteşte

După înmormântarea lui, unii s-au întors acasă ca să o mângâie pe femeia lui. Discutând cu privire la viaţa lui, spuneau că a fost flecar, grăitor de vorbe murdare şi foarte adulter, pentru că orice femeie cădea în mâinile lui, nu o lăsa până ce nu-şi satisfăcea pofta lui.

– Din ziua nunţii noastre – a spus femeia sa – nu a mers niciodată la biserică, nu s-a rugat, n-a făcut semnul Crucii şi nici nu se împărtăşea. Dimpotrivă, îşi petrecea totdeauna nopţile la casele de desfrâu. Când se întorcea vreodată acasă şi îndrăzneam să-l întreb unde a fost, lua toiagul şi mă bătea. Mă chinuia mult şi-mi făcea rău.

Alaltăieri însă i s-a înmuiat sufletul lui. Seara a venit şi s-a aşezat lângă mine şi astfel am început să-l sfătuiesc. Cum îi vorbeam, s-a înduioşat şi mi-a spus: "Ce vrei să fac?". "Vreau, – îi răspund – să mergem mâine la Sfântul Tirs, care se prăznuieşte, să urmărim Sfânta Liturghie şi să

ne împărtăşim cu Prea Curatele Taine, ca să ne luminăm şi să ne sfinţim. Aşa vei deveni creştin, fie şi pentru o zi. Poate atunci va pune Domnul frica Sa în sufletul tău şi îţi vei schimba viaţa, şi astfel vei câştiga cerul". Atunci el mi-a făgăduit că mă va asculta.

Dimineaţa am mers la Biserica Sfântului Tirs. Însă, în timp ce eu mă rugam, acela îşi bătea joc de sfânt şi de Biserică şi nici nu şi-a plecat capul său, nici nu a îngenuncheat ca să se închine. Nu a făcut semnul Crucii, nici nu a sărutat icoana Mucenicului. Stătea cu mâinile spânzurate şi-i batjocorea pe cei ce se rugau.

Când mi-am sfârşit rugăciunea, m-am întors şi i-am spus: "Netemătorule de Dumnezeu, ce stai ca o statuie neînsufleţită? De ce nu îngenunchezi? De ce nu-ţi faci Cruce? Atât de mult te-ai învârtoşat, ticălosule, de stai ca un iudeu? Bine, de Dumnezeu nu te temi. Dar nici măcar de oameni nu te ruşinezi? Cel puţin fă-te că te rogi, aşa, de ochii lor".

Atunci acela mi-a răspuns: "Unde să mă rog? Arată-mi!". I-am arătat, aşadar, icoana Mucenicului şi i-am spus: "Aici, roagă-te". Acela însă a disprețuit icoana şi a spus: "Ce putere poate avea un zid neînsufleţit şi nesimţitor? Ce rătăcire şi nesimţire! La ce mă poate ajuta? Ei, zidule, ţie îţi vorbesc, ajută-mă!".

Acestea le-a spus şi a ieşit tulburat din biserică. Pe mine m-a cuprins frică şi cutremur pentru hula lui. Atunci am început să-l rog pe Mucenic cu lacrimi, ca să-i fie milă şi să nu-l pedepsească pentru acest păcat al său. Aşa cum îl rugam, am căzut deodată în extaz şi am auzit glas din icoana Mucenicului spunându-mi: "Eu îl compătimesc. Însă Dumnezeu S-a mâniat pe el şi nu-l iartă. A poruncit ca mâine să moară, ca să se şteargă numele lui de pe pământ.

Şi atunci, în văpaia cea nestinsă, va înţelege că este adevărată slava Mucenicilor şi a prietenilor celor adevăraţi ai lui Dumnezeu". După sfârşitul Sfintei Liturghii am venit aici şi l-am găsit în pat având fierbinţeală.

Această povestire a pricinuit tuturor frică şi cutremur.

– Într-adevăr – spuneau ei – într-adevăr, "Dumnezeu nu caută la faţă". Poruncile Lui nu rămân de minciună. Răsplăteşte fiecăruia potrivit cu faptele lui.

Acestea, iubiţii mei, nu le-am auzit numai de la cel drept, ci şi de la acea femeie evlavioasă, care le-a povestit spre folos. Le-a povestit tuturor ca să se teamă de Domnul, să se ţină totdeauna departe de desfrânare şi de preadesfrânare, să caute totdeauna pocăinţa şi mila lui Hristos şi să nu dispreţuiască pe Sfinţii Mucenici, cinstitele lor moaşte şi sfintele lor icoane.

Vedenia virtuoasei Varvara

Odată Cuviosul umbla prin piaţa publică, aproape de stâlpul pe care îl ridicase Marele Constantin. Deasupra acestuia împăratul înălţase o statuie şi la temelia ei aşezase cinstitele piroane care au străpuns Sfântul Trup al Domnului, ca să se slăvească Dumnezeu şi să ocrotească cetatea.

Atunci o oarecare femeie virtuoasă a venit în uimire. I s-au deschis ochii sufletului ei şi l-a văzut pe fericitul osebindu-se din mulţime ca un stâlp de foc ce împrăştia raze. Unii neghiobi îl pălmuiau, alţii îl ghionteau, în timp ce cei mai mulţi îl priveau cu dezgust şi spuneau:

– Doamne, nici vrăjmaşului nostru să nu i se întâmple un astfel de rău!

În urma lui mergeau diavolii, care ascultau cele spuse şi adăugau:

– Măcar de-ar auzi Dumnezeu rugăciunea voastră şi niciodată să nu mai arate pe pământ un altul asemenea lui. Nimeni nu ne-a rănit, nimeni nu ne-a ars atât de mult inima, precum acest înşelător şi pierde vară. A fost rob, şi deoarece n-a vrut să se supună stăpânului său, s-a prefăcut a fi nebun şi batjocoreşte lumea.

În acelaşi timp îi însemnau pe cei care-l loveau pe Cuviosul şi ziceau între ei:

– Acest păcat pe care îl fac, lovindu-l pe nedrept, îl vom avea drept mângâiere, iar în ceasul morţii lor îi vom învinovăţi înaintea îngerilor lui Dumnezeu pentru această faptă a lor şi nu vor avea cum să se apere.

Însă Cuviosul, cu harul Dumnezeiescului Duh i-a auzit şi le-a distrus toate însemnările.

– Nu aveţi dreptul, – le spunea înfricoşându-i – să însemnaţi acestea, pentru că L-am rugat pe Domnul ca să nu le socotească păcatul celor ce mă lovesc. Neştiinţa lor le slujeşte drept apărare.

În timp ce femeia observa toate acestea, a privit către înălţime şi iată! – ca şi cum s-ar fi deschis poarta cerului – s-a revărsat, ciripind, o mulţime de rândunele pline de har. În mijlocul lor zbura un porumbel alb ca zăpada, foarte mare, ce se îndrepta către fericitul. Ţinea în cioc o ramură de măslin care strălucea ca aurul şi i-a spus cu glas omenesc:

– Primeşte această ramură! Ţi-o trimite Tatăl Atotţiitorul, Domnul Savaot, din Raiul desfătării, deoarece eşti îndurător, compătimitor şi iubitor de bine, precum şi Acela este îndelung-Răbdător şi mult-Milostiv. Cel Prea Înalt te va slăvi încă şi mai mult, şi se va mări numele Lui cel Sfânt

prin tine, fiindcă ai cerut să nu aibă păcat cei ce te lovesc şi te întristează în fiecare zi.

Numai cât a spus acestea, şi S-a aşezat pe capul lui. Era în întregime "poleit cu argint, între umerele lui cu strălucire de aur" (Ps. 67, 14). Ochii Lui semănau cu mărgăritarele de mult preţ. Picioarele Lui aveau culoare roşie, împărătească. Pe capul Lui era o Cruce de flori, şi de jur împrejurul Lui ciripeau necurmat rândunelele.

Atunci acel suflet cuvios, văzând toate acestea, a rămas în uimire şi a strigat în taină:

– Cât de bun eşti, Dumnezeule! Există astfel de luminători pe pământ şi noi, ticăloşii, nu-i ştim.

De multe ori a voit ea să descopere cele văzute, dar o împiedica îndată o oarecare putere dumnezeiască. O apuca tremuratul şi, de frică, fără să vrea, tăcea. Într-o zi o întâlni dreptul şi îi spuse:

– Păzeşte taina mea, Varvaro, şi să nu descoperi la nimeni lucrarea mea, până când voi pleca din această viaţă şi voi trece "în locul cortului celui minunat, până la casa lui Dumnezeu" (Ps. 41, 5).

– Şi să vreau să o spun, Sfinte al lui Dumnezeu, şi nu aş putea. Mă împiedică o oarecare putere nevăzută şi mă cuprind spaima şi slăbănogirea.

Noua ispită a lui Epifanie

Epifanie primi şi un al doilea atac, crunt, din partea diavolului desfrânării. L-a pizmuit atât de mult, preaînrăutăţitul, încât a trimis împotriva lui pe o căpetenie a diavolilor, ca să-l nimicească prin mâhnire.

Tânărul, fiind foarte obosit şi amărât din pricina atacurilor repetate şi puternice ale diavolului, l-a căutat şi l-a aflat pe fericitul Andrei, pe care, după ce i-a încredinţat tot chinul prin care trecea, l-a rugat să-l slobozească din această amară tiranie. Atunci Cuviosul, cu compătimirea ce-l caracteriza, s-a milostivit de el ca de fiul său cel adevărat, precum şi era, şi i-a spus:

– Fiul meu Epifanie, am cedat la atacul gândului mândriei şi pentru aceasta s-a ridicat balaurul împotriva noastră. Aceasta s-a întâmplat spre folosul nostru, ca să înţelegem că suntem neputincioşi şi că fără ajutorul lui Dumnezeu nu avem nici o putere, ca să înfruntăm viclenia diavolilor. Toate ni le dăruieşte numai bunătatea lui Dumnezeu: biruinţa, bărbăţia, rugăciunea şi postul. Orice izbutim, este darul Lui. A spus Domnul: "Fără Mine nu puteţi face nimic" (Ioan 15, 6) şi "toată dreptatea omului e ca o cârpă lepădată înaintea Domnului" (cf. Is. 64, 4).

Acum însă ascultă sfatul meu şi această ascultare te va izbăvi. Mâine să mergi la Biserica Sfântului Mare Mucenic Acachie, cel din "Eptascalo". Acolo voi veni şi eu cu duhul meu şi-l vom ruga amândoi pe Mucenic să mijlocească la Stăpânul Cel Iubitor de oameni pentru nevoia noastră. Sunt sigur că va auzi rugăciunea ta şi va odihni sufletul nostru, pentru că are mare îndrăzneală către Domnul, deoarece pentru dragostea Lui a suferit bărbăteşte mucenicia şi şi-a vărsat sângele său cu bucurie.

Când însă vei sta înaintea lui, ia aminte să nu flecăreşti. Roagă-l cu zdrobire şi cu lacrimi, cu suspine şi cuvinte jalnice şi sunt încredinţat că vei vedea foarte repede slava lui Dumnezeu şi se vor întâmpla toate aşa cum ţi le-am spus.

Epifanie i-a făcut Cuviosului metanie până la pământ, l-a sărutat şi a plecat.

În ziua următoare dimineața, a participat la Liturghie în Biserica Sfântului Ioan Botezătorul și după amiază, fără să fi gustat nimic, a mers la Biserica Sfântului Acachie.

Era ora șapte (după ceasul bizantin) și ușile bisericii erau închise. A stat în pridvor și-l ruga cu lacrimi pe Mucenic să nu-l lase să plece fără să-i împlinească cererea sa.

Peste puțin a bătut toaca pentru Vecernie și ușile s-au deschis. Epifanie a intrat cel dintâi și, suspinând, s-a apropiat de racla Sfântului rugându-se cu lacrimi și zicând:

– Sfinte, slăvite, iubite și preaminunate Mucenice al Domnului, miluiește-mă pe mine cel neputincios, ticălos și obosit de multele mele păcate. Curățește ranele, alină durerea și plăgile. Privește cum a turbat câinele, șarpele cel veninos! Cum se trudește să mă surpe în prăpastia desfrânării! Așadar, nu întârzia, nu amâna ajutorul tău, iubitul meu, nu trece cu vederea lacrimile mele cele amare. Îndepărtează-l cu secera cea înfricoșătoare a mijlocirii tale. Ca un ostaș ales al lui Iisus, ai putere să îndeplinești cererea celor ce te roagă.

Îndată ce a sfârșit, a văzut ieșind din raclă ceva ca fulgerul, care l-a înconjurat. Era și foarte cald, pentru că închipuia calda binefacere a Sfântului. Peste puțin privi din nou și simți ieșind din raclă o mireasmă ca de crini, de trandafiri și de miruri de mult preț. Atunci auzi o voce spunându-i:

– Am ascultat rugăciunea ta. De altfel, cu puțin timp înainte, s-a aflat aici, pentru tine, și cel de un nume cu Apostolul cel întâi chemat, acela care s-a făcut nebun pentru slava Domnului. Mergi așadar, mergi și eu Îl voi ruga pe Domnul pentru nevoia ta. Voi cădea la picioarele Lui și

nădăjduiesc că nu mă va respinge, că nu va trece cu vederea smerita mea rugăciune.

Epifanie s-a minunat de nespusa dulceață a Mucenicului și i-a spus:

– Te rog, Mare Mucenice al lui Hristos, nu întârzia să faci rugăciunea. Să nu treacă miezul nopții, fără să dăruiești robului tău ceea ce ai de gând să faci. Doresc mult să văd fața ta cea dorită; fie și în somnul meu, să-mi aduci bucuria și ajutorul tău.

Vederea Sfântului Acachie

Așa a spus și, după ce a sărutat racla Sfântului, a plecat acasă. A intrat în camera sa, a citit slujba ceasului al nouălea și a Vecerniei și s-a așezat să doarmă. Îl prinsese puțin somnul, când văzu în cameră o mulțime îmbrăcată în haine albe și roșii-aurii. În mijlocul lor era Marele Mucenic Acachie, vioi și tânăr cu vârsta, cu barba ce abia începea să-i încununeze bărbia; el strălucea ca mărgăritarul. Îi spuse deci lui Epifanie:

– Am ascultat rugăciunea ta, și pentru nevoia ta L-am rugat pe Stăpânul Hristos, Care mi-a spus să descurc necazul tău cum cred eu mai bine. Așadar, Domnul îți trimite ajutorul Său prin mine. Astfel se va înfricoșa balaurul care te chinuiește.

Și zicând acestea a scos din sânul său un vas de aur. Pe el erau lucrate cu iscusință, icoana Stăpânului Hristos și a Maicii Domnului, iar la dreapta și la stânga erau Heruvimii și Serafimii. Înlăuntrul vasului era ceva foarte roșu și bine mirositor. Mucenicul, după ce a amestecat și a dizolvat în ceva ca aghiasma, i-a dat lui Epifanie să bea, spunându-i: "Liniștește-te". După aceea a plecat cu alaiul său.

Tânărul a sărit din somn. În gură îi rămăsese un gust dulce. A înţeles însemnătatea vedeniei şi, înălţându-şi mâinile la cer, a mulţumit lui Dumnezeu şi Sfântului Mucenic.

Aşadar, slobozit de războiul cel satanicesc, dimineaţa a luat lumânări, untdelemn, tămâie, patru prescuri şi a pornit împreună cu un rob de-al său la Biserica Mucenicului. A intrat înlăuntru cu mulţumiri şi cu rugăciuni. Atunci îl văzu la arătare pe Sfântul, îmbrăcat cu un veşmânt de lână de un auriu aprins, întâmpinându-l, primind darurile lui cu multă bucurie şi zicându-i:

– Am dorit mult să te revăd, Epifanie, deoarece purtarea celor virtuoşi este foarte plăcută nouă, prietenilor lui Hristos. Nu ne mulţumesc atât darurile tale, cât rugăciunea cea curată şi smerita ta înţelepciune. Vreau, aşadar, să-ţi aduci aminte de prietenia mea şi să vii aici adeseori. Îţi voi fi ajutător şi însoţitor în toată viaţa ta. Te voi considera prietenul meu apropiat şi scump. Numele tău l-am scris cu mâna mea aici în stânga, sub amvon. Domnul mi-a încredinţat mie grija de tine. Să vii aşadar mai des aici, ca să ai binecuvântarea lui Dumnezeu şi ocrotirea mea.

Acestea le-a spus Mucenicul şi a tăcut, în timp ce Epifanie a rămas privind cu spaimă şi uimire. Un oarecare slujitor al Bisericii, văzând că-şi are privirea aţintită stăruitor spre amvon, a crezut că a înnebunit.

– Ce păcat! – a spus el întristat. Un tânăr atât de frumos şi să fie nebun.

De îndată ce Mucenicul s-a făcut nevăzut, Epifanie a ieşit afară şi umbla în jurul bisericii rugându-se Domnului. În sfârşit, după ce a participat la Liturghie şi s-a împărtăşit cu Preacuratele Taine, s-a întors acasă bucuros pentru prietenia şi grabnicul ajutor al Mucenicului.

Aşadar, prin mijlocirea fericitului Andrei s-a slobozit din acel război înfricoşător şi mulţumea cu multă căldură, mai întâi lui Dumnezeu, după aceea Mucenicului Său şi, în sfârşit, robului Său Andrei. De atunci mergea regulat la Biserica Sfântului Acachie şi i se ruga cu multă dragoste şi îndrăzneală, bucurându-se neîncetat de mijlocirile lui.

Acoperământul Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu

La Paraclisul Sfintei Soros*, care se află în Biserica din Vlaherne, se făcea odată priveghere de toată noaptea.

Acolo a mers odată şi fericitul Andrei, făcând cele obişnuite ale sale, precum şi Epifanie împreună cu un rob al său.

Epifanie avea obiceiul să stea cât timp putea, o dată până la miezul nopţii şi altă dată până dimineaţa.

Era aproape al patrulea ceas din noapte (după ceasul bizantin), când fericitul Andrei o văzu pe Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu Maria înaintând de la uşile împărăteşti către jertfelnic. Părea foarte înaltă şi avea un alai de Sfinţi cinstit şi strălucitor, purtând haine albe. În mijlocul lor se deosebeau Cinstitul Înaintemergător şi Ioan Teologul, care stăteau la dreapta şi la stânga Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu. Dintre acei purtători de haine albe, unii mergeau înainte, iar alţii le urmau, cântând imne şi cântări duhovniceşti.

* În partea de sud a Bisericii Vlaherna exista Paraclisul Sfintei Soros, unde se păzeau veşmântul, giulgiul şi o parte din brâul Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu.

Când s-a apropiat de amvon, Cuviosul i-a spus lui Epifanie:

– Vezi, fiul meu, pe Doamna şi Stăpâna lumii?

– Da, cinstite Părinte, – a răspuns tânărul.

Între timp Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu a îngenuncheat şi s-a rugat multă vreme. Îl ruga pe Fiul ei pentru mântuirea lumii şi îşi uda cu lacrimi sfânta ei faţă. După rugăciune a intrat în Jertfelnic, unde s-a rugat pentru credincioşii care privegheau.

Când şi-a împlinit rugăciunea, şi-a scos de pe capul ei cel preacurat maforiul* ei cel strălucitor cu o mişcare cuviincioasă şi plină de har şi aşa cum o vedeau, înaltă şi impunătoare, l-a întins cu preasfintele sale mâini ca Acoperământ** deasupra celor din biserică. Multă vreme au privit amândoi veşmântul întins care iradia o slavă dumnezeiască la asemănare cu chihlimbarul. Cât timp se văzu acolo Doamna Născătoare de Dumnezeu, se văzu şi Sfântul veşmânt cum răspândea harul lui. Când Aceea a început să urce către cer, a început şi dumnezeiescul veşmânt să se strângă puţin câte puţin şi să se îndepărteze dinaintea vederii. Acest sfânt veşmânt ce îl văzuseră acolo închipuia harul pe care îl dă Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu credincioşilor. Această vedenie a văzut-o şi Epifanie, cu darul şi cu mijlocirea Cuviosului.

* Maforiul este un veşmânt al Maicii Domnului care seamănă cu o eşarfă, dar acoperă şi capul şi se închipuieşte în iconografie totdeauna prin culoarea roşu închis.

** Această arătare minunată a Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu Sfântului Andrei, s-a făcut pricină de a se rândui Praznicul Sfântului Acoperământ (1 oct.)

Boierul cel desfrânat şi fătarnic

Odată, fericitul Andrei juca după obiceiul său în hipodrom. Privitorii, văzând nebuniile lui se întristau, în timp ce alţii îl blestemau şi se scârbeau de el ca de un îndrăcit.

Un oarecare boier, trecând pe acolo, s-a îngreţoşat şi l-a scuipat. Atunci dreptul l-a privit puţin timp cu atenţie, a înţeles viaţa lui şi i-a spus:

– Vicleanule, preadesfrânatule, batjocoritorule al Bisericii! Te scoli la miezul nopţii ca să mergi chipurile la biserică, dar petreci noaptea la lucruri diavoleşti! Iată, a sosit ceasul ca să plăteşti potrivit cu faptele tale. Crezi că vei scăpa de ochiul cel înfricoşător al Celui Ce "cercetează inimile şi rărunchii"?

La auzul acestora, acela şi-a îmboldit calul şi a plecat. Era supraveghetor la încasarea impozitelor pe corăbii şi se trăgea cu neamul din Amastri.

Peste puţine zile s-a îmbolnăvit greu şi a început încetîncet a slăbi. Îl duceau de la o biserică la alta şi de la un medic la altul, dar fără rezultat.

Într-o noapte oarecare, Cuviosul l-a văzut pe îngerul Domnului că vine în casa boierului, zburând dinspre apus. Era ca de foc şi avea ochii neînduplecaţi. Faţa lui semăna cu focul care ameninţă, trosnind, să ardă pădurea. Ţinea în mână un toiag de foc şi ameninţa să dărâme casa. Când s-a apropiat de cel bolnav, s-a auzit un glas din înălţime spunând:

– Loveşte pe batjocoritor, pe sodomit, pe preadesfrânat, pe desfrânat, pe necredincios, pe făcătorul de rele. Şi în timp ce îl baţi, întreabă-l: "Mai desfrânezi? Mai preadesfrânezi? Mai petreci noaptea cu diavolul şi cu însoţitorii lui? Mai lucrezi din nou destrăbălarea sodomiţilor?"

Îngerul a săvârşit porunca astfel, încât şi vocea lui se auzea de toţi, şi toiagul lui făcea zgomot puternic, fără ca el însuşi să fie văzut. Acel vrednic de plâns, vrând-nevrând mărturisea şi spunea:

– Nu mai desfrânez în veac, numai miluieşte-mă!

Trei zile şi trei nopţi s-a chinuit într-acest chip, zicând: "Nu mai desfrânez". În sfârşit, şi-a trimis sufletul său cel vrednic de plâns în iadul cel veşnic.

Acestea, iubiţilor, le-am scris pentru folosul sufletelor voastre. Ca să luăm aminte cum umblăm în această lume, pentru că nimic nu scapă de luarea aminte a lui Dumnezeu şi a Sfinţilor Săi.

– În ce chip a făcut păcatul ticălosul acela? – a întrebat Epifanie pe Cuviosul.

– Avea doi fameni cu care păcătuia, – i-a răspuns acela. Mai mult decât atât, îi găseau şi îi trimiteau femei necăsătorite şi căsătorite, desfrânate şi preadesfrânate. Şi acela avea grijă ca, înainte de a cânta cocoşul, să se scoale şi să meargă la locul pierzării sufleteşti.

De multe ori femeia sa îl întreba unde merge la acea oră, iar acela răspundea: "La biserică". Făcea mai întâi lucrul diavolului şi, după aceea, ca să-i înşele pe oameni, mergea la biserică spurcat şi murdar. Toţi cei care îl vedeau adesea acolo, îl credeau sfânt. El însă era un diavol în ascuns. De asemenea, deşi era atât de păcătos, se slăvea în deşert cu laudele celorlalţi. Însă de unii ca aceştia, care se comportă astfel, se scârbeşte mult Dumnezeu.

Proorociile Cuviosului pentru sfârşitul Cetăţii împărăteşti*

'Începuturile durerilor'

Epifanie s-a întâlnit odată cu Cuviosul şi l-a luat în casa sa ca să se odihnească măcar o săptămână, de multele sale osteneli. S-au aşezat undeva singuri şi tânărul a început să-l întrebe:

– Cum va fi sfârşitul lumii? Ce sunt 'începuturile durerilor' şi când vor fi? De unde vor înţelege oamenii că se apropie sfârşitul şi care vor fi semnele care îl vor face arătat? Ce sfârşit va avea cetatea noastră, acest nou Ierusalim? Ce se va întâmpla cu cinstitele biserici? Ce se va întâmpla cu dumnezeieştile cruci, cu sfintele icoane şi cu sfintele cărţi? Unde se vor asigura sfintele moaşte ale Sfinţilor? Explică-mi, te rog! Ştiu că pentru tine şi pentru Sfinţii care sunt asemenea cu tine, a spus Domnul: 'Vouă vi s-a dat să cunoaşteţi tainele Împărăţiei Cerurilor'. Cu cât mai mult tainele lumii.

– Cetatea aceasta – a răspuns fericitul – care deţine întâietatea între celelalte multe oraşe şi neamuri, va rămâne necucerită şi liberă. O păzeşte Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu 'sub acoperământul aripilor sale' şi prin mijlocirile ei va sta necucerită. Multe neamuri vor ase-

* Ca şi în cazul altor proorocii, ale Vechiului Testament şi ale Sfinţilor Părinţi celor purtători de Dumnezeu, asemeni tainicei cărţi a Apocalipsei, aşa şi în aprecierea şi înţelegerea proorociilor Sfântului Andrei trebuie să se dea întâietate semnelor, criteriilor şi reperelor morale, cu mult mai mult decât celor geografice, istorice şi politice, fiind aceste proorocii foarte tainic acoperite prin numeroase simbolisme şi alegorii.

dia zidurile ei, dar puterea lor se va zdrobi şi vor pleca ruşinate. Din ea se vor îmbogăţi mulţi şi se vor desfăta de bunătăţile ei.

Dar o oarecare profeţie spune că în cele din urmă, o vor cuprinde agarenii şi vor junghia cu săbiile lor mulţimea poporului. Eu însă cred că va năvăli şi rasa galbenă, a cărei denumire începe cu litera a şaptesprezecea a alfabetului (R). Va intra, va junghia şi va aşterne pe cei păcătoşi la pământ. Vai şi amar îi va fi ei de la acele două neamuri. Armele lor vor fi repezi ca vântul şi nimicitoare ca secera cea ascuţită, care taie vara holdele. Aceste arme nu vor putea fi împiedicate, întru început, dar după aceea se vor risipi.

Împăratul cel evlavios

Acum, fiul meu, cum să-ţi povestesc fără de lacrimi cele despre "începutul durerilor" şi despre sfârşit! În zilele cele de apoi va arăta Dumnezeu pe un oarecare împărat sărac. Acest împărat va stăpâni cu dreptate, vor conteni toate războaiele şi-i va îmbogăţi pe cei săraci. Va împărăţi fericirea ca în vremea lui Noe. Oamenii se vor îmbogăţi foarte mult, vor trăi în linişte şi pace, vor mânca, vor bea, se vor căsători, se vor mişca în multă tihnă şi se vor desfăta fără grijă de bunătăţile pământului. Deoarece nu vor fi războaie, îşi vor preface săbiile lor în seceri, săgeţile în ţăruşi şi lăncile în pluguri pentru cultivarea pământului.

Mai târziu, împăratul se va întoarce spre Răsărit şi-i va smeri pe agareni, pentru că Dumnezeu este mâniat pe ei pentru credinţa lor cea hulitoare şi pentru păcatul sodomiei pe care îl fac. Firește, mulţi dintre ei se vor boteza, vor bineplăcea împăratului şi vor fi cinstiţi. Ceilalţi însă vor fi nimiciţi, vor fi arşi sau vor fi omorâţi cu cruzime.

În vremea aceea Iliricul va reveni împărăţiei romanilor, în timp ce Egiptul va fi cucerit. Acest împărat îşi va întinde mâna sa cea dreaptă la neamurile cele dimprejur, va îmblânzi neamurile galbene şi-i va birui pe vrăjmaşii săi. Împărăţia lui va dura 32 de ani. Timp de 12 ani nu va lua impozite şi taxe. Va rezidi jertfelnicele cele dărâmate şi va reclădi sfintele biserici. În zilele lui nu vor fi judecăţi, dar nici nu va exista nedrept şi nedreptăţit. De acest împărat se va teme tot pământul. Îi va constrânge pe oameni cu frica să se cuminţească şi va nimici pe căpeteniile care fac fărădelege.

În vremea aceea Dumnezeu îi va descoperi împăratului acestuia tot aurul, oriunde ar fi ascuns. Şi el îl va împrăştia "cu lopata" în toată ţara sa. De multă bogăţie, căpeteniile vor trăi ca împăraţii, iar săracii ca şi căpeteniile. Acest împărat va face mari izbânzi. Va porni cu multă râvnă ca să-i izgonească pe iudei. Nici un israelitean nu va rămâne în această cetate. Nu se vor auzi petreceri cu instrumente muzicale, nici cântece necuviincioase. Nu se va întâmpla nimic necuviincios, pentru că va urî şi va nimici "din cetatea Domnului pe toţi cei ce lucrează fărădelegea" (Ps. 100, 10).

Atunci va stăpâni mare bucurie şi veselie. Pământul şi marea îşi vor da din belşug bunătăţile lor. Viaţa va decurge în linişte şi pace, iar oamenii se vor veseli ca în vremea lui Noe, până ce a venit potopul.

Stăpânitorul Aran

După această împărăţie, vor începe nenorocirile. Va veni în această cetate fiul pierzării, stăpânitorul Aran şi va împărăţi trei ani şi şase luni. Acesta îi va sili pe oameni să

facă astfel de fărădelegi, asemenea cărora nu s-au făcut niciodată, de când s-a zidit lumea, nici se vor mai face. Va hotărî şi va legiui să se unească, vrând-nevrând, tatăl cu fiica, fiul cu mama, fratele cu sora. Şi cine se va împotrivi sau va grăi împotrivă, va fi omorât. Acela însă care va muri într-acest chip, va fi rânduit în ziua Judecăţii împreună cu Ioan Botezătorul.

Acest împărat va porunci să se căsătorească monahii cu monahiile, de asemenea şi preoţii. Astfel, fărădelegea amestecării va deveni mai rea decât cea a uciderii. El însuşi va desfrâna cu mama şi cu fiica sa. Aşadar, de vreme ce desfrâul va deveni lege, toţi desfrânaţii vor face orgii cu surorile lor. Duhoarea amestecării de sânge va urca la cer şi Domnul Se va mânia foarte mult pe întreaga lume. Va da atunci poruncă şi vor începe să cadă fulgere şi tunete cu neasemănată mânie peste tot pământul. Multe oraşe vor arde. Oamenii vor încremeni la zgomotul înfricoşător al tunetelor şi unii vor muri cu moarte rea, în timp ce alţii vor fi arşi de fulgere.

Vai atunci pământului, pentru că se apropie înfricoşătoarea ameninţare şi urgia Atotţiitorului! Va fi foamete şi mulţime mare de oameni vor muri de foame. Va urma un cutremur puternic şi vor cădea toate clădirile. Mulţi lucrători ai fărădelegii îşi vor afla un sfârşit cumplit, fiind îngropaţi sub dărâmături.

Soarele va deveni negru şi întunecos, în timp ce luna va fi ca sângele, din pricina oamenilor care s-au asemănat cu porcii. Stelele vor cădea pe pământ. Tot muntele şi insula se va mişca din loc, de sila cutremurului şi a ameninţării. Preoţii lui Dumnezeu, împreună cu cei virtuoşi şi cumpătaţi care vor fi rămas, vor scăpa în munţi şi în peşteri.

Atunci va fi pedepsit împăratul cel fărădelege şi va fi aruncat întru întunericul cel mai din afară. Cei ce vor locui în Roma cea veche, în Arsenoi, în Strovila, în Armenopetra sau în Kariopoli, vor fi fericiţi. În aceste oraşe oamenii vor trăi în pace. În celelalte însă vor fi războaie şi tulburări, precum este scris: "Iar când veţi auzi de războaie şi de zvonuri de războaie" (Marcu 13, 7) şi cele următoare.

Împăratul închinător la idoli

După aceea, în această cetate va urca un alt împărat. Va fi crunt şi negru, tăgăduitor al lui Dumnezeu şi al Sfinţilor. Va cerceta cărţile păgânilor, va îmbrăţişa credinţa lor şi va război pe Sfinţi şi Biserica lui Hristos. După ce vor trece primele zile ale împărăţiei lui, va arde toate Sfintele Vase şi va numi furcă Sfânta Cruce. Va distruge de asemenea clerul şi va junghia jumătate din populaţie pe drumurile publice.

În acele zile se vor întoarce părinţii împotriva copiilor, copiii împotriva părinţilor şi se vor omorî între ei. Fratele va da la moarte pe frate şi prieten pe prieten. Mulţi, care vor mărturisi că Iisus Hristos este Dumnezeu şi "Împărat a toate", vor primi cununa muceniciei.

Acest împărat va duce pe locuitorii din insule în ţinutul Traciei, al Macedoniei şi al Stimonei, aşa încât insulele se vor pustii. Din cer se vor auzi lovituri înfricoşătoare, pe pământ cutremure mari şi surpare a oraşelor. Neamurile şi împărăţiile se vor scula una împotriva alteia. Va fi mare distrugere pe pământ, iar oamenii vor cădea în mâhnire şi întristare. În aceeaşi vreme se va arăta foc în cer, ca de cărbuni aprinşi, care vor acoperi ameninţător, cu repeziciunea fulgerului, întreg pământul. În văzduh va stăpâni o

astfel de zăpăceală, încât o zburătoare va cădea peste alta. Pământul se va umple de şerpi care-i vor muşca pe păcătoşii nepocăiţi. Şi toate acestea vor fi "începutul durerilor".

Sfârşitul împărăţiei romanilor

Când va muri împăratul necredincios va veni cineva din Etiopia, care va împărăţi după cum se spune, 12 ani. Împărăţia lui va fi paşnică. Va reclădi sfintele biserici pe care le-au dărâmat înaintaşii lui şi-i va readuce pe oameni în insulele lor. Pentru bunătatea sa va fi iubit de Dumnezeu şi de tot poporul. Cât timp va împărăţi, vor stăpâni bucuria şi veselia în toată lumea.

După el va împărăţi un oarecare din Arabia, timp de un an. În zilele lui, cu un semn al Atotţiitorului se vor uni sfintele părţi ale Cinstitei şi de viaţă făcătoarei Cruci şi se va dărui întreagă împăratului. Acela o va lua şi va călători la Ierusalim. Când va ajunge la locul căpăţânii, va depune cu înseşi mâinile sale coroana împărătească în vârful Crucii, o va înălţa şi va spune: "Doamne Iisuse Hristoase, s-au împlinit anii pe care i-ai rânduit de mai înainte pentru împărăţia romanilor. Primeşte fericitul întru pomenire şi minunatul tău Dar şi cu el împreună şi duhul meu".

Îndată deci va coborî din cer îngerul Domnului şi va lua cinstita Cruce cu diadema, precum şi sufletul împăratului. Astfel se va sfârşi împărăţia romanilor, pentru că sprijinul ei fusese de la început, pentru creştini, cinstita Cruce. Fericiţi vor fi atunci cei ce vor pleca din acel oraş şi vor scăpa în pustii şi în peşteri.

Domnia comună

Pe urmă se vor arăta în Cetatea noastră trei tineri nerozi, neruşinaţi şi stricaţi. Aceştia vor domni în unire, toţi trei împreună, timp de 150 de zile. Însă curând va începe între ei un război înfricoşător. Va porni primul, va intra în Tesalonic şi va spune: "Cetate a tesalonicenilor! Tu vei birui pe vrăjmaşii tăi, pentru că eşti fala sfinţilor şi Domnul te-a sfinţit".

Va mobiliza pe cetăţenii de la şapte ani în sus. Va mobiliza încă şi pe preoţi şi pe monahi, va fabrica arme de război, va pregăti o flotă mare şi va călători spre Roma. În faţa porţilor ei va sta şi va striga: "Bucură-te Romă, de trei ori puternică şi cinstită! Porţi sabie tăietoare şi săgeţi ascuţite. Ţine cu statornicie credinţa ta şi să nu o schimbi până la sfârşit şi locuitorii tăi vor fi fericiţi". După aceea va mobiliza neamurile galbene şi-i va aştepta pe ceilalţi doi împăraţi.

Al doilea tânăr va mobiliza Mesopotamia şi insulele Cicladelor*. Va mobiliza încă şi pe preoţi şi pe monahi, aprins de o groaznică mânie împotriva celorlalţi doi. Va porni atunci şi va veni la "buricul" pământului. Spun unii că "buricul" lumii este Alexandria. Acolo deci îi va aştepta pe cei doi, cu care se va război.

Al treilea tânăr va porni şi el din Constantinopol şi va recruta Karia, Frigia, Asia, Armenia, Galatia şi Arabia. Când va ajunge la Sileo, va spune: "Deşi te-ai numit Sileo, nu vei fi jefuit, nici stăpânit de vreun vrăjmaş de-al tău". După aceea se va alia cu un popor liber, care nu va fi supus nici lui, nici celorlalţi doi împăraţi.

* În altă scriere: văile insulelor.

În sfârşit se vor aduna şi vor lua poziţie de luptă toţi cei trei potrivnici, unul în faţa altuia. Va porni o ciocnire mare şi înfricoşătoare şi se vor tăia ca oile la măcelărie. Cei trei împăraţi vor fi omorâţi, precum şi toată oştirea. Sângele romanilor va curge ca apa după o ploaie torenţială. Nimeni nu se va izbăvi. Apa mării se va amesteca cu sânge pe o lungime de 12 stadii. Femeile vor rămâne toate văduve. Şapte femei vor căuta un bărbat şi nu-l vor afla, până când vor auzi şi vor veni alţii, din cei străini. Cât pentru cei nevârstnici, când vor deveni bărbaţi, din multa desfrânare vor deveni nesimţitori ca porcii.

Fericiţi vor fi atunci şi de trei ori fericiţi cei ce se vor nevoi pentru Domnul în munţi şi în peşteri, pentru că nu vor vedea răul care se va face în lume. Aceştia vor aştepta înfruntarea cu antihrist. Acestea sunt oile cele fără de răutate, care vor fi jertfite din pricina numelui lui Hristos de către vicleanul diavol, Antihrist.

Împărăteasa cea scârbavnică

În vremea aceea, deoarece nu va exista bărbat vrednic, ci vor fi toţi moleşiţi, va veni din Pont o femeie vicleană şi necuviincioasă şi va domni în Împărăteasa cetăţilor. Aceasta va fi slujitoarea lui Bah, vrăjitoare şi desfrânată; într-un cuvânt, fiica diavolului.

În zilele ei unul va unelti împotriva altuia şi se vor face junghieri pe drumuri şi în casele Cetăţii. Cel mai tare îl va omorî pe celălalt. Fiul pe tată, tatăl pe fiu, mama pe fiică şi fiica pe mamă, fratele pe frate şi prietenul pe prieten. Printre oameni va stăpâni multă răutate şi ură. În biserici se vor face destrăbălări, preadesfrânări, desfrânări, amestecări de sânge, dansuri şi cântece satanicesti,

batjocuri şi jocuri, pe care omul nici nu le-a văzut, nici nu le-a auzit.

Acea împărătească necurată se va numi pe sine zeiţă şi se va lupta cu Dumnezeu. Va spurca mai ales Sfintele Jertfelnice cu necurăţiile. Îşi va spăla trupul, şi cu această spălătură a ruşinii va spurca tot poporul. Îşi va întoarce faţa ei de la Dumnezeu. Va răpi Sfintele Vase din biserici, Cinstitele Cruci şi Sfintele Icoane, Evangheliarele, Apostolul şi orice altă carte sfântă. Şi după ce le va aduna într-o grămadă mare, le va da foc şi vor arde. Cât pentru biserici, le va dărâma până la pământ. Va căuta încă să afle Moaştele Sfinţilor ca să le ardă, dar nu le va găsi, pentru că Dumnezeu, cu putere nevăzută, le va duce în altă parte. Atunci ticăloasa va zdrobi Sfânta Masă a Marii Biserici a Înţelepciunii lui Dumnezeu şi va distruge orice se află în ea. După aceea se va întoarce spre Răsărit şi va spune Celui Prea Înalt cu obrăznicie: "Ei, Tu pe Care Te numesc oamenii Dumnezeu, nu cumva am şovăit să şterg faţa Ta de pe pământ? Priveşte câte Ţi-am făcut şi Tu nu ai putut să-mi clinteşti nici un fir de păr. Aşteaptă puţin şi voi sfâşia cerul, voi veni să mă măsor cu Tine şi atunci voi vedea care Dumnezeu este mai puternic şi mai tare".

Acestea le va spune spurcăciunea şi va săvârşi lucruri încă şi mai rele, scuipând spre cer şi aruncând cu pietre. Însă lucrurile ei cele mai scârboase nu le voi spune.

Atunci Domnul Atotţiitorul Îşi va întoarce cu mânie arcul său spre această cetate mare şi va întinde mâna Sa asupra ei cu putere înfricoşătoare. O va apuca cu tărie, va tăia cu secera puterii Lui pământul pe care se sprijină şi va porunci valurilor mării să o înghită. Acelea vor asculta şi se vor năpusti din cele două părţi cu iuţime ameţitoare şi cu vuiet mare. Atunci Domnul va dezlipi baza cetăţii de

pământ şi o va ridica la înălţime răsucind-o ca pe o moară, în timp ce locuitorii ei cu multă frică vor striga "vai". După aceea o va arunca pe aceste valuri, care o vor inunda cu repeziciune, o vor acoperi şi o vor târî în adâncul cel înfricoşător şi nemărginit.

Acesta va fi, fiul meu Epifanie, sfârşitul Cetăţii noastre. Şi câte ţi-am spus că se vor întâmpla, sunt acele nenorociri pe care Domnul nostru Iisus Hristos le-a numit "începutul durerilor". După nimicirea acestei cetăţi vor urma faptele ce vor aduce sfârşitul lumii.

Sfârşitul lumii

Reînfiinţarea statului israelitean

După împlinirea timpului împărăţiei neamurilor, spun unii că Dumnezeu va reînfiinţa statul israelitean, ca să domnească pe pământ până ce se va întregi veacul al şaptelea, adică până la sfârşitul lumii. Şi aduc drept mărturie următorul loc de la Isaia: "Şi în zilele cele de apoi, va ridica Domnul steag pentru neamuri şi va aduna pe cei risipiţi ai lui Israil şi va strânge la un loc pe cei împrăştiaţi ai lui Iuda în Sfânta Cetate Ierusalim. Şi va fi Israil ca în ziua ieşirii din pământul Egiptului" (Is. 11, 12-16). Ei aduc drept mărturie de asemenea şi pe Apostolul Pavel, care spune: "Când va intra tot numărul neamurilor, atunci întregul Israil se va mântui" (Rom. 11, 25-26).

Astfel, cu o gură susţin acestea, în timp ce Mucenicul Ipolit adaugă că după venirea lui antihrist, se vor rătăci mai întâi iudeii. De altfel, aceasta a adeverit-o mai-nainte şi Hristos, spunându-le: "Eu am venit întru numele Tatălui

Meu şi nu Mă primiţi pe Mine; de va veni altul în numele lui, pe acela îl veţi primi" (In. 5, 43).

Este foarte dovedit că va aduna iarăşi pe israeliţi în Ierusalim şi le va da iarăşi câte au avut mai întâi. Şi aceasta, ca să ruşineze pretextul lor de până atunci, cum că pierzarea lor se datorează risipirii. Ar fi putut adică, în ziua Judecăţii, să se apere în felul următor înaintea lui Hristos: "Dacă ne-ai fi adunat în Ierusalim şi ne-ai fi dat din nou câte aveam, atunci am fi crezut în Tine, de vreme ce n-ar mai fi existat pricină ca să pizmuim neamurile, care au fost preferate atât de mult, în paguba noastră".

Aşadar, se vor aduna toţi împreună şi vor redobândi cele de care s-au lipsit, dar vor rămâne în aceeaşi necredinţă. Şi atunci, cum se vor mântui, când în aceeaşi vreme va veni în mijlocul lor antihrist şi vor crede cu toţii în el, potrivit cu cuvântul Domnului? Dumnezeu nu minte: "Eu sunt Adevărul" propovăduieşte prin Fiul Său Cel Unul Născut. Aşadar, prin restabilirea lor, vor fi lipsiţi în chip desăvârşit de această îndreptăţire.

Zicând Apostolul Pavel că se vor mântui, nu se referă la faptul că se vor mântui de pedeapsa cea veşnică, ci din rătăcirea de atâţia ani printre străini, de ocara celorlalte popoare şi de ruşinea cea nespusă. Adică se vor aduna în patria lor şi se vor izbăvi de robia, de jugul şi de batjocura pe care le-au suferit atâţia ani. Însă nu se vor izbăvi de iadul cel veşnic. Dacă nu i-a convins întristarea să creadă în Hristos, cum îi va convinge harul, care lor încă li se pare că îl mai au, dar din care, de fapt, au căzut în mod jalnic?

Scufundarea Sfintei Sofii

– Părintele meu duhovnicesc, – îi spuse Epifanie – să lăsăm acum acestea şi să-mi explici, rogu-te, ceea ce se

spune, cum că Sfânta Sofia nu se va scufunda împreună cu cetatea, ci va rămâne atârnată în văzduh de o oarecare putere nevăzută.

– Ce spui, fiul meu? – a răspuns dreptul. De vreme ce se va scufunda toată cetatea, cum va scăpa biserica? Şi cine va intra în ea ca să se închine?

Oare Dumnezeu locuieşte în biserici făcute de mâini? Firește că nu. Totuşi, în acest zvon există şi ceva adevărat. Va rămâne adică numai stâlpul care se află în piaţă, pentru că are în el "cinstitele piroane". Numai acesta va rămâne ca, trecând corăbiile, să-şi lege de el frânghiile lor şi să jelească acest babilon cu şapte coline, zicând: "Vai nouă! Cetatea cea mare şi veche s-a scufundat. Aici ne făceam cu izbândă negustoriile şi schimburile noastre şi ne-am îmbogăţit". Doliul ei va dura patruzeci de zile. Din pricina întristării acelor zile, se va da împărăţia Romei celei vechi, precum, de asemenea, şi Sileului, şi Tesalonicului. Acestea se vor întâmpla atunci când se va apropia sfârşitul, când starea lumii se va înrăutăţi, când durerile şi nenorocirile se vor înmulţi.

Neamurile cele scârboase

În anul acela Domnul va deschide porţile Indiilor, pe care le-a închis împăratul Macedoniei, Alexandru. Vor ieşi atunci pe acolo şaptezeci şi doi de împăraţi cu poporul lor, care se numesc neamuri scârboase, care sunt mai scârboase decât orice dezgust şi duhoare. Acestea se vor împrăştia în toată lumea. Îi vor mânca pe oameni de vii şi vor bea sângele lor. Vor înghiţi de asemenea cu mare plăcere muşte, broaşte, câini şi orice altă necurăţie.

Vai ţinuturilor acelea, pe unde vor trece ei! Dacă este cu putinţă, Doamne, să nu existe atunci creştini! Ştiu însă că vor exista.

Zilele acelea se vor întuneca, ca şi cum ar boci în văzduh pentru cele pe care le-au săvârşit cu dezgust neamurile cele scârboase. Soarele va deveni ca sângele, în timp ce luna şi toate stelele se vor întuneca, văzând cum neamurile de pe pământ se întrec în necurăţie. Aceste popoare vor săpa pământul, vor face din jertfelnice latrine, şi vor folosi Sfintele Vase la treburi necinstite. Atunci toţi cei ce vor locui în Asia, să fugă în insulele Cicladelor* – pentru că neamurile cele spurcate nu vor merge acolo – şi va să fie mare întristare 660 de zile.

Antihrist

– Atunci se va întrupa satana, din seminţia lui Dan, adică se va naşte Antihrist. Însă nu se va face cu a lui putere, ci îi va plăsmui Dumnezeu un vas spurcat şi scârbos, ca astfel să se împlinească cuvintele Proorocilor. Se va slobozi aşadar din legăturile cu care îl legase Stăpânul Hristos când S-a pogorât în iad şi va intra în acel vas care a fost plăsmuit pentru el. Astfel va deveni om, se va întări, va împăraţi şi atunci va începe să-şi arate rătăcirea sa, precum spune cu privire la aceasta Ioan Teologul. Pe urmă va începe război cu Insulele Cicladelor*. Insulele, precum zice Isaia, sunt Bisericile care au provenit din neamuri (24, 15; 45, 16; 49, 1; 66, 19).

* În altă scriere: în văile insulelor.

Atunci se va arăta Enoh, care a trăit mai înainte de vremea legii mozaice. De asemenea se va arăta Ilie, care a trăit în timpul legii, precum şi Ioan Teologul, care a trăit în timpul harului celui nou.

Aceştia vor propovădui în toată lumea pentru vremea sfârşitului şi venirea înşelătorului, precum, de asemenea, şi pentru a doua Venire a Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Vor săvârşi semne şi minuni.

Atunci, toţi cei ce vor voi să-i omoare sau să-i nedreptăţească în alt chip, nu vor putea, deoarece va ieşi foc şi-i va arde. Vor lucra cu mare stăpânire şi-l vor mustra pe Antihrist. Vor fi ucişi însă de acesta în Ierusalim, iar trupurile lor vor fi lăsate neîngropate în mijlocul Cetăţii. Acolo se vor aduna locuitorii şi-i vor batjocori ca pe nişte neocrotiţi (Apoc. 11, 5-10).

Sfintele lor trupuri vor rămâne în piaţă trei zile întregi. Spre jumătatea celei de-a patra zi, va coborî din cer un porumbel strălucitor ca fulgerul. Acesta va umbla pe deasupra lor şi le va dărui viaţă. Atunci Sfinţii se vor împuternici şi se vor ridica în picioare, iar toţi cei ce îi vor vedea, se vor înspăimânta foarte tare. În clipa aceea se va auzi un glas din cer care va zice: "Suiţi-vă, prietenii Mei, la Mine". Îndată va coborî un nor, care îi va ridica şi-i va aşeza în Rai (Apoc. 11, 9-13).

Acel înşelat şi deşert, Antihrist, îi va chinui foarte tare pe creştinii acelei vremi până la ultima lor suflare, cu necazuri şi chinuri înfricoşătoare. Cel ce nu se va rătăci şi nu va crede în el, se va arăta prieten ales şi vrednic al lui Hristos. Desigur, toţi Sfinţii sunt fericiţi. Însă de trei ori fericiţi vor fi cei ce vor mărturisi în vremea lui Antihrist. Îi va aştepta pentru totdeauna slavă şi veselie nespus de mare.

Va urma atunci un război înfricoşător între Antihrist şi Stăpânul Hristos. Adică, numai cât îşi va da seama Antihrist că lumea se apropie de sfârşitul ei, că se va împotrivi cu mânie cerului. Va arunca fulgere şi tunete şi va face astfel de zgomote, încât de răsunetul zgomotului se vor cutremura toate şi vor vui înfricoşător. Fiul meu, cine nu se va înfricoşa şi nu se va teme atunci? Fericiţi vor fi, precum am spus mai înainte, aceia cărora nu li se va clătina credinţa în Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, Care S-a întrupat şi S-a născut din Sfânta Fecioară Maria. De asemenea, fericiţi vor fi aceia care vor muri pentru dragostea lui Hristos şi vor mustra cu îndrăzneală pe balaur şi înşelăciunea lui. Fericiţi cei care vor sta împotriva lui şi vor mustra cu vitejie faptele lui necuviincioase...

Acestea le spunea fericitul, în timp ce Epifanie se tânguia din adâncul sufletului său, auzind câte urmau să se întâmple în lume. După aceea l-a întrebat pe Cuviosul:

– Spune-mi, te rog, cum vor dispărea oamenii de pe pământ şi cum va fi învierea?

– Pe unii fiul meu, îi vor omorî neamurile cele scârboase, alţii vor fi omorâţi în războaiele cele dese, în timp ce pe alţii îi va nimici Antihrist. Celor ce vor crede şi se vor închina lui Antihrist, le va trimite Domnul, potrivit cu proorocia lui Iezechil, fiare întraripate care vor avea în coada lor ţepuşe pline de venin. Aşadar, toţi cei care nu vor avea pe frunţile lor pecetea lor nevătămată şi întreagă, vor suferi moartea înfricoşătoare a ţepuşelor şi a veninului fiarelor. Atunci Sfinţii care au păstrat cu multă nevoinţă pecetea lui Hristos întreagă, vor pribegi prin munţi şi prin pustiuri. Însă Domnul, cu puterea Sa cea dumnezeiască, îi va aduna în Sfânta Cetate a Sionului. Aceştia sunt cei care au fost scrişi în Cartea Vieţii.

Când Antihrist va fi biruit şi va fi dus rob împreună cu ceilalţi diavoli la judecată şi va fi osândit pentru sufletele pe care le-a dus la pierzare, atunci trâmbiţa va trâmbiţa şi morţii vor învia nestricăcioşi. După aceea, toţi cei care vor fi rămaşi vii în ceasul celei de a doua Veniri, vor deveni, precum a zis Pavel, întru clipeala ochiului, din stricăcioşi nestricăcioşi şi vor fi răpiţi în nori împreună cu morţii cei înviaţi, ca să întâmpine pe Domnul în văzduh (I Tes. 4, 17).

Aşadar, cel ce va vedea neamurile cele scârboase venind în lume, să ştie că toate câte urmează să se întâmple, se află "lângă uşi" şi că Judecătorul vine să răsplătească fiecăruia potrivit cu faptele lui.

Acestea le-a spus fericitul Andrei lui Epifanie fiind de faţă, desigur, şi smerenia mea. Astfel am rămas treji toată noaptea. Când a bătut toaca, Epifanie a mers la biserică, în timp ce fericitul Andrei a rămas în casă rugându-se.

Cum se răspândeşte mireasma cerească

Dimineaţă au şezut iarăşi discutând subiecte duhovniceşti. Era acolo o carte a Marelui Vasilie şi Cuviosul l-a îndemnat pe Epifanie s-o ia şi să citească. Era Omilia "Îndemn la Sfântul Botez"*, care începea aşa: "Înţeleptul Solomon...". În vremea citirii Cuviosul avea un zâmbet pe faţă şi asculta cu atenţie şi cu plăcere. Epifanie însă vărsa lacrimi şi suspina adânc.

* Migne, P.G. 31, 424.

– De ce lăcrimezi, fiul meu – l-a întrebat Cuviosul. Trebuie să te veseleşti: "Bucură-te în Domnul totdeauna", porunceşte fericitul Pavel.

Cei ce săvârşesc poruncile Sfântului Duh trebuie să tresalte şi să se veselească. Numai aceia care fac voile diavolului trebuie să fie posomorâţi, pentru că "Lumina a venit în lume şi oamenii au iubit mai mult întunericul decât Lumina" (Ioan 3, 19).

– Dar şi eu – a spus Epifanie – sunt păcătos şi plâng faptele mele cele viclene. Este ca şi cum mi-ar spune şi mie Sfântul: "Când te vei împăca cu Dumnezeu? Când te vom recunoaşte ca fiind al nostru?" Cum să nu plâng, de vreme ce primesc o astfel de mustrare? Ce ar trebui să fac, cinstite al meu Părinte?

– Acest cuvânt, fiul meu – a răspuns Cuviosul – îi învinuieşte, precum ştii şi tu, pe cei nebotezaţi, şi îi mustră pe cei ce amână pocăinţa lor de la o zi la alta.

– Desigur, cinstite Părinte – a răspuns tânărul, – aşa este. Aici însă s-ar potrivi spusa poporului: "Le spun nurorii, ca să le audă soacra".

Fericitul a zâmbit la cuvintele lui Epifanie şi i-a spus să continue citirea. În timp ce acela citea, deodată au simţit o mireasmă ca de arome de mult preţ, care l-a făcut pe tânăr să se nedumirească şi să se minuneze multă vreme. Însă fericitul Andrei îl vedea pe acela care răspândea mireasma.

În timp ce Epifanie citea, Cuviosul nu vorbea. Când a sfârşit citirea, a dispărut mireasma.

– Spune-mi te rog, stăpâne al meu, – a întrebat cu uimire tânărul – ce mireasmă a fost aceasta ce am simţit-o în timp ce citeam?

– Îngerii Domnului s-au adunat. Iar unul dintre ei, voind să cinstească cuvintele Sfântului Duh, tămâia bucuros şi cu evlavia cuvenită.

– Şi unde găsesc îngerii lui Dumnezeu tămâia, cădelniţa şi cărbunii, de vreme ce sunt nemateriali şi nu folosesc nimic material?

Atunci fericitul l-a privit cu asprime şi i-a spus:

– Ce cuvinte sunt acestea ce le spui? Cine ţi-a spus că îngerii lui Dumnezeu au cădelniţe lumeşti, sau că au nevoie de cărbuni materiali? Cei duhovniceşti folosesc cele duhovniceşti, pe câtă vreme cei materiali, pe cele materiale.

Când îngerii vor să tămâieze înaintea Sfinţilor, iau din mireasma neînţelesului tron al Celui Prea Înalt, adică din acea mireasmă îmbătătoare pe care o revarsă Dumnezeirea cea neapropiată. Deoarece stau aproape de înfricoşătorul tron al Atotţiitorului, primesc mireasma fulgerului care iese de acolo şi astfel se bineînmiresmează neîncetat, din nespusa mireasmă dumnezeiască. Aşadar atunci când vor vrea să împărtăşească cuiva această mireasmă, stau înaintea lui şi-i îngăduie să simtă oricâtă mireasmă dumnezeiască doresc.

Însă îngerii primesc mireasma şi din altă parte, adică din florile raiului cele neveştejite şi astfel veselesc mirosul oamenilor atunci când se apropie de ei în chip nevăzut.

În trei cazuri tămâiază îngerii pe aleşii lui Dumnezeu. În primul caz, atunci când citesc Sfintele Cărţi, când îi înconjoară în chip nevăzut, vrând să asculte cuvintele cele foarte înveselitoare ale Prea Sfântului Duh. În al doilea caz, când se roagă şi vorbesc împreună cu Dumnezeu, când şi aceia se află în chip nevăzut şi se roagă împreună cu ei cu multă sete. În al treilea caz, atunci când suferă osteneală, dureri

şi pedepse pentru dragostea lui Dumnezeu. Atunci îngerii au îngăduinţă să-i miruiască, să-i pregătească şi să-i îndemne la nevoinţa evlaviei.

Iulian Apostatul, precum este scris*, pornind să-i războiască pe perşi, a socotit că este bine să coboare în Dafni. Voia să jertfească dumnezeului lui, Apolon, şi să primească vestire despre sfârşitul războiului, adică dacă va birui sau va fi biruit. După ce a adus jertfa, diavolul, care locuia în idol, i-a spus că nu poate să-i dea de veste în zilele acelea, pentru că se găseau acolo moaştele mucenicești ale Sfântului Vavila şi ale celor trei tineri. Atunci nelegiuitul Apostat, deoarece voia să-l înlesnească pe duhul necurat care i s-a arătat, ca să afle vestea lui Apolon cel din Dafni, a poruncit antiohienilor să strămute moaştele fără frică oriunde ar voi ei. Atunci mulţimea a ieşit cu lumânări, cu laude şi cu rugăciuni, au ridicat sicriul cu moaştele Sfinţilor şi mergeau cântând: "Să se ruşineze toţi cei ce se închină celor ciopliţi, cei ce se laudă cu idolii lor" (Ps. 4, 7).

Când a auzit acestea urâtul de Dumnezeu împărat, s-a mâniat şi a poruncit eparhului cetăţii să prindă pe toţi aceia care urmau litania. Atunci a sosit în grabă eparhul în drumul central, a prins destui şi i-a închis în temniţă. În mijlocul lor era şi un tânăr foarte frumos, cam de 15 ani, cu numele Teodor, care se trăgea dintr-o familie nobilă a oraşului. Pe acesta l-au înfăţişat ighemonului sub învinuirea că mărturisea cu voce puternică cum că este creştin şi rob al lui Dumnezeu.

Eparhul l-a sfătuit mult să tăgăduiască adevărul, dar nu l-a convins. Atunci a poruncit să-l spânzure pe lemn şi acolo să-l rănească şi să-l sfâşie. Aşa spânzurat a suferit

* *Istoria bisericească* a lui Teodorit, cartea a treia, cap. 10 şi 11.

multe chinuri până când, înserându-se, l-au coborât şi l-au aruncat în temniţă. A rămas acolo câteva zile împreună cu toţi cei ce fuseseră prinşi.

După ce nelegiuitul împărat a fost ucis în război, a fost eliberat şi acest tânăr binecuvântat, împreună cu ceilalţi prinşi şi s-a întors la casa sa. Atunci, părinţii, prietenii şi rudele îi sărutau rănile lui şi îl întrebau: "Iubitul nostru Teodor, ce ai simţit când erai spânzurat pe lemn şi când îţi sfâşiau trupul cu unghii de fier?".

Deşi la început acela nu voia să le vorbească, însă după multe rugăminţi şi silit fiind, în cele din urmă abia le-a spus: "Când m-au spânzurat pe lemn şi au început să mă chinuiască, la început am suferit cu greutate şi mă mângâiam pe sine-mi cu aceste cuvinte: "Smerite Teodore, rabdă cu vitejie acest chin amar, căci altfel vei merge în focul cel veşnic". În timp ce spuneam acestea, văd deodată patru tineri. Feţele lor erau frumoase ca trandafirii, în timp ce veşmintele lor erau albe ca zăpada. Unul dintre ei ţinea ceva ca un lighean alb şi strălucitor, pe care oricine l-ar fi văzut, ar fi rămas uimit. Altul ţinea un "visirio*" cu totul de aur, plin cu mir dumnezeiesc ca aroma de trandafir.

Ceilalţi doi aveau mâinile întinse şi ţineau cearşafuri albe ca zăpada împăturite în patru. Când s-au apropiat de mine, unul dintre ei îi spuse celui ce ţinea ligheanul: "Adu-l aici". Pe urmă îi spuse celui care ţinea vasul de aur cu mir: "Deşartă-l în acesta". Acela l-a deşertat şi vaporii mirului se vedeau în ochii mei ca un soare luminos, care cu fiecare inspiraţie a mea se împrăştia în toate mădularele mele. Aşa încât mireasma lui mi-a potolit durerile înfricoşătoare ce mi le pricinuiau chinurile. Unul uda pânza în

* Vas de mir, cu gâtul strâmt şi cu fundul larg.

lighean, mi-o punea pe față și o ținea așa multă vreme, încât de acea plăcere uitam toate durerile mele. Când acesta o lua, celălalt era gata și o așeza pe a sa. Aceasta s-a făcut până când au încetat călăii și m-au coborât de pe lemn. Atunci îndată au plecat și îngerii de la mine și m-am întristat foarte mult, pentru că m-am lipsit de acea dulce plăcere. Voiam să mai fiu chinuit încă...".

Așadar, Dumnezeu ne înștiințează, Epifanie, că așa stau lucrurile și că mucenicul încearcă o astfel de desfătare pe care mintea omului n-o poate pricepe. Numai începutul și privelișteа chinurilor îi pricinuiesc frică. După aceea însă, cât timp ține martiriul, îl împuternicește harul lui Hristos, și nu simte durerile care urmează. Acestea ți le-am istorisit ca să afli cum și cu ce tămâiază îngerii pe cei ce se nevoiesc pentru Hristos.

Când tânărul a auzit aceste lucruri preaslăvite, s-a înfricoșat. Se gândea așadar la dreptul din fața sa și vorbea întru sine: "Ia te uită ce cuvinte dumnezeiești se pot auzi de la un om pe care cei mai mulți îl socotesc nebun și de care, cei cu adevărat nebuni, se scârbesc ca de un câine mort, atunci când îl văd! O! Ce sfânt mare! Oare se va mai arăta vreun asemenea luminător în cetatea noastră?".

În timp ce Epifanie cugeta acestea, sosi vremea Dumnezeieștii Liturghii, drept care ridicându-se, a mers la biserică. Avea obiceiul să meargă totdeauna cu multă râvnă la slujbele Bisericii și să cerceteze Sfintele Cărți pentru folosul sufletului său. Când s-a întors, s-a pregătit masa și ne-am desfătat cu toții de darurile Domnului.

Mă găseam acolo și eu, ticălosul, printre Sfinții lui Dumnezeu, asemeni unui "cățel" și ascultam convorbirea lor duhovnicească. Epifanie se distingea prin cumințenia și înțelepciunea sa, dar nu cât fericitul Andrei care, prin

luminarea Duhului Sfânt, vorbea şi tâlcuia în orice limbă străină s-ar fi vorbit şi cunoştea înţelesurile adânci ale Sfintei Scripturi. Era curat şi feciorelnic şi avea cunoştinţă nesfârşită. Discuţii folositoare de suflet avea numai cu mine şi cu Epifanie. Altora nu le spunea nici cel mai mic cuvânt din Sfânta Scriptură.

În timp ce mâncam, Epifanie l-a întrebat pe Cuviosul:

– Cinstite Părinte şi dascăl, ce înseamnă *artos*?

– *Aristos* (cel mai bun), a răspuns dreptul. A furat înţeleptul pe *i* şi pe *s* şi l-a numit *artos*.

Dumnezeirea cea neînţeleasă

Cuviosul discutând iarăşi cu Epifanie despre taina Dumnezeirii celei neînţelese, spunea următoarele:

– Dumnezeu este Duh dar foarte deosebit, şi mai presus de toate duhurile pe care le-a creat. Este Duh ascuns şi nedestăinuit, nevăzut şi neajuns, mai nesfârşit decât nesfârşitul, măreţ şi înfricoşător. Este Duh străvăzător şi preacurat, şi cu toate acestea nu putem cunoaşte chipul, firea şi măreţia Lui. Nu ne putem atinge, nici vorbi despre forma Lui. Este nehotărnicit şi de neînţeles. Putem gândi multe despre El, dar să vedem, putem puţine, deoarece pe Dumnezeu nu este cu putinţă a-L descrie, nici a-L vedea aşa cum este, deoarece nu încape în mintea omului. Numai când harul Său se descoperă celor către care binevoieşte El, atunci se revarsă strălucirea Sfintei Treimi în inimile lor cu o pornire nebiruită, ca şi fulgerul care nu are o parte hotărâtă unde să stea. Şi atunci, precum este foarte firesc, aceste inimi cunosc în chip simţit noimele şi

simțămintele pe care El Însuși le va descoperi lor despre Sine.

Neînțelesul se face bine cunoscut precum urmează: Ceea ce există deasupra tăriei cerului, adică văzduhul, ajunge la o asemenea înălțime, încât nimeni nu poate pricepe. Oricât vei urca cu contemplarea, te afli încă foarte jos, pentru că este vorba despre abis. Și dacă presupunem că te găsești la o margine oarecare, ce crezi că există dincolo de aceasta? Neapărat, o întindere nesfârșită și o lărgime nemărginită.

Lasă acum îndeletnicirea cu contemplarea celor de sus și privește sub ape și foc, unde o prăpastie urmează alteia și sub aceasta există haos, abis, iad și pierzare. Încă mai jos există întuneric nesfârșit, care, precum se spune, este cel mai negru; există un abis în cele mai dedesubt, adâncuri nesfârșite și infernuri.

De multe ori am coborât acolo cu duhul, ca să văd vreun oarecare sfârșit sub pământ, dar n-am aflat.

Am coborât cu mintea și am alergat ca fulgerul în locurile cele mai joase ale ultimului abis, am intrat în iad, am trecut din abis în abis și m-am aflat îndată în haos și în lărgime nesfârșită, înfricoșătoare, veșnică și nemărginită. Deoarece însă nu am întâlnit vreun zid de nori sau oarecare altă margine, cu greutate mi-am readus privirea cea înțelegătoare din acea contemplație.

După aceea am călătorit către răsărit, am pornit cu luare aminte și iată, cu puterea Domnului Savaot, am văzut foarte curat marginea pământului unindu-se cu marginea cerului. După ce am trecut lățimea răsăritului, am întâlnit un râu, pe care se sprijină cerul și înlăuntrul căruia este cuprins pământul.

iarăşi, au trăit viaţă păcătoasă în vremea legii, vor fi osândiţi potrivit cu legea.

Toţi Proorocii şi Apostolii vor învia şi vor judeca şi ei cele douăsprezece seminţii ale lui Israil. Vor învia şi dascălii Bisericii, adică Marele Vasilie, Grigorie Teologul şi Ioan Gură de Aur, şi-i vor osândi pe cei ce au ascultat învăţătura lor, dar au rămas neîndreptaţi.

Atunci vor sta la divanul de judecată şi ereticii fiecărei erezii deosebi, împreună cu începătorul lor. Acestora, Judecătorul le va arunca o privire înfricoşătoare şi le va spune: "Iată unde v-au adus învăţăturile păstorilor voştri! Adevărat vă spun, nu vă cunosc. Depărtaţi-vă de la Mine, mergeţi în focul cel veşnic".

– Cinstitul meu Părinte, – a întrebat Epifanie – cum va aduna Dumnezeu din cele patru margini ale pământului întru clipeala ochiului pe toţi cei ce vor învia? Cu adevărat, oştirea tuturor neamurilor şi a seminţiilor oamenilor va constitui o privelişte înfricoşătoare acolo "în valea plângerii, în locul care i-a fost pus" (Ps. 83, 7).

– Să nu cutezi vreodată să gândeşti că există ceva cu neputinţă la Dumnezeu, – a răspuns Cuviosul. O legiune de îngeri dacă va trimite Domnul, va aduna îndată, întru clipeala ochiului, pe toţi oamenii în acelaşi loc.

"Ceruri noi şi pământ nou aşteptăm"

– După judecată şi răsplătire – a întrebat iarăşi Epifanie – cum vor fi cerul şi pământul, marea, soarele şi luna? Vor rămâne aşa cum sunt acum, încât să existe noapte, zi,

decorul lor material şi animalele? Te rog, dacă voieşti, fă bine şi vorbeşte-mi despre acestea.

– Când va veni ceasul cel înfricoşător al celei de A Doua Veniri a Domnului nostru – a spus Cuviosul – vor fi trimişi patru Arhistrategi cu oştirile lor la cele patru margini ale pământului. Acolo vor sta şi vor aştepta înfricoşătoarea poruncă. Atunci când le va face semn Cel Prea Înalt, fiecare oştire va apuca de o margine a cerului şi va începe s-o înfăşoare, şi după ce îl vor aduna tot, vor pleca. Cu privire la aceasta, proorocul spune: "Dintru început, Tu, Doamne, pământul l-ai întemeiat, şi lucrurile mâinilor Tale sunt cerurile; acelea vor pieri, iar Tu vei rămânea şi toţi ca o haină se vor învechi şi ca un veşmânt îi vei schimba şi se vor schimba" (Ps. 101, 26-27).

Aşadar se vor schimba cele cereşti şi cele pământeşti: din vechi vor deveni noi, şi din stricăcioase, nestricăcioase. Fără îndoială deci, se vor schimba toate, precum se vor reface din aceeaşi materie trupurile tuturor morţilor şi vor învia nestricăcioase, rămânând veşnice şi nedescompuse. Privitor la aceasta, Scriptura zice: "Am văzut pe Domnul şezând pe tronul slavei Sale, iar dinaintea feţei Lui cerul şi pământul au fugit" (Apoc. 20, 11).

Aşadar, atunci când Dumnezeu va învia nestricăcioase şi întregi trupurile oamenilor, din vremea lui Adam şi până la sfârşit, atunci va face cer nou şi pământ nou. Toate vor fi nestricăcioase şi minunate. Gură omenească nu poate să le descrie. Nu vor exista fiare, târâtoare şi păsări. Va exista numai zidire desfătătoare şi bine mirositoare ca mirul. Atunci nu va mai exista noapte. Toate luminile vor slăbi şi va străluci o lumină de zeci de mii de ori mai strălucitoare. Domnul va dărui sfinţilor ceva minunat. Îi va învrednici să-i vadă pe îngeri aşa cum sunt, după firea lor, să con-

temple frumusețea slavei celei neapropiate a Dumnezeirii Sale și astfel să se veselească negrăit.

Mărturisirea diavolului

În timp ce discutau acestea, satana, pe care numai sfântul îl vedea, stătea acolo și pregătea cursă pentru Epifanie.

– Fugi de aici vicleanule și necuratule, – îi spuse Cuviosul.

– Mai viclean și mai batjocoritor decât tine nu există altul în această cetate, i-a răspuns satana. Și dacă vrei să-ți spun adevărul, va veni timpul când îmi voi pierde meșteșugul, căci oamenii vor deveni mai vicleni decât diavolii, așa încât copiii cei mici vor vicleni mai mult decât cei mari. Așadar, noi vom înceta atunci să-i războim pe oameni, de vreme ce vor cunoaște de la ei înșiși vicleșugul.

– De unde le-ai aflat acestea? l-a întrebat Cuviosul.

– Tatăl nostru, – a răspuns diavolul, este experimentat. Șade în iad și vrăjește. Apoi ne învață și pe noi, pentru că firea noastră nu cunoaște nimic.

– De care păcate vă bucurați mai mult voi, diavolii? – a întrebat fericitul.

– De slujirea la idoli, de magie și de fermecătorie, – a răspuns diavolul. Însă mai ales de zavistie și de ținerea de minte a răului, care se fac pricină pentru toate relele. De asemenea, de păcatul sodomiei și al preadesfrânării.

– Dacă cineva se leapădă de patimile voastre diavolești și se apropie cu pocăință de Domnul, ce simțiți?

– Bine, dar nu știi că aceasta ne pricinuiește dezgust și ne scoate din fire? Nădăjduim însă că se va întoarce iarăși

la voia noastră, pentru că mulţi, deşi s-au lepădat de noi şi ne-au trădat, s-au reîntors la noi şi i-am câştigat.

Când Cuviosul a auzit acestea, a suflat asupra lui şi acela îndată s-a făcut nevăzut.

Prevederea Cuviosului

În acel ceas au venit doi sofişti ca să discute cu Epifanie. În timp ce discutau, Cuviosul îi spuse unuia dintre ei:

– Ai obosit, filosofule, dar te-ai apropiat de sfârşitul cărţii. Acostezi deja corabia la limanul destinaţiei ei.

Filosoful s-a mirat, şi neînţelegând cele spuse lui, l-a întrebat pe Epifanie:

– Cine este acest cerşetor?

– Nu-i da importanţă, – a răspuns acela. Din studiu peste măsură şi-a pierdut minţile şi nu ştie ce spune.

– Însă acestea ce le-a spus par foarte apocaliptice, – observă filosoful.

– Mă cunoşti de mult timp? – l-a întrebat atunci fericitul. La auzul acestora, acela a zâmbit.

– Te previn, – a continuat Cuviosul – că Împăratul, ţinând seama de înştiinţările slugilor Sale, a hotărât să te ucidă peste trei zile. Mergi deci şi te pregăteşte cât mai curând, pentru că a treia zi va trimite slugile şi te vor lua.

– Care împărat a dat pentru mine această poruncă? – a întrebat filosoful. Nici unuia nu îi sunt cunoscut.

– Du-te, îţi spun din nou, şi te pregăteşte, – îi spuse fericitul.

– Pentru ce anume să mă pregătesc? – a întrebat cu uimire filosoful. Nu înţeleg.

Atunci Cuviosul i-a vorbit mai clar şi i-a spus:

– Pregăteşte lumânări de un ban şi puţină tămâie. Spală toate hainele care vor trebui pentru îngroparea ta şi împarte câţiva oboli săracilor.

– Şi cum mă voi încredinţa că acestea mi se vor întâmpla cu adevărat? – a întrebat iarăşi filosoful.

Atunci fericitul Andrei i-a descoperit visul pe care filosoful l-a văzut într-acea noapte în somn: cum că ţinea o carte şi citea şi că, atunci când a ajuns către sfârşitul cărţii şi au mai rămas doar trei foi, le-a mişcat cu mâna dreaptă şi a spus întru sine: "Suflete al meu, încă trei foi ne-au rămas şi cartea se va sfârşi".

Auzind filosoful visul pe care însuşi îl văzuse, s-a mirat şi a spus lui Epifanie:

– Cu adevărat, le-a descoperit pe toate exact aşa cum le-am văzut în această noapte.

Atunci Epifanie i-a făcut cunoscute toate cele privitoare la Cuviosul şi că orice cuvânt al său are, negreşit, oarecare noimă.

– Mergi acum, – i-a spus la sfârşit – şi te pregăteşte pentru înmormântarea ta.

Acela s-a încredinţat îndată de cuvintele lui, şi-a rânduit toate treburile şi după trei zile a plecat din această viaţă, mulţumind Domnului.

Vedenia lui Epifanie

Când au plecat filosofii de acasă, deja se înnoptase. După ce au mâncat, Epifanie l-a lăsat pe Cuviosul acolo şi s-a dus la privegherea de toată noaptea, care se făcea la biserică pentru praznicul Rusaliilor.

În timp ce stătea în biserică în picioare, a văzut trei monahi, negrăit de frumoşi, stând şi aceia în picioare. Cel din mijloc avea faţa mai luminoasă şi mai impunătoare, în timp ce ceilalţi păreau mai prejos decât el. Era foarte înalt, mai înalt decât toţi oamenii. Epifanie îl privea necontenit, fără ca el să-l cunoască cine este. Când au şezut toţi în timpul citirii, a mers şi Epifanie să se aşeze în locul său obişnuit. Acel monah măreţ văzându-l, îl strigă zicându-i:

– "Porunceşte, Stăpâne!" Vino să şezi lângă mine.

Epifanie s-a simţit stânjenit, pentru că a crezut că au auzit toţi glasul lui. Când s-a apropiat, acela îi spuse din nou:

– Vino, şezi lângă mine. Nimeni nu a auzit glasul meu, fără numai aceia pe care îi iubesc.

Epifanie, uimit şi fâstâcit, se străduia să ghicească cine era acesta, ale cărui cuvinte tainice şi cereşti călăuzeau mintea către extaz... Printre altele, îi vorbea şi despre înălţarea lui la Scaunul arhiepiscopal al Cetăţii Împărăteşti.

– "De vei asculta – îi spuse – cu luare aminte glasul Domnului Dumnezeului tău, şi cele plăcute înaintea Lui vei face" (Ieşire 15, 26), te va urca Domnul pe Scaunul cel slăvit al Bisericii Sale şi-ţi va da cheile Împărăţiei cerurilor.

Aşadar, în timp ce se făcea citire din "Cuvântul despre milostenie"* al Marelui Vasilie, acela îi spuse:

– Ia seama ce te sfătuieşte Marele Vasilie. Să fii părinte orfanilor, ocrotitor văduvelor, mângâietor celor întristaţi şi ajutor celor ce au nevoie.

În clipa în care citeţul sfârşea cuvântul, acel cu chip de foc l-a sărutat pe Epifanie şi i-a spus:

– Oare ştii cine sunt şi de unde am venit?

* Probabil este vorba de: Cuvântul "Strica-voi jitniţele mele..." (Migne, P.G. 31, 261).

– Nu Părinte, nu ştiu, – a spus Epifanie.

– Sunt Căpetenia oştirilor Împăratului şi am venit ca să mă cunoşti.

Acestea i le-a spus, l-a heretisit şi a ieşit din biserică. Epifanie a alergat după el ca să vadă unde stă. Ieşind însă, nu a văzut pe nimeni. Atunci s-a minunat şi s-a întors în biserică înlăcrimat. Dimineaţa s-a întors acasă. Când a intrat în camera sa, fericitul Andrei, care stătea acolo, i-a spus:

– "Porunceşte, Stăpâne!" – a spus Arhistrategul Puterilor Cereşti. "Vei deveni părinte orfanilor şi apărătorul celor ce se află în nevoie". "Eu sunt Căpetenia oştirilor Împăratului".

– "Minunat este Dumnezeu întru Sfinţii Săi", – a strigat Epifanie cu uimire, când a auzit cuvântul Cuviosului.

– Cei trei bărbaţi pe care i-ai văzut, – i-a spus fericitul, erau Arhanghelul Mihail şi doi îngeri.

– Într-adevăr, el a fost, – a răspuns tânărul. Nu se explică altfel acea frică amestecată cu bucurie pe care am simţit-o.

Adormirea Cuviosului

După aceste cuvinte ale lui Epifanie, fericitul Andrei, precum era aşezat, a început a-şi uda cu lacrimi dumnezeiasca sa faţă. Destulă vreme a rămas privind ca ieşit dintru sine înălţimea cerului.

– Cinstitul meu Părinte şi dascăl duhovnicesc, – îi spuse tânărul – care este pricina pentru care lăcrimezi şi stai atâta timp uimit? Descoperă-mi-o şi mie, fiului tău!

– Fiul meu, – a spus fericitul – de vreme ce mi-o ceri, îţi voi vesti ceva care are legătură cu mine. A sosit aşadar

sfârşitul vieţii mele şi iată, ne vom despărţi trupeşte unul de altul. Nu te mâhni însă! Merg în lumea cea nestricăcioasă.

Însă Epifanie s-a posomorât la auzul acestor cuvinte.

– De ce te-ai posomorât fiul meu, auzind despre mutarea iubitului tău Părinte? – l-a dojenit Cuviosul. Este mare binecuvântare să plecăm din această viaţă. Ce legătură avem noi cu această lume deşartă? Nu am fost plăsmuiţi ca să trăim aici veşnic, ci numai ca să ne nevoim şi să ne întoarcem iarăşi la locul nostru. Aici nu avem nimic al nostru. Această lume este amară, pentru că este plină de diavoli vicleni, care, amestecându-se cu oamenii, pe mulţi îi trag după ei şi-i aruncă în iad. Însă cealaltă lume, unde cu dorire voiesc a călători, are Heruvimi şi Serafimi. Acolo este lumină veşnică, aici întuneric. Acolo este slava Sfintei Treimi, care străluceşte cu lumină neasemănată şi foarte curată; aici slavă deşartă şi mincinoasă, care însoţeşte fărădelegea în chip înşelător.

Ultimele sfaturi

Iată, aceasta este ultima noastră convorbire. Nu mă vei mai vedea, nu mă vei mai întâlni de acum nici viu, nici mort, fără numai cu duhul. La aminte! Îţi voi descoperi cele viitoare ale vieţii tale, ca să-ţi aduci aminte şi de cuvintele mele.

Când va muri părintele tău, vei îmbrăca schima monahală şi vei spori în această viaţă cu harul şi cu mila Domnului. De când vei lua sfânta schimă, numele tău se va schimba şi apoi se va întinde pretutindeni faima ta. Iar când va văduvi această Biserică, Domnul te va arăta luminător, povăţuitor şi păstor al poporului Cetăţii împărăteşti. Vei mărturisi cu îndrăzneală numele lui Iisus Hristos şi vei fi numărat împreună cu Sfinţii.

Te jur însă pe numele Sfintei Treimi şi al Prea Curatei Doamne Născătoare de Dumnezeu Maria, ca atunci când se vor înfăptui acestea cu tine, să nu cinsteşti pomenirea mea, să nu ridici biserică sau monument sau altceva ca să fiu slăvit de oameni. Dacă nu vei asculta porunca mea – crede-mă – vei cădea în ispită, pentru că L-am rugat pe Dumnezeu să nu fiu slăvit aici pe pământ, nici să dobândesc ceva în această viaţă. Dar nici moaştele mele nu le vei vedea vreodată, pentru că Domnul Cel Milostiv a iertat greşalele mele şi va aşeza trupul meu împreună cu al fericitului Simeon*, care a trăit mai înainte de mine.

Tu deci, fiul meu, să ai în sufletul tău frica de Dumnezeu şi să-L iubeşti cu toată inima ta. Să ai împărtăşire cu Sfinţii şi să te rogi pentru toţi oamenii, fie prietenii sau duşmanii tăi. Să te rogi de asemenea pentru cei robiţi şi pentru fraţii noştri care sunt încercaţi de tot felul de întristare sau nenorocire. Iar eu, dacă voi afla îndrăzneală înaintea lui Hristos, mă voi afla cu duhul pururea împreună cu tine. Şi atunci când Dumnezeu va voi să te ia din această viaţă, voi veni mai devreme şi îţi voi descoperi ziua care va fi orânduită. Apoi ne vom afla amândoi în slavă şi bucurie veşnică, precum mi-a descoperit Domnul.

Ia aminte, fiul meu! De fiecare dată când vei vrea să hirotoneşti pe cineva, să nu ai în vedere prietenie, sau dar, cu părtinire; nici rugăminţile, nici frumuseţea exterioară, nici înţelepciunea. Nu acestea, fiul meu, ci să cercetezi virtutea şi să hirotoneşti oameni care se vor nevoi pentru dreptate, credinţă şi adevăr. Să ai pururea înaintea ochilor

* Se referă la Simeon, cel nebun pentru Hristos, care a trăit în vremea împărăţiei lui Justin cel tânăr în cetatea Edesa Siriei. A se vedea minunata şi uimitoarea sa viaţă în Vieţile Sfinţilor (21 iulie).

pe "Cel Ce cearcă inimile şi rărunchii", Acela "Care va răsplăti fiecăruia după faptele lui" (Rom. 2, 6).

De fiecare dată când vei liturghisi, să mă pomeneşti în sfintele tale rugăciuni, deoarece nici o altă jertfă şi rugăciune nu înduioşează atât de mult pe Milostivul şi Iubitorul de oameni Dumnezeu, spre iertarea păcătoşilor, precum îl înduioşează jertfa aceasta.

Da, fiul meu. Încrustează cuvintele mele pe tablele inimii tale. Să ai grijă, cât poţi, de cel sărac; să ocroteşti văduva şi orfanul, să adăposteşti pe străin; să ajuţi şi să cercetezi pe bolnavi şi pe cei întemniţaţi. Ia aminte deci la toate acestea, şi Născătoarea de Dumnezeu îţi va fi ajutătoare şi ocrotitoare, iar dragostea Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh va fi cu tine. Şi acum, fiul meu, vino să îngenunchem înaintea Domnului şi să ne rugăm pentru ultima oară împreună.

Rugăciunea

Atunci au îngenuncheat şi Cuviosul a început să se roage aşa:

– Părinte, Fiule şi Duhule Sfinte, Treime de un Scaun, deofiinţă şi nedespărţită; Ţie ne rugăm noi – săracii, străinii, goii şi ticăloşii, care pentru dragostea Ta, în această viaţă, nu avem "unde să ne plecăm capul"; plecăm genunchii sufletului şi ai trupului, ai inimii şi ai duhului şi Te rugăm, şi la Tine cădem, Dumnezeule Prea Înalte, Doamne Savaot. "Pleacă Urechea Ta" Stăpâne Bunule şi Sfinte, Făcătorule, Ziditorule, Atotţiitorule şi primeşte cu bunăvoinţă rugăciunea cea stăruitoare şi smerita noastră rugă şi ne învredniceşte pe noi să ne sfinţim întru puterea Ta şi întru numele Tău cel îndurat şi milosârd, o, Doamne

îndelung-Răbdătorule şi mult-Milostive. Vino Părinte, Fiule şi Duhule Sfinte; vino, o, fulger înfricoşător şi ţiitor al Dumnezeirii. Vino nume al Tatălui şi al Fiului şi al Duhului Sfânt şi dăruieşte iertare greşalelor pe care le-am făcut, fie cu cuvântul, fie cu lucrul sau cu gândul. Te rugăm Milostive, nu ne ruşina şi nu ne lepăda de la faţa Ta, Tu, care din negrăita Ta dragoste Te pleci către rugăciunile celor ce Te iubesc. Te rog, Stăpâne, şi pentru acest fiu duhovnicesc al meu, care a îngenuncheat în urma mea, a nevrednicului. Luminează ochii lui cu strălucirea cea paşnică a Dumnezeirii Tale. Străluceşte simţirile lui cele înţelegătoare cu Duhul Tău Cel Sfânt. Curăţeşte gândurile sufletului său cu negrăita mireasmă a harului Tău Celui veşnic. Hărăzeşte-i lui duhul înţelepciunii, duhul puterii şi al priceperii, duhul dumnezeieştii iubiri, duhul păcii şi al dragostei, duhul blândeţii şi al lacrimilor dătătoare de viaţă. Călăuzeşte-l cu dreapta Ta cea atotputernică, ca să facă cele ce sunt plăcute Ţie şi să se mântuiască, întru puterea Ta.

Atunci când dreptul a sfârşit rugăciunea, a strălucit atâta lumină înaintea lor şi s-a revărsat atâta mireasmă de multe aromate, încât Epifanie a căzut la pământ. Atunci fericitul s-a întors către el, l-a apucat de mână, l-a ridicat şi, făcându-i pe frunte semnul cinstitei Cruci, a început a-i spune:

– Numele cel mare al Luminii Celei nevăzute să ne acopere. Dumnezeul Heruvimilor să fie ajutorul nostru. Rugăciunile Serafimilor, ale Tronurilor, ale Domniilor, ale Începătoriilor, ale Stăpâniilor, să ne însoţească. Mijlocirile zecilor de mii de Puteri netrupeşti să ne ocrotească. Rugăciunile miilor de mii de îngeri ai Dumnezeirii Celei tainice să sprijine pe robul lui Dumnezeu, Epifanie. Rugăciunile Apostolilor, ale Mucenicilor, ale Propovăduitorilor şi ale

Evangheliştilor, ale Proorocilor, ale Mărturisitorilor şi ale Pustnicilor, rugăciunile Ierarhilor, ale Cuvioşilor, ale Drepţilor şi rugăciunile celor ce au vieţuit cu plăcere de Dumnezeu în munţi, în peşteri şi în crăpăturile pământului să facă, Te rog, Dumnezeul meu, ca să se mântuiască fiul meu cel duhovnicesc, Epifanie. Păzeşte-l cu puterea Ta întru sfinţenia, întru dragostea şi întru voia Ta, aşa încât, trăind virtuos, să ajungă cu pace la porţile Împărăţiei Tale.

După această rugăciune l-a sărutat pe ochi, pe faţă, pe piept şi pe mâini şi, după ce l-a rugat să se liniştească, a plecat lăsându-l pe el singur în cameră şi tânguindu-se cu amar.

Adormirea

După aceea a mers la teatrul din hipodrom, în galerii, un loc cu căldură şi cu o atmosferă apăsătoare, unde se plimbau mulţi şi unde locuiau femeile desfrânate. Acolo a stat şi s-a rugat toată noaptea pentru cei ce se aflau în primejdii şi în întristări, în robii şi în nevoi, şi pentru toată lumea. După aceea s-a întins pe pământ şi, privind cu faţă veselă pe îngerii şi pe toţi sfinţii, care ca nişte prieteni veniseră la el, şi-a dat duhul. Îndată în acel loc s-a răspândit mireasmă de mir şi de tămâie.

Între timp, o femeie săracă ce locuia într-o colibă oarecare, acolo aproape, a simţit acea mireasmă nespusă şi îmbătătoare. S-a ridicat aşadar în grabă, a aprins lumină şi, urmând mireasma, a ajuns la locul în care era Cuviosul deja adormit. Mireasma dumnezeiască se simţea acolo mai puternic şi mirul curgea ca un râu din moaştele lui într-un

chip minunat. A alergat deci şi a vestit unora minunea, chemând cu jurământ ca martor pe Dumnezeu.

Au alergat mulţi, dar apropiindu-se de acel loc, n-au văzut pe nimeni. Au rămas însă uimiţi de mireasma mirului şi a tămâiei şi de lumina care s-a arătat în acel loc. Dar moaştele dreptului nu au reuşit să le găsească. Le-a strămutat Domnul, Care vedea izbânzile sale ascunse, pentru pricini pe care numai El le cunoaşte.

În noaptea în care Cuviosul a adormit, spre zori, Epifanie era pe terasa din partea de răsărit a camerei sale. În acel moment a văzut sufletul Cuviosului, cu mult mai luminos decât soarele, strălucind înşeptit mai mult, cu sclipire dumnezeiască, cum se urca la înălţimea cerului. Îngerii mergeau înainte şi îl urmau cu dulce cântare, care se auzea ca o simfonie de instrumente muzicale. Epifanie s-a aflat întru răpire... Când şi-a revenit, a înălţat mâinile către cer şi a spus:

– Pomeneşte-mă, Sfinte al lui Dumnezeu, din lăcaşul Împărăţiei cel pregătit pentru tine, căci astăzi am văzut semne minunate, care covârşesc orice minte omenească.

Epilog

Fericitul Andrei, soarele cel ascuns şi stâlpul cel de foc care atinge cerul; cel care pentru dragostea Domnului s-a făcut sărac, nebun şi străin; cel dispreţuit şi batjocorit de toţi; cel care acum a devenit fiul lui Dumnezeu după har şi moştenitor al Împărăţiei Cerurilor, şi-a sfârşit nevoinţa cea bună şi tainică, cea după Dumnezeu, la 28 Mai, la vârsta de 66 de ani.

Această viață minunată a cinstitului Părinte, a Sfântului Andrei, am scris-o eu, Nichifor, care cu harul lui Dumnezeu sunt preot la Biserica cea mare a cetății împărătești, la Sfânta Sofia. Cele despre petrecerea lui cea sfântă, pe unele le-am adunat fiind martor ocular, în timp ce despre altele m-am înștiințat de la minunatul Epifanie, care mai pe urmă a ajuns Arhiepiscop. Le-am adunat așadar pe toate împreună în această carte, cu harul Domnului nostru Iisus Hristos, a Căruia este slava și puterea, în vecii vecilor. Amin.

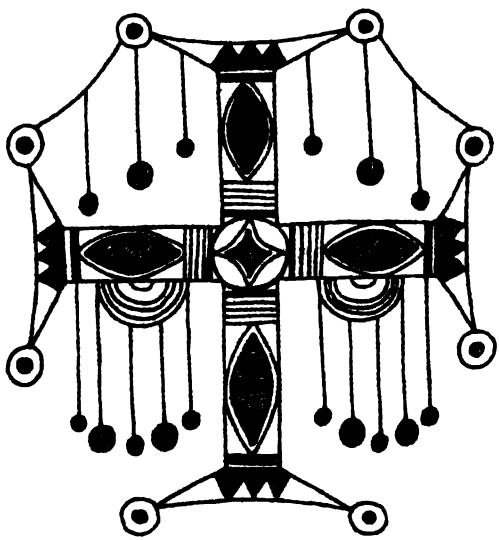

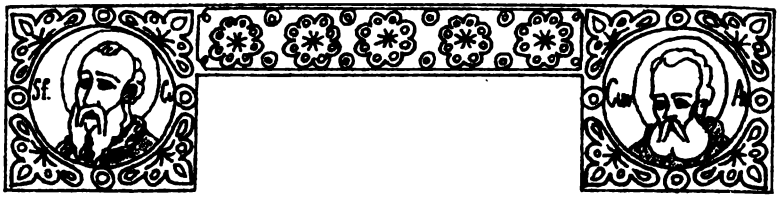

CUPRINS

Prolog..... 7
Introducere..... 11
Andrei, robul cel plin de har..... 21
Începutul..... 25
La Biserica Sfintei Anastasia..... 26
Tinerii desfrânați..... 32
Femeile necuviincioase..... 35
Iubitorul de argint..... 37
Cunoștința Cuviosului cu Epifanie..... 39
Iarna cea grea..... 41
De la înghețul pământului la căldura cerului..... 43
Răpirea până la al treilea cer..... 48
Satana se preschimbă într-o babă..... 54
Satana ia înfățișare de agarean..... 59
Pregătirea fasolelor..... 61
Cuviosul, acasă la Epifanie..... 64
Famenul desfrânat..... 65
Robii lui Epifanie..... 68
"Ca o curățire a lumii"..... 73

Căruţaşul 75
Uşile se deschid în chip minunat 76
Smochinele 78
Întâlnirea cu diavolul 79
Cei doi tineri hoţi 80
Cearta cu diavolul 81
Pedeapsa unui hoţ 83
Înmormântarea unui dregător 85
Vedenia Cuviosului pentru Epifanie 89
Meşteşugirile vicleanului 91
Visul lui Epifanie 92
Ajutorul Sfinţilor Apostoli 96
Molima aducătoare de moarte 98
Pătimirea jefuitorului de morminte 99
La poarta clădirii Senatului 101
Monahul iubitor de argint 103
Tânărul iubitor de slavă deşartă 110
Ioan cel nepocăit 113
Vrăjitorul Virginios 121
"Vederea" proorocului David 130
"Eu am înmulţit vedeniile ..." 131
Cârciumarul 136
Bogatul cel zgârcit 137
Războiul trupesc al lui Epifanie 138
Moartea unui diacon preadesfrânat 141
Pângărirea Duminicii 144
Ce este sufletul 145
Cuviosul tâlcuieşte şi teologhiseşte 147
Clericul cel tânăr 166
Desfrânatul şi batjocoritorul de cele sfinte 166
Vedenia virtuoasei Varvara 170
Noua ispită a lui Epifanie 172

Acoperământul Prea Sfintei Născătoare
de Dumnezeu..... 177
Boierul cel desfrânat şi făţarnic..... 179
Proorociile Cuviosului pentru sfârşitul
Cetăţii împărăteşti..... 181
Sfârşitul lumii..... 190
Antihrist..... 193
Cum se răspândeşte mireasma cerească..... 196
Dumnezeirea Cea neînţeleasă..... 202
Judecata viitoare..... 205
"Ceruri noi şi pământ nou aşteptăm"..... 206
Mărturisirea diavolului..... 208
Prevederea Cuviosului..... 209
Vedenia lui Epifanie..... 210
Adormirea Cuviosului..... 212

La editura noastră au apărut:

- "Epistole", *Cuviosul Paisie Aghioritul*
- "Cuviosul Hagi Gheorghe", *Cuviosul Paisie Aghioritul*
- "Sfântul Arsenie Capadocianul", *Cuviosul Paisie Aghioritul*
- "Flori din Grădina Maicii Domnului", *Cuviosul Paisie Aghioritul*
- "Cuviosul Iosif Sihastrul", *Monahul Iosif Vatopedineanul*
- "Crâmpeie de viaţă", *Arhim. Epifanie Teodoropulos*
- "Familiei ortodoxe, cu smerită dragoste", *Arhim. Epifanie Teodoropulos*
- "Fericitul Iacov Ţalichis", *prof. Stelian Papadopulos*
- "Patriarhii sau Pământul Canaanului", roman religios
- "Gândurile şi înfruntarea lor", *Ierom. Benedict Aghioritul*
- "Cu durere şi dragoste pentru omul contemporan" (Vol. 1), *Cuviosul Paisie Aghioritul*
- "Trezire duhovnicească" (Vol. 2), *Cuviosul Paisie Aghioritul*
- "Nevoinţă duhovnicească" (Vol. 3), *Cuviosul Paisie Aghioritul*
- "Sfântul Andrei cel nebun pentru Hristos", *Arhim. Ignatie* – Sfânta Mânăstire Paraclitu

Colecţia Muzică Bizantină:

1. Buchet muzical athonit – Sfânta Liturghie – vol. 1
2. Buchet muzical athonit – Vecernia – vol. 2
3. Buchet muzical athonit – Utrenia – vol. 3
4. Paraclisul Maicii Domnului

Vor apărea:

- "Sfântul Nicolae Planas", *Monahia Marta*
- "Fericitul Stareț Gheorghe Karslidis", *Monahul Moise Aghioritul*
- "Cuviosul David "Bătrânul"" – Mânăstirea Cuviosul David, Eubeea
- "Sfântul Varsanufie", *Mitrop. Meletie de Preveza*
- Buchet muzical athonit – Polieleele – vol.4

Tiparul executat la
S.C. GALEX S.R.L.
Șos. Ștefănești nr. 4, com. Voluntari, Ilfov
Tel: 240.43.44: Fax: 240.43.96
E-mail: GALEX @ PRO.RO